

270811

MÁRÉ-VÁRA.

Erdeti Magyar Román

*Magyar Előidő-
szíjében*

Magyar Előidőből.

I r t a

Nárajai Náray Antal.

ELSŐ RÉSZ.



P e s t e n 1 7 9 4 .

Petrozai Trattner Mátyás betűnyer.

Handwritten scribbles and numbers at the bottom of the page.

W

Bb 27 449

Christiani Roma

Chi sa? talora nasce lucido il dì da fosca aurora,
Disperato in mar turbato, sotto ciel furesto, enero;
Pur talvolta il Passegiere il suo porto ritrova,
E venuti i dì felici va per gioco in sull' arme
Disegnando ai cari amici i perigli, che passa.

Metastasio.

1984 MAR 10

2019

TEKINTETES NEMES

A R A D V Á R M E G Y E'

TEKINTETES

S T Á T U S S A I N A K .

Tekintetes Karok, és Rendek!

MÍOLTA a' kedvező szerencse ezen Tekintetes Nemes Megyének kebelébe vezérle, lehetetlen vala hazafiúi belső édes öröm nélkül tapasztalnom Nagyságtoknak azon példás buzgóságát, mellyet Nemzetünk* ügyében, nem csak szóval, hanem cselekedettel is bebizonyítani mindenkor gyönyörűségeknek ismértek. Innét származott bizodalomból bátorkodtam jelenlévő munkámnak pártfogása végett Nagyságtokhoz folyamodni, mint a' kik fennt dicsértt hazafiúi buzgóságokhoz képepest szép Magyar Nyelvünknek állapotját is mindenkor szíveiken hordozták, és annak elősegéllésére,

virágoztatására minden időben tellyes
készséggel áldoztanak. — Melly ke-
gyességét Nagyságtoknak — dicseked-
ve mondhatom — azonnal meg is nyer-
tem, jóllehet csekély munkám, mel-
lyet pártfogásokra méltattak, Nagy-
ságtoknak Méltóságával éppen nem
mérkőzhetik. Azt tartották tudniillik
Nagyságtok, és méltán, hogy nem
annyira a' munkának és szerzőjének
becsét, 's érdemét, mint inkább azok-
nak szent célját — édes Anyanyel-
vünknek csínosodását vólna illő tekin-
tetbe venni, 's hogy a' mi a' közjónak
előmozdítására szolgál, bár melly
parányi légyen is az, annak gyámo-

171

Ítgatása nem válhat Nagy Tekinteteknek homályosittására. Hogy ezen édes Anyanyelvünk iránt mutatott buzgóságát Nagyságtoknak a' Magyar Világ előtt nyilvánvalóvá tegyem, 's hozzám mutatott különös Kegyelme-
ket is néműnéműképpen megháláljam, nem lévén méltóbb mód hatalmam-
ban, e' munkámat Nagyságtoknak Neve alatt óhajtottam Édes Hazánk-
nak oltárára letenni. — Engedjék meg azért Nagyságtok, hogy ez által leg-
alább egy kis részben is kijelentes-
sem, melly nagy légyen Nagyságtok-
hoz viseltető tiszteletem, a' mellyet
voltaképpen megmutatni úgy sem ada-

tott gyenge tehetségembe. — Fogadják-el itt újonnan Nagyságtok e' morzsát, melly Nagyságtok Nagylelkűsége által nyer életet, tökéletes hódolásom' jeléül, és méltassák ezentúl is kegyelmekre, 's pártolásokra

alázatos háladó szolgájokat
Nárajai Náray Antalt.

E l ő s z ó.

MINEKUTÁNNA a' mulattató Magyar Folyó-
Beszédnek már húsz, 's több esztendőök
ólta' semmi tetemes eredeti példái nem je-
lentek volna meg Hazánkban, hanem azok
helyett csak a' külső Nemzeteknek munkáji
fordíttatnának minduntalan, a' mellyeknek
által-tételével, a' korcsosítást nem szenvedő
szűz nyelvünkől hangosan kirívó idegen
godolatok (nem csekély szomorításunkra)
falkásan tolakodnak-be könyveinkbe; — 's
minekutánna e' miatt már több ízben ol-
vastam az egész Hazának színe előtt nyil-
ván kijelentett panaszokat, úgy az Újságok-
ban, mint a' Tudom. Gyűjteményben: nem
vala méltatlan azt gondolnom, hogy egy
tetemes eredeti Magyar Románnal nem kö-
zépszerű kedvetek lelhetem Hazám' Fiainak,
's Leányinak, 's ezen közönséges, de mind
a' mellett is leghathatósabb ösztön bíra arra,

hogy M á r é - V á r á t, ezen két kötetből álló Eredeti Magyar Románt a' régibb Magyar időkből megírjam, 's közre bocsássam.

Tudom (mert magam is ismerék olyanokat) elegen fognak találkozni Tudósaink között, a' kik, csak a' mélyebbre rejtezkedett Tudományokat szokván nyomozgatni, bűvár elméjikkel — 's minden egyéb mulattató darabot apróságnak tekintvén, nem nagy köszönetet fognak mondani törekedésemre, 's fáradságomra; továbbá olyanok, a' kik, a' Románokat nem tudván egyébképpen tekinteni, hanem mint az ártatlanságnak, 's egyszerűségnek ellenségeit, kiválva mint amannak legtehetősb szédítőit, 's csábítóit, emennek pedig károsító nyirbálójit, 's megvesztegetőit, — még kárhoztatni is hajlandók lesznek munkámat. — De ők lássák, ha azt cselekszik! én szemekbe merem mondani, hogy balúl, 's méltatlanúl cselekszik, és megvagyok győződve felőle, hogy az ilyenek még soha csak egy múlólag tett pillantással se tekintettek - bé a' Románok' lelkébe, munkálkodásába, és ezeknek foganatjába. Ugyanis:

A' Románok' tárgya nem csak maga a' benne közönségesen első helyen álló szerelem, hanem minden, a' mi a' természetben szemünkbe ötlök, vagy megtörténhet, és így határozatlan lévén, mi lehetne az, a' mire egy Román ki ne terjeszkedhetne, 's következésképpen mellyik az a' Tudomány, a' mellyel minden tudni — illót, — 's valót annyira kilehet meríteni, mint egy Románnal? Nem fordúlhatnak e, sőt nem fordúlnak e tettiben elő benne sok számtalan Nemzeteknek szokásaik, — Tartományoknak leírásaik — háborúk — szép 's nagy cselekedetek, gonoszságok, pedig mind amazok jutalmaikkal, mind emezek büntetéseikkel? — Továbbá a' Religió — a' Törvények, — de leginkább a' Philozóphia, és a' minden egyéb tudományoknál nehezebb, nagyobb, 's hasznosabb Tudomány: az Ember-isméret mellyik Románba nem szövődik bele kisebb nagyobb mértékben? — Szóval, mellyik az a' tudományos könyv, a' mellyben annyi tárggyal megismerkedhetni — és a' mellyben egy nyelvet annyira kimeríthetni mint egy Románban? — Rövideden azt merem monda-

ni, hogy egy Román-író, ha különben valódi Tudós is, anya-nyelvének minden szavát, és így egész szókönyvét kimerítheti egyetlenegy tetemes Románjával. — Ezeket megfontolván, ki ne látná szembetűnő-világosan, hogy egy nyelvnek kimíveltetésére; bővítésére, 's közönségessé, 's ajakakon forgóvá tételére a' Román legalkalmasabb, sőt (azt mondhatni) csak egyedül egy maga alkalmas? annyival inkább, mivel a' szív' tenger érzéseinek, a' mellyeknek még is minden-egyike különböző a' többtől, és, haj! a' mellyek leginkább teszik az embert emberré, 's a' mellyek leginkább vonszanak kölcsönösen egymáshoz bennünket; kifejléseit, 's tulajdon nevezetjeit rendesen, 's helyén csak a' Románba iktathatni, 's csak abban találhatni. — — — Nem apróság tehát a' Román, hanem tudományos, még pedig igen is tudományos könyv, olyan tudniillik, a' mellyből a' legnagyobb kincset; azt gyűjthetni, a' mi az embert érzékennyé teszi, és úgy legsugárlóbb tulajdonával felékesíti.

Sokkal közelebb járnak a' dologhoz, és némelly Románokra nézve igazságot is en-

gedhetek azoknak, a' kik a' Románokat az ártatlanság' csábítójinak, 's az egyszerűség' megvesztegetőjinek tartják — csak hogy ne vegyék általlános értelemben állításokat, mert nem minden Román veszedelmes, és ha egyik másik az is, nem azért az, mert Román, hanem azért, mert vagy értelmetlen, és tökéletlen érzésű, szívű, 's gondolkozású embertől íródott, következésképpen helytelen, 's rendetlen szerkeztetésű, 's foganatú — vagy pedig, mert olyanoktól olvastatik, a' kik vagy oktalanságok miatt balra magyarázzák, vagy pedig már megromlott, és az erkölcsnek, szelídségnek, 's emberiségnek útjáról rég' eltérült szívek' sűgallása után indulván - meg, a' jót is rossz végre használják. — Rousseau ugyan azt írja a' maga Románjáról : *Jamais fille chaste n' a lu de Romans; — — — — celle qui, malgré ce titre, en osera lire une seule page, est une fille perdue — — — de ha ő a' Románt olly' veszedelmesnek találta, mért tette mindjárt utánna? Mais qu' elle n' impute point sa perte a' ce Livre, le mal étoit fait d' avance. — — —* Előszavának kezdetén pedig éppen ezt írja: *Il faut*

des Romains aux peuples corrompus — de, úgy vélem, nem azért, mintha a' Románt csak a' megromlott Nemzetek szeretnék, mert úgy igen kár vala Románt írnia! hanem azért, mert a' megromlott Nemzeteknek legnagyobb szükségek vagyon reájok, úgymint a' mellyek által az eltévesztett erkölcs' ösvényére ismét vissza térengettetnek. — De különben is, ha bár az említett halhatatlan nevű Irónak előadott szavait ellenkező értelemben kellene is vennünk, azt az ő Románjára nézve, megengedem (bátor azt sem minden Olvasóra tekintve) talán méltán írhatta, — de általjában azt tartanunk, hogy egy szeplőtelen Szűz soha se szokott Románt olvasni, és hogy a' Román csak megromlott Nemzeteknek való; legalább én úgy tartom, igen csekély, és felette hijános ítéletnek jele vólna. — Kiválva e' jelenlévő Románról bizvást megmerem az egész Keresztény Világ előtt mondani; hogy minden legártatlanabb gyermeknek, akár fiú légyen az, akár leány, minden lelkiisméreti tünődés nélkül kezébe merném adni nem különben, mint egy erkölcsi, vagy akár - melly oktató könyvet, és nem

csak attól nem tartanék, hogy megromlik, sőt eleve bizonyosnak állítanám, hogy erkölcsének épülését — a' jobb érzeményeknek nevedését — 's emberiségének nagyobbodását fogja megnyerni általa.

A' Románt tulajdonképpen úgy lehet tekinteni, mint egy olyan könyvet, a' melly az ifjabb, vagy szegényebb, és vagy ezért, vagy amazért hazájokban, sőt (némelyekről azt lehet mondani) egyetlenegy Vármegyébe, Városba, vagy Faluba szoruló tapasztalatlanokat, kik példákból se jeles cselekedeteket, se czégyeres gonoszságokat nem ismérnek, mintegy kezeknél fogva az egész Világban meghordozza és azokkal mindeneket elevenen tapasztaltat; — úgy lehet tekinteni, mint egy Morál-Mestert, a' ki őket embertársaikkal hol együtt örvendeni, hol pedig (legalább résziben) együtt szenvedni — következőleg azoknak minden sorsában részt venni tanítja — szóval: a' ki az olyanokat, kiknek még semmi alkalmatosságok nem esett másokkal jót tenni (mert még ügyefogyottakat, 's a' sorsbalságával küszködőket - bajmolódokat soha nem is láttak) annak helyén, 's idején

már jó-előre jóteendőknek elkészitti — és így az embert embertársának segítőjévé, bajainak könnyebbítőjévé — rövideden olyanná formálja, 's teszi, a' millyennek kell lennie. — Végtére, hogy a' Románok' vég nélkül való, 's megbecsülhetetlen hasznát kereken kimondjam : azt, a' mit a' világ mindenkiben olly' szorosán megkíván — olly' szorgosan keres, és még is olly' ritkában talál, — azt, a' mi az embereket, egyiket a' másikához olly rokonná, 's egészen egyé teszi — Teremtőjéhez pedig olly' közel emeli — azt, a' mi nélkül a' szív, a' lélek olly minden érdem, 's becs nélkül való, a' Virtust, az eleven tapasztalás után, leginkább Románból (de jóból) tanulhatni, 's szokhatni-meg.

Ha engem' valaki azért, hogy bennem a' Románoknak olly nagy Pártfogóját találja, mintegy lágy, puha, 's kelletin, 's rendin fellyül érzékenykedő aszszony-férjfit a' képzelődés', és lehetetlenség' tündér tartományába számkivet — és felőlem azt tartja, hogy csak az epekedő, 's hiú Didóknak — a' szakadatlanúl panaszolkodó, és erkölccseikkel küszködő Heloiseknek — a' meg-

hajt-

hajthatatlan Statiráknak, Lauráknak — a' meg-
esteken síránkozó számtalan sok Amáliák-
nak, Euláliáknak, Idáknak, 's Vilhelminék-
nek — 's az egyszerű, 's ártatlan Etelkáknak
's Piroskáknak paradicsomi társaságokba
sovárgó here ember vagyok, 's azoknak
meleg ölkében, 's lány karjaikon kívánom
által-élni egész életemet — lássa, ha azt
gondolja! én részemről igen könnyen meg-
bocsátom tévedését, mert olyanokat a' Ro-
mán-olvasók között valójában eleget talál-
hat; reám nézve azomban meszsze esett-el
az igazságos ítélettől, mert én a' Románok-
nak hihetetlen kedvellése mellett is hason-
líthatatlanul jobban szeretem azt, a' mi van
— a' világot, — sőt tulajdonképpen a' Ro-
mánok' rendes olvasójának se vallom ma-
gamat: annyiból becsülöm egyedül őket,
mert mind az érzéseknek meglágyítására,
és így bizonyosan az embereknek emberibb
karba helyheztetésére is — mind pedig a'
Nyelvnek, 's Litteraturának csinosodására,
szépítésére, 's felemelésére temérdek sokat
tehetnek.

Szeretem én (mért ne vólna szabad az
igazat kimondanom?) szeretem én a' tudo-

mányos könyveket is, és némellyeket a' Románoknál jóval is inkább, — sőt szeretem én az embert is, a' ki azokat írja, vagy legalább olvassa, 's becsüli, — de azért szeretem én a' Románt is, ha talpra esett, és némelly üres óráimban az illyennek sokszor nagyobb köszönettel tartozom, mint a' legmélyebben bűvárkodó Philosophusnak, vagy a' legmagassabban repülő Poétának: — mert bár a' tudományos könyv, melly ezt, vagy amazt velünk megfogatja, 's érteti, becses legyen is — mennyivel jobban, 's édesebben - eső mindazáltal a' Románban ennek reményetlen szerencséjén örömmre olvadunk, vagy amannak méltatlanul szenvedett bajain szánakodásra — sőt, ha a' dolog nagysága, 's erőhatósága úgy hozza magával, még egynehány könnyekre is fakadunk?!

Én erről általjában azt merem mondani, hogy valamint az érzékeny embert, úgy az igaz Tudóst is valójában szeretem — és ha tudóssága mellett érzékeny, vagy érzékenysége mellett tudós is, annyival inkább, és hathatósabban; — de mind e' mellett is, a' midőn az érzékeny, egyébaránt minden

tudomány nélkül lévő embert nem csak tűrhetem, de becsülhetem, 's szerethetem, is; a' tudós embert, kinek semmi érzékenysége nincsen, általlyán fogva ki nem állhatom. — Nem kívánom én azt azomban, hogy valaki a' sorsnak minden kis csapásán, 's úgy szólván, mindennapi mostohaságán megindúljon, könnyezzen, avagy éppen elolvadjon, alélkodjon 's egyik ájulásból a' másikba essen — nem, — mert ez nem férfi-szívhez való, úgymint a' mellynek erősnek, 's a' gyengébb nem' támaszának kell lennie, — és ezért nem is tudnám becsülni azt a' férjfit, a' ki holmi vén anyósokkal — vagy a' minden ivadék, 's vér nélkül kimúltt halottnak megkeservezésére bérlett koldús - asszonyokkal versent tudna sírátkozni, — de, ha ki felebarátját, embertársát, minden bűn, 's vétek nélkül — kiváltképpen lelkében szenvedni, 's szörnyeket szenvedni látja — ha azt, a' ki a' világ' minden koronájira érdemes, azok előtt, a' kiket mint önnön teremtményeit, úgy tekéntheti, azoknak szinte lábaik' porához lealázva, 's másoktól elhánytt czondrában, 's daróczban fanyalogni látja — — nem szánja, 's ott, a' hol még az

oktalan állatok, 's a' lelketlen testek is megindúlnának, ha tudnák, a' mi körülöttök történik — szánakozásra nem indul, és vagy csak egyetlenegy könnyet is, legalább tudtán, 's akaratián kívül szemeiből ki nem szalaszt — — dicsekedjék bár vele az egész világnak, 's arasson érette számhaladó dicséreteket, részemről nem irígylem dicsőségét — de előttem soha ne kérkedjék megindúlhatatlanságával, mert érzem, soha életbenem nem fogom becsülni tudni az olyant embert.

Szeretem én még a' szép nemben is, ha tudományos könyv forog kezében, csak hogy a' mit kell, vagy legfellyebb illik tudnia azt olvasgassa: becsülöm benne a' neki való tudományt. — Szép, ha fürge picziny újjai a' klavíron rendesen szanaszétt futosgálnak, és azokkal a' légérzékenyítőbb hangokat — a' kebelnek, 's szívnek legcsiklandóbb — 's legnyájassabb bizgatójit csalják, 's varázsolják - ki a' rezgő húroknak feszült szálaiból, igen szép! kivált ha még szeplőtelen mellyének tiszta ömledézéseit is rokonúl öszve tudja velek árasztani ezüst szavával, — szép, ha Hazájának Édeni tájékait

elevenen tudja rajzolni ügyes ecsetjével — szép, ha tudja a' Nemzetek' szármozásait, történeteit, 's előhaladásait, kiváltképpen a' magáéit — szép ha ismeri a' Világ' öt részeit, 's azoknak minden Tartományait, javait, 's szükségeit, főképpen a' maga Honnyában. — Nem középszerűen neveli érdemét, 's lelki értékét a' természet' három Országában lévő jártossága is, — a' mi több miattam tudhatja, 's akár egyről egyik megnevezheti a' világnak futó, repülő, úszó, csúszó, mászó állatjait, 's a' természet' temérdek kertjének minden fáját, virágát, bokrát, 's legkissebb fűszálait is — ez mind szép, mind dicséretes benne, és előttem bizvást beszélhet felőlök, becsúlni fogom éretie, 's ha bár nem fogom is mindenütt érteni, türelmesen fogom meghalgatni előadásait. — — De hagyjon békét a' Theológiának, Philosophiának 's a' t. — mert az a' Leány, a' ki velem a' Dogmának tulajdoságairól — az úgynevezett, 's Theologicus értelemben vett Rendeltetésről — az Anyaszentegyház' csalhatatlanságáról — majd meg a' lélek' halhatatlanságáról, 's az Isten' tökéletességeinek előtte egymással ellenkezőnek tetsző mivólt-

táról okoskodik, — — az a' leány, bár néha örömet czivakodjam is vele az effélékről, 's bár bámúljam is őtet szokatlan 's ferde tanúltságáért, (kezem' írását merem adni róla) soha se számoljon hajlandóságomra, mert (tegyen róla ha ki tud) az olyan leányhoz magamat örökre hozzá kötni, kész boldogtalanságomnak tartanám.

A' mi pedig a' Románoknak Litteratúránkra való befolyásokat illeti, eleget mondanék, úgy tartom, e' tekintetben érdeméről, és hasznokról, már csak azzal is, hogy minden Nemzetek, á' mellyeknek nyelveik most virágzatban vannak, egyről egyik a' Román-Iróknak köszönhetik leginkább virágzásokat: mert csak ezek által történik, hogy nem csak egy két Tudósnak, hanem az egész Nemzetnek — még a' szép Nemnek, a' mellynek különben úgy mondva rendeltetése tanúlttnak nem lenni — sőt még az alacsonyabb származású- 's sorsúaknak, és magának a' pór-népnek ajakain is bőven áradoz, tisztességesen enyeleg, — és kedvesen édeskedik; — eleget mondanék, mondom, már csak ezzel is a' Románok' érdeméről, 's hasznáról, de mért ne ereszkednék - ki

jobban egy olyan dologban, a' mellyről soha eleget nem írhatni?

Hogy valamelly Nemzetnek nyelve virágzó állapotba, 's kárba helyheztessek, arra közel sem elég még az, hogy azzal a' Tudósok mindent kiejthessenek, és a' leggazdagabb gondolatú, 's legbővebb szavú idegen könyveket a' magok' nyelvére által-fordíthassák — hanem ahhoz elkerülhetetlenül szükséges még az is, hogy a' nyelv közönségsé — társaságbelivé — szóval: a' mennyire lehet, minden ajakon helyesen, tökéletesen, és hibátlanul pergővé tétetődjék; — ezt pedig Románok nélkül reményleni — legalább a' Társaságos világnak mostani ízlése, szokása, 's rendtartásai szerént, bizonyára vakmerőség; mert az emberek, a' közönséges életben, az az a' mindennapi társalkodásban — nem különben, sőt sokkal inkább a' vígadó, vagy enyelgő mulattságokban, 's minden barátságos gyülekezetekben nem annyira a' tudományokról szoktanak beszélgetni, mint a' naponként előforduló dolgokról, jelesen kiki a' maga esetjeiről, 's egyiknek a' másikához viseltető tiszteletéről, figyelméről, vagy ahhoz vonzó érzé-

seiről, indúlatiról, barátságáról, 's szeretetéről — — — szóval a' világ' piacczán olly' közönségessé, és elkerülhetetlenül szükségessé vált udvariságról — már pedig honnét tanulhatjuk mind ezeket, hogy se faragatlan, 's lelketlen szobroknak, se alacsony hízelkedőknek ne mondassunk, ha nem a' Románból? — Innét (mert Magyar Románok nincsenek!) vagon az, hogy az effélékről nemcsak számtalan sok Aszszonyaink, de (a' mit magam sem egyszer kétszer tapasztaltam!!) még némely Férjfiaink is örömesebb beszélnek idegen nyelveken, úgymint olyanokon, a' mellyeken a' csinos nyájaszkodást elég alkalmatosságok, 's módok esett hallani, olvasni, tapasztalni, és úgy mondva meg is tanulni. — Pedig én ezeket, mind a' mellett is, hogy minden Magyar földet taposó — 's Magyar kenyeret szelő embernek magyar igéket teremtenék nyelvére, ha tehetségemben állana — mind a' mellett is, hogy gyomromból útalom a' magyarul nem tudó méltatlan Magyarot, — mind ezen, édes Anya-Nyelvünkhez meglévő buzgóságom mellett is néminéműképpen tán még menteni is tudnám: mert ha bár tökéletes szándékjok volna is

magyarúl olvasni, micsoda mülattató folyóbeszédbeli munkát vehetnének kezekbe? A' múltt század' végin kijött darabok ha nem általjában durvák, és faragatlanok is, bizonyosan nem tökéletesen kigyalúlttak, — az újjabbak pedig (igen keveset vehetvén - ki) idéetlen, és minden kellem nélkül lévő száraz szó - garmadák, — vagy pedig sületlen, érthetetlen, 's fület-sértő Fordítások, melyek teli lévén Német, Olasz, Franczia, Angoly, — 's egyéb idegen gondolatokkal, minden magyar gyomrot felkevernek, sőt még elnémetesedett Aszszonyainkat is boszszontják, mert bár szeretik is Magyar Dámaink a' furcsa, 's eszes német gondolatokat német szavakban, nem tűrhetik azokat tisztátalan, és egymást rendetlenül, 's fonákul követő magyar hangokban; — és méltán: mert a' Magyarnak még gondolkodnia is Magyarúl kell! — — —

Közel se gondolja azomban azt felőlem valaki, hogy én a' magyar Románokatt ócsárolván, a' magamét mind azoknál szebbnek, jobbnak, 's helyesebbnek tartom: — Csalatkozik, a' ki azt következteti kebelem' szabad megnyíltából. — Én az én Románom-

ról tulajdonképpen semmit se tartok; de bár mit tartanék is, nem a' világnak írtam e azt? következésképpen nem azt illeti e megbírálása? Minden bizonnyal, a' mint az jól vagy rosszúl: úgy fogok vele megelégedni magam is. — De például se bocsájtottam azt ki kezemből, mert nekem magamnak is példára vólna szükségem; — hanem próbául, és egyedül azért, hogy mások, kik az ilyenekben hasonlíthatatlanul jártassabbak lehetnek nálamnál, figyelmetessékké tétessenek, és azután szebbet, 's jobbat készítsenek. — Megkésérteni mindazáltal a' dolgot, valamint mindennek, úgy tartom, nekem is szabad vólt, 's ezután is szabad léssen, jóllehet semmi köszönet nem léssz is benne, legalább a' serdülő ifjak szavakat tanulnak belőle, mint én valaha még Brunsvikból, 's Tündér Ilonából is tanultam. — Meglészek én minden esetre elégedve, tudván, 's érezvén, hogy a' mit tehettem, megtettem, 's úgy tettem, a' mint csak erőmből kitellett.

A' stylusról, mellyel könyvemben éltem, csak azt mondom, hogy mind a' mellett is, hogy a' szavakat, a' mennyire tudtam, mindenütt megválogattam, minden magyarul

értő 's olvasó Hazámfia 's Leánya megért-
 heti. Meglehet' azomban, hogy némelly kör-
 nyékbeli szavak egyik másik olvasóm előtt
 ismételtenek lesznek, de feltalálhatják azo-
 kat a' szókönyvekben, legtöbbit Szabó Dá-
 vid' kisdéd szó-tárában. — Én megvallom,
 készakartva iktattam azokat munkámba, azt
 óhajtván eszközölni általok, hogy az ollya-
 nok is közönségesekké váljanak az egész
 Hazában, és ne csak Győr Vármegyében
 tudják: mi a' pagony, zsompor — — 's ne
 csak Erdélyben mit tesz: pitymallani, per-
 metezni, — — hanem mindenütt, mert csak
 így jöhet a' nyelv' bősege világosságra. —
 Egyébaránt ha ki stylusom' kötözetjében
 vagy is szerkeztetésében megütköznék, Rous-
 seaunak ezen szavait idézem elejbe: *L' amour
 n' est, qu' illusion; il se fait, pour ainsi
 dire un autre Univers; il s' entoure d' ob-
 jets, qui ne sont point, ou, auxquels lui
 seul a donné l' être, et comme il rend tous
 ses sentimens en images, son langage est
 toujours figuré, mais ces figures sont sans
 justesse, et sans suite; son éloquence est
 dans son désordre.* — — — Azoknak pe-
 dig, a' kik a' munkámban előforduló leve-

270671



leknek hoszszaságát, czifraságát, 's rendetlenségét restelnék, ezt felelem (ismét Rousseauval) *Que parlez vous des Lettres, de style épistolaire? En écrivant a' ce qu' on aime, il est bien question de cela! ce ne sont plus des Lettres, que l' on écrit, ce sont des Hymnes.* — Utollyára még csak azt mondom, hogy Hazámnak szolgálni kötelességemben, Fiainak pedig, 's Leányinak kedveskedni akarni szabadságomban állott, és hogy az által nem vétettem bizonyossá tette előttem az az ösztön, melly reá bíra, hogy azt cselekedjem, és az az öröm, melly kebelemben repes, hogy megcselekedtem. —

Aradon Sz. Jakab havának 20kán 1824.

A' Szerző.

M Á R É - V Á R A .

E l s ő R é s z .

Duri strazj , indegni torti
Ho sofferto , e mille affanni
Mille scherni , e mille inganni ,
Crude pene , e aspre morti.

Red i.

ÉJFÉL vólt, 's a' tellyes hold felséges fénnel büszkélkedett az egek' öbleiről leragyogó csillagzatok között; minden nyúgodott az éj' csendes öblében. — Nyárady Sándor is levette magára ágyára, hogy a' nyugalom' ápolgató karjain szendergésbe merülvén, kínlódó szívének, mellyet a' nappali szerelmes aggodalmak végképpen kifárasztottak, vagy csak egy két órányi éjjeli pihenése által is enyhülést szerezne. — Be is húnyta már, ámbátor erőlködve, egész napestig könnyektől azott pillájit, gondolván, hogy a' mit az éj' önkényes jóvoltától nem reménylhet, azt erőszakkal hajtandja végbe. — Azomban nyomon nyúgtalan elméjébe ötlött kedves Piroskája, a' kinek gyönyörű képét szándékán kívül is oldala mellé teremték a' tündérkedő képzelődés' ál tüneményei, a' mellyekkel kelleetlenül is foglalatoskodnia kell vala továbbá. — Hijában igyekezett, mint ő vélte, csak legalább ez egy éjszaka is felejteni kedvessét, 's hijába húnyta-bé a' szánandó szemeit, mert a' hatalmaskodó képzetek annál elevenebb rajzolatokat állítottanak elejbe, és a' tűzellő szeretet minden gondolattyait Piroskája körül

hordozván láng szárnyain, az öt' látni óhajtó elragadtatott kívánatok mindannyiszor feltárák azokat. — A' búbánat' keserítő fergetege olly' kéméletlen dühösséggel dúlta repedezett szívét, hogy pelyhes nyoszolyájában, mintha éles fahasábokon, avagy töviskes bokrokon fetrengett volna, akként hánykolódott té 's tova forgódva.

Látván továbbá a' nyomorúlt, hogy az édes álom' dajkázkodó Istenének hijába törekedik erőszakoskodva truczczolni-meg ellene szegezett haragját, csak nyögött a' boldogtalan, 's fel-felvánszorogván kínos fektéből, ablakához tántorgott. — Forrott benne minden csepp vér, 's az izzadtság verejtékes tajtékja, mellyet ellankadott tetemeiből nyomattatott szívének on-súllya sajtolá-ki, patakként áradozott teste' nyíldokló résein, keresztül. Rekkent levegőt képzele hajlékjában, mirenézve minden ablakait felnyitotta, reménylven, hogy a' felhívesedett szobában majd könnyebben eláltattya forró érzéseit — azomban ismét hijában esett iparkodása, ez által se csílapodtak-le feszelő indulattyai — az álom tellesen kiveszett búlepte szemeiből. — Kiléztegett végre várának függő pitvarába, hogy felhevültt mellyét a' tavaszi hűs szellőnek éjjeli csípős fúvalma által valamentég meghűtené. Méllyen andalogva dölöngött a' téres erkélyben, majd a' várát környező Mecsek' vadonnyába nézgelvén-le, majd meg' a' fellegek közt bújkáló hóld' világát szemlélgetvén.

Ebbéli

Ebbéli képzeletes foglalatosságai közben megszóllamla a' rengetegben elültt fülemilék' egyike, 's párjáról volt gyönyörködtető álmait olly' igéző hájjal éneklé-el, hogy annak szendergő ömledézéseiben a' halgató' lelke méltán ezer újj érzeményekkel telhetett-el. Fel is függesztettek ez által Nyárády' iménti képzelődései egészszén, 's a' zengedezés' gyönyörjé-től egészszén elrészegedvén, csaknem régképpen lenyúgosztaltattak előbbi háborgó álulattjai, 's figyelem volt mind az, a' mit mi lehetett. — De végezvén az ismét elszenderedett fülemile bájos dalát, azonnal visszartenek szívében is a' megpihentt keservek, és nyugtok után még hathatós erővel este-nél' érzései' dulásának. Újonnan felzendültek elméjében a' bús gondolatok, és a' múlttak' szomorú édes emlékezete minden élet-erét zsibongásra fakasztá — kivette végtére kebeléből ónos ecsetét, 's a' mellyezője' zsebében lelt darabka papirosra eme' versekben öntéki sérelmes érzéseit.

* * *

Minden nyugszik a' természet'

Pihentető ölében:

Zsibaj, hang, 's zaj elenyészett, —

Csak az ér zúg mentében. —

Néma, 's kihaltt a' Mecseknek *)

Bérczes vadon vidéke,

'S bús a' béborúltt egeknek

Felleg-lepte környéke. —

*) Igy hívattatik azon hegy-láncz, melly Baranya Vármegyén keresztül nyúl.

* * *

Békén hortyog a' vadaknak
 Nyája lombos tanyáján,
 Veszteg ül a' madaraknak
 Ser'ge a' sór' zöld táján —
 Minden' nyugszik — csak én vagyok
 Ébren, 's dűlván kínnyaim,
 Nem alhatom, szörnyü nagyok
 Szövevényes gondjaim.

* * *

Csak tí vagytok ébren velem
 Halvány Hold, 's lágy Fúvalom!
 Csak tí tudjátok kebelem'
 Melly' szilajúl fájdalom. —
 Mint zokog a' sínlő lélek
 Szédelgő bús agyomban,
 'S a' szerelem, mellyben élek,
 Miként keserg balomban.

* * *

Ti tudjátok fájdalmimnak
 Honnét fakad forrása,
 'S folyton - folyó síralmimnak
 Mért lett illy' áradása —
 Emlékezem! ott valátok
 Csalárd Hívem' kertjében,
 'S figyelmeztén, jól hallátok
 Mint vert a' szív mellyében:

* * *

Midön mély fohászkodásim
 Szép lelkére tódűlván,
 'S szakadatlan sóhajtságim
 Szívét fenékig dűlván —
 Rám borúla, 's könnyeivel
 Harmatoztván orcája,
 Áltkülsola kezeivel
 'S illy' vallást tön szép szája.

* * *

„Lehetetlen már titkolnom ;
 Oh Sándor ! én szeretlek ,
 'S hogy eddig kellett gyilkolnom
 Hív szívedet , követlek —
 De esküszöm : míg csak élek ,
 'S míg csak vér foly erembe' —
 Rajtad kívül semmi lélek
 Bé nem fészkel szívembe.“

* * *

Hitem hitese szavainak ,
 'S két térdemre roskadék ,
 'S idvezítő ajkainak
 Ezer hálákat adék —
 Míg ő sírván felemele ,
 'S jobbja jobbom' szorítá :
 Szívünk legott öszve - kele
 'S lelkünk' öröm borítá.

* * *

De oda hívségem' bére !
 Oda hitese szándéka !
 Szíve , mely't nekem igére ,
 Másnak lesz ajándéka !
 A' fondorlók' gyilkos nyelve
 Rút - álnokúl rá szedte ,
 'S vele (szívem' becsmérve)
 Hah ! hitét megszegette.

* * *

Nints , ki ártatlanságomat
 Előtte felfedezze ,
 'S eltévedt boldogságomat
 Szűmnek vissza - szerezzé ; —
 Csak ti vagytok nagy inségem'
 Csalhatatlan tanúji ,
 Ah ! légyetek vétlenségem'
 Védjei , 's pártfogóji.

* * *

Oh vándor Hold! ha majd holnap
 Ismét fáldyád' gyújtandod,
 'S leszálván a' ragyogó nap,
 Pályádat te futandod
 Széplak felett haj! csínnyán járj
 'S ha meglátod Kedvesem'
 (E' kedvedből óh! ki ne zárj)
 Köszönts, kérlek, Édesem'.

* * *

De borúlj-el, 's ha kérdezi,
 Mi búsítja képedet,
 'S bús borúlat mért lepzeli
 Eddig vídám színedet?
 Mondd, hogy tegnap Mára váron
 Panaszokat hallottál
 Egy bús szívtől a' pitvaron,
 Hogy egére szállottál.

* * *

Mond, hogy annak keseríti
 Sorsa szelíd lelkedet,
 'S gyászod azért setétíti
 Eddig fénylett ékedet —
 Mert ártatlan, 's vétlen szívét
 Olly' vad kínok hasgatják,
 A' millyenek semmi hívét
 A' földön nem szaggatják.

* * *

Te pedig oh nyájas szellő!
 (Ha majd keble hevülvén,
 Azt kívánja mert kedvell ő,
 Hogy melléje repülvén
 Mérsékeljed nagy heveit
 Gyuladékony tűzének,
 'S elevenítsd - fel ereit,
 Lankadozó testének)

* * *

Szálj ölébe — de hajának
 Göndör selyem fürtjével
 Ne pajkoskodj, se nyakának
 Ne nyájaskodj leplével —
 Hanem sóhajts - fohászkodjál,
 'S rá alélttan leheljél,
 Zokogjál, és búslakodjál,
 'S ha kérd, imígy feleljél:

* * *

Tegnap éjjel Baranyának
 Járván szirtos környékén,
 A' kesergő Mérévárnak
 Panaszt zagjó vidékén —
 Ott lomhíták - meg szárnyaim'
 Egy ifjúnak könnyei —
 Ott búsították - meg fúvalmim'
 Annak jajos lehei.

* * *

Oh! tán e' bús híradásra
 Konok mérge mellyének
 Megszűnik, 's szánakodásra
 Indul gögje lelkének,
 'S meglágyulván keménysége,
 Szíve hozzám édesül;
 És haldokló reménysége
 Éltetnek még feltengül. — —

Végezvén eme' verscinek írását, az egek-
 re feszíté álomtalan szemeit, és egy hosszan
 tartott sóhajtása után, imilly' keserves pana-
 szoknak ereszté már csak hasonló síralmakra
 fakadható nyelvét: oh mindenható Nagy Is-
 tenek! vallyon meddig fogjátok még sújto-
 gatni boldogtalan szívemet? Avagy elnézhe-

titek e' azt környörületlen szemekkel, hogy remények — vesztett érzéseim' öldökléseitől még éjszaka is szüntelenül gyötörtessem? Nem tennen magatok rendelétek e azt öröktől fogva nyugalom' idejének? Látjátok Ti azt, hogy a' gyújtó szerelem' lángjai már mindent elperzselének ifju tetemimben, a' mi az élet' gyönyörüségeit kedvesekké tehetné előttem, mért késtek tehát elvenni életemet is, minekutánna semmit hátra nem hagytanak ostorozó karjaitok, a' miért azt továbbá nyújtani óhajthatnám. — Avagy azt kíványátok talán, hogy a' kárhozatos kétségbeesésnek legyek szerencsétlen zsákmányává? és magam foszszam - meg magamat attól, a' mit ti magatoktól, és csak azért vettem, hogy mindenható tökéletességeiteket megismérvén; nagy neveteket dicsőítsem? — Oh hányszor nem nyújtott már vasat kezembe a' szerelem' forró hagymázza! 's hányszor nem sugallotta elmémbe azon dühödő vérgondolatot, hogy a' részemről kénköves gözzel párolgó földtekéről ama' másíkba siessek - által, a' mellynek dicső levegőjét sem az aggasztó gondok, sem egyéb semminémü búkódók, a' mellyek mostani fojtós éltető egemet szinte dögleletessé tevék már mellyemnek, soha meg nem büszíthetik, és a' hol a' gyilkoskodó kínoknak keserű érzésitől mindenek menttek. — Viszsa-tartóztatam azomban mindannyiszor öldöklendő kezeimet, és magamat szigorú végzéseknék, reménylén, hogy tágitani fogtok iszonyú szenvedéseimen, továbbá is alája vetettem. —

Tekintsétek, Isteni nagy nevetekre kérlek benneteket, oh! tekintsétek legalább azt, hogy az érzemények' árjait, mellyek imígy elragadának magokkal, ti magatok ömlesztétek emberi szívembe, és ti alkotatok lelketem úgy, hogy azt a' nemes lelkü Teremtés nem külömbben, hanem mintegy meglelkesedett mágnés maga után vonnya. Engedgyétek tehát azt is, hogy általatok teremtett hív érzéseim vagy nyerjék-el egygyetlen tárgyakat, vagy ha azt azért, mivel abba teremtő tehetségteket egészen kimerítették, és e' végett ötet a' legtökéletesebb halandó megjutalmaztatására rendelétek, megérdemelnem lehetetlen, vagy cselekedgyétek, hogy ne szeressem annyira ötet, vagy pedig, ha egy olly' tellyes Teremtést kevesebbé szeretni, fellýül-múlyya egy halandó tehetségét, engedgyétek legalább azt, hogy azon szeretetemből származó keserveimet rövidebb zabolán vezethessem. — Ha pedig vétkeim miatt eregetitek bünös fejemre efféle súlyos csapásaitokat, mérsékellyétek legalább annyira ellenem gerjedett boszszútokat, hogy nappali gyötrődéseimet megeléglvén, az éj' nyúgalmában részeltessetek, és legalább annyi erőt engedgyétek fenntartanom, a' mennyi a' reám mértt kemény büntetés' megbírására, 's nyavalyás életem' tengetésére kívántatik.

Ezeket mondván, annyira megterheltettek szíve' keserveinek sötét fellegei, hogy nem tarthatván továbbá magokban a' benne megtorlott temérdek záport, azonnal megszaka-

doztanak alatta, 's kiszáradott szemeinek két csatornáin özönként önték - ki magokat. — Annakutánna mintegy kipihentetvén egy kevéssé harczos indulatyyait, imígy kezdé újjonnan, de már valamennyire nyugodtabb lélekkel, gyászt hangoló keserves igéit: — Oh mért kelle hitelt adnod a' rút rágalmazok' czinkos nyelvének szerelmes Piroskám! Jobb lett volna valóban boldogtalan szívemnek, ha minekelötte olly' kígyó - nyelvekre kerültem, az éltet-pusztító durva halál' mérges horgába akadtam volna. Vajha hozzád hathatnának síralmas kiáltásaim! — Vajha feltárhatnám szemeidnek éretted verő szívemet! úgy talán megszánnád sanyarú sorsomat, és megbocsájtván el se követett vétkeimet, vissza - adnád hajlandóságodat hajdanában kedves Sándorodnak, a' ki töled végképpen megvettette is ugyan azon egy lánggal gyúladoz éretted. — Oh! ha repülnöm lehetne, hogy ablakodra szálván, ott nyöghetném - ki csak egyedül éretted lihegő lelkemet, a' melly csak azért tévelyeg még lankadott tetemimben, hogy felfelriasztván kínos feszelgése által haldokló érzékenységet, eszembe juttassa nyavalyás életemet, a' mellynél a' csendes halált érzerte előbbre becsülném. — Oh! mért nem verted akkor keresztül egy jól tévő törrel szívemet, midön lábaid előtt ténfergő személyemet örökre elparancsoltad szép szemeid elöl. — Azért nem cselekedted, jól tudom, mivel egy olyan alacson szívü rút hitelent, a' millyennek engem' kiálta - ki előtted a' fon-

dorlók' nyelve, sokkal nagyobb kárhozatra méltónak ítéltél, hogy sem gonosz lelkiismeretének egész életében tartandó furdalásától azt egyszeri halála által megmentened. — Ne gondold azomban ártatlan Teremtés! hogy általad esett megvettetésemért neheztelylek reád, — oh nem! — — Jól tudom ártatlanságodat, az álnok nyelvek szerzették egyedül vesztemet, a' mellyet én némünémüképpen türelmesebb szívvel szenvedhetnék, csak ártatlan szegény szívemet tudnám előtted kitisztítani csalárdúl rá mázolt szennyéből. De az a' testemet borzogató rettenetes gondolat: hogy te engem' hiteszegettnék 's hogy áruló-nak lenni vélsz, a' marczangollya leginkább kíméletlen kegyetlenséggel szívemet, 's a' rá-gogattya vajudt életemnek szakadozó gyenge fonalát.

Ezeket, és több ilyeneket mondván, egymást üző sűrű sóhajtásaival egészen felháborította a' körülötte fohászoló fúvalmaknak lenge suhogását. — Úgy tetszék ellemben kínlódó szívének, mintha egy kisség megkönnyebült volna, hogy a' nyűgovó természetnek olly' szabadon kipanaszolkodhatta magát.

Kedve jött továbbá a' várát párkányozó ligetbe lemenni, hogy annak kies nyílásain, mellyeket a' remegő hóld' ezüst sugarai kellemesítettek, mind addig tébolygana, míglen kifáradván tetemei, álmom nem esne szemére. — Le is méne abba csak ugyan, de a' kedvese után csüggő gondolatok csak hamar fel-

kapák ismét fáradhatatlan szárnyaikra, és úgy elragadák magától, hogy szerelmes tünődéséibe merülvén, a' rengeteg' téres vidékének csak nem közepéig béhalada, és ha egy véletlen robaj, melly a' mellette lévő völgyben támadott, magához nem térítette volna merengő andalgásaiból, bizonyosan még tovább is beszédítették volna mély elmélkedései. — Megdöbbene először, hallván a' harsány kiáltásokat, de minthogy azok egyszeriben megszűntenek, ismét megbátorítá magát, és a' völgynek, a' honnét a' sikójtásokat jönni vélte, arányozta egyenesen lépéseit. — Alig halada-meg azomban egy parittyá dobásnyit, a' midőn két katonássan felnyergeltt paripák, melly az árnyékos völgy' harmatos pázsittyait ropogva faldosták, ötlének szemébe. — Ismét megütközék ezen véletlen látományon, és a' mint környültekénté magát, ne talán még másra is akadhatnának szemei, lát egy terebélyes tölgynek árnyékában néhány férjfiakat heverészni. Azonnal abba a' vélekedésbe esett, hogy valamelly eltévelyedett vitézekre akadott, tüstént hozzájuk közelítte azért, hogy őket felköltvén várába vezetné, és számokra alkalmatossabb nyúgvóhelyet rendelne. — De melly nagy vala rémülése! midőn öt izmos-tagos férjfiakat láta maga előtt véreken feredve, kik közül egygyik mind fényes katonai öltözetére, mind pedig, és leginkább arczúlattya' nemes vonásainak méltóságára tekintve (a' mennyire a' hód' homályos fényénél megvizsgálhatta) ifjú Katona Tisztnek

látszatott; a' többi négyet pedig mind durva öltözetteik, mind gyilkos fegyvereik czégeres zsványoknak fedezték-fel.

Míg ő ezen szerencsétlenek' gyászos esete felett töprenkedék elméjében, háta megül egy segedelem után kiáltó szózat hatá-meg egyszerre füleit. Viszsa-teként azért, és lát egy éltes köz Vitézt egy fiatal cser' derekához, erőssen hozzá köttetve, a' ki látván az ő uri öltözetét, 's hallván azon szánakodó sóhajtasokat, mellyeket Urának szerencsétlensége felett az elébb eresztett, így szólítá-meg őtet: „Akárki légy jámbor teremtés! de az a' szelíd természet, a' mellyet Uramnak szomorú történetén támadott szánakodásod' indulattya világossan felfedezett, eléggé bizonyította, hogy ezen veszedelmes rengetegben nem rossz végre tévelyegsz; 's ez nyújta bátorságot, hogy segedelmedet, a' melly nélkül az itt dühösködő kalózoknak kegyetlen áldozattává tétetem, te - tőled kikérjem. Könyörülly, az Egek' Urára kérlek! nyomorúlt sorsomon, 's oldozz fel szorongató kötelékimből, mellyekbe azon kegyetlen gyilkosok, a' kiknek lelketlen testeket lábaid előtt látod feküdni, nem egyébbért vetettek, hanem hogy Uramnak segedelmére alkalmatlanná tegyenek, 's azután az ő bajnok karjain annál könnyebben győzedelmeskedhessenek; de hála, örök hála az Egek' Urának! minekelötte tellyesítették volna gyilkos szándékjokat, egy-egyig kiadták kárhozott párájokat.“ — Alig hogy megértette Nyárády a' szerencsétlen kö-

nyörgését, azonnal tellyesíté kívánságát, 's óhajtott szabadságába vissza-helyezteté, ki is azonnal Urához szalada, hogy ha talán még meg nem vált volna tellyessen életétől, segíhetné gyengeségében, de a' midőn megvizsgálván vérrel borított testét, azt már megholttnak találta, olly' szívre-hatólag zokogott reáborúltában, hogy Nyárádynak, ki a' csudálkozásból még mindaddig felnem eszmélődhett, magának is könnyeket facsartak - ki szemeiből a' szánakodás' erős érzései.

Megkérdezé továbbá az Ura felett keserű Vitézt, miképpen történt légyen azon gyászos vérontás? ki is azt mondá, öreg könnyeket görgetvén élemez arczáján: „Minekutánna az erdőben eltévelyedtünk, semmi veszélytől nem tartván, ebben a' völgyben letelepedtünk, hogy mind magunkat, mind lovainkat kipihentessük, 's úgy azután hódakelve keményebben folytathassuk szorgos útunkat, mivel pedig az útát még az alkonyi szürkület' kezdetén eltéveszténk, és a' helyett járatlan rögös hegyeken tétováztunk, csak hamar elszenderedtünk. Azomban egy kis üdő múlva magamat fegyvereimtől megfosztattva, 's egynehány latroktól, kik széles baltaikat villogtatták fejem felett, környülvétetve láttam, de minthogy már semmim nem vala kezemnél, a' mivel védelmezhettem volna magamat, ahhoz a' fához vezettek, a' mellytől az imént szabadítál-meg, és a' mint magad is láttad, kegyetlenül hozzá kötöztenek, minden bizonnyal azért, hogy Uramnak, a' kinek

fényes öltözettye után pénzt is reménylettek, segítségére tehetetlen karban helyhezzenek; — de én örömmel elszánván Uram' megtartásáért elaggott életemet, jóllehet fejem' veszte alatt rám parancsolák, hogy halgatnék, toroktátva kiabálván Uram' nevét, felébresztém sikójtásimmal. Ő a' zsinatot hallván, azonnal kirántá pallosát, és azzal, minekelőtte a' kalóztól viszontvett sebjei miatt oda dülte volna, mind a' négyet szerencsésen által-küldé a' gyilkosok' országába.

Végezván az ősz Vitéz bal történettyeknek rövid előadását, ismét Úrára borúla, hogy eránta viseltető hűségének jeléül, ha életét nem vala tehetségében mellette kiszáni amaz ádáz tigrisek ellen, legalább keserű könnyhullatásait öntené-ki merevedett testére, 's az által tenné-meg végső szolgálattyát szeretett jó Urának, azomban csak hamar megakadályoztatott siránkozásában, mert Urát sóhajtani, 's egy kevéssé megmozdúlni is sejdítette, a' mit midőn Nyárady is észbe vett, azt mindjárt ölkbe vevék, 's Nyárady' várába nagy ügygyel bajjal, elvitték.

Nyárady a' haldokló' sebjeit édes anyja által addig is beköttette, míg az Orvosok, kikért két lovagot nyomon elküldött, megérkezének, ne hogy addig a' sebes folytonfolyó vérével egygyütt életét is elveszejtse. — És így, minekutánna félholt vendége mellé, annak tulajdon hív szolgáján kívül még más két alkalmas legényt rendelt volna, hogy annak előadandó szükségében szolgálatul lennének;

maga, minthogy részént a' felesleg tett kó-dorgásban, részént pedig a' sebhedt Idegen-nek várához való hurczolásában nagyon el-lankadtanak tagjai, szobájába méne, 's álmél-kodó elmékedései közben, a' hajnali édes álom, a' mellyben már rég az ideje, hogy nem részesült, lezará végtére elnehezültt pilláit.

Reggelre kelvén az idő, Nyárády volt első, a' ki álmából felüdülvén, mihelyest magára hánytá nagyjából öltözetét, azonnal vendége' meglátására indult, mindazért, hogy mikéntléttéről tudósíttasson, mind pedig, és leginkább azért, hogy láthassa azon derék Bajnokot, a' ki álmos szemekkel négy leg-hiressebb-haramjákat, kiknek a' Vármegyé-béli Hadnagyok több ízbeli próbáik után se tehettenek semmit is, olly' dicséretessen meg-győzött. Mivel pedig a' cselédektől megértet-te, hogy a' Jövevénn már több jeleit adta légyen életének, és most valóságossan alud-na, nem ment - bé hozzá, ne talántán álma-ból felébredtené, hanem kiállá vára' erkél-lyére, és onnét a' mennyire csak elláthattanak szemei, figyelmetessen néz vala mindenfelé az útakon, ha nem jönnének e már az Orvo-sok, a' kik után való várakozása kimondha-tatlan nyúghatatlanságot okozá néki, de nem vehetvén semmit szemügyre, boszorkodott, 's még inkább nyúghatatlankodott. — Végre csak ugyan megérkeztek egymás után úgy a' Pécsi, mint a' Mágocsi Seborvosok, kik azon-nal megvizsgálván a' sebeket, csalhatatlan re-

ménységet tenyészettek szavaikkal, hogy a' sebes rövid napok alatt egészen felépül, mint-hogy erőtlenségét, melly miatt most mozdulását is alig teheti, nem a' veszedelmes vágásoktól, hanem attól származottnak lenni állíták, mivel, nem lévén senki segedelmére, nagyon sok vére elfolyott. Halván ezt Nyárády, tellyes volt szíve örömmel. — Az Orvosok békötözvén a' sebeket a' magokkal hozott írokkal, minekutánna a' szolgáknak, miképpen kellessen bänniök a' beteggel, erőssen meghagyták, minthogy sok gondgyaik alá bízott betegek vóltanak, vissza-fordúltanak lak-helyekbe, megígérvén azomban, hogy a' következendő nap' kelttivel ismét megfognának jelenni.

Az Orvosok' elmenetele után Nyárády mindég a' beteg Idegen körül forgódott. A' mellett töltötte-el az egész napot, úgy hogy még eledelét is annak oldala mellett költötte-el, csak hogy felpillantásakor szemébe te-kénthetne azon ifjú Vitéznek, a' kinek ezen szerencsétlenségiből leendő kiszabadítását hogy ő néki engedték-meg a' gondos egek eszkö-zölni, nem győzött elégge örvideni.

Ekként örizvén szüntelen' Vendégét, történt egykor már napalkonyodás felé, hogy a' sebes hosszú aléltsága után vissza-nyervén valamennyire érzékenységet, felveté, de lankadtan, az iszonyú fájdalmak által, mellyek érzéseitől megfoszták, mind addig zárva tartott szemeit, a' mit tapasztalván Nyárády, szerfelett vólt ugyan azon támadott öröme,

hogy a' szerencsétlen bajnok, kit a' világot kormányzó Istenek néki engedtenek halálos veszélyétől, jóllehet csekély segedelme által megmenteni, csalhatatlan jelét adta végre nem csak életének, hanem még néminémű jobbulásának is, de egyszerismind egy valami titkos szomorúságot sejte szertefutamni egész testében, a' melly támadott örömét nem engedte egészen tellyesnek.

Olly' kellemetesnek tetszék előtte a' Beteg' bádgyadt tekintete, hogy az által, mint ha Piroskája pillantott volna rá, úgy bozsongtanak érzései. — Oh melly édes - örömet szemibe tekintett volna még egyszer néki, de gyengébbek lévén azok még, hogy sem húzamosbb ideig tárva maradhattak volna, ugyan azon egy óraperczben, mellyben felnyíltanak, ismét el is rejtőzködtek. — Hijában igyekezett e' szerént vágyakodását bételleyesíteni, 's hijában ismét meglátni azon szemeket, a' mellyek érzeményeit olly' rendkívül való lázzadásba hozták, mert a' sok sebjei által elerőtlenedett Idegen, vissza - esvén előbbi mély szendergésébe, nem csak míg a' leszáltt nap' sugarainak vissza - hagyott fényve valamentég világított, hanem még egész éjtszaka se nyitá-fel szemeit.

Azomban az éj, mellyet Nyárády hűnyatlan szemekkel tölte - el Vendége' ágyánál, felkezdé már szedni sötét sátorát, és a' piros-ló hajnal hintegeté - szellyel az ocsódó világra illatos harmattyát. Nyárády még mindaddig gyözedelmeskedett az álom - hozó Istenen, de
minck-

minekutánna a' nap is fel kezdette lökdösni a' föld-tekének allyáról ragyogó sugarait, és általok a' világra egész világosságot széllyeszte, erőt vett rajta a' több éjjeli álmatlanság által okoztatott gyengeség, és áltméne a' maga háló-szobájába, hogy megadván a' nyugalomra ásító tagoknak szükséges pihenését, annakutánna Vendégének annyival alkalmatossabbá tétetne udvarlására. Leheveredék azért, de egy kurta alvás után felserkenvén, ismét a' vala első gondgya, hogy a' betegnek állapottya felől tudósítást végyen. Azokáért, minekelötte felöltözvén, maga ment volna a' dolog' megtudására bekiáltá magához Andort (leghívebb szolgáját) a' ki, minthogy urának parancsolattya szerint, mellyet általhágni legnagyobb véteknek tartott, mind eddig a' beteg körül vigyázott, alig lépe bé hozzá, azonnal vígan jelenté, hogy az Orvosok már itt volnának, és a' magokkal hozott erősítő kenetek, és balsamok által annyira vitték légyen már a' dolgot, hogy az Idegen nem csak ismét kinyitotta szemeit, hanem néhány homályos szavakat is ejtett légyen.

Hallván ezeket Nyárády annyira eltele az örvendezéssel szíve, hogy nem is akarván várni, míg magára venné öltözettyét, csak fél-pongyolán erede neki, hogy kedvelt Vendége' jobbanlételének szemes tanúja lehessen. Azomban ezen feltételének végrehajtásában megakadályoztatott az Orvosoktól a' kik az ereszben véle szemközt találkozván, és szándékát megértvén, felettébb kérték, hogy leg-

alább ezen nap' ne menne Vendégének látogatására, minthogy megjelenésével bizonyosan hálaadásra fakasztaná annak nyelvét, holott ennél a' betegnek e' mostani környürlálásában semmi nagyobb veszedelmére nem szolgálhatna. Szívessen engedelmeskedett az Orvosok' tanácsának Nyárády, minthogy valamint legnagyobb örömét érezte abban, ha valakinek, annál inkább ezen kedves Idegennek javára lehetett, szinte úgy végnélkül fájlalta volna szíve azt, ha annak ő miatta nagyobbodott volna nyavalyája. Viszsa-ment tehát az Orvosokkal szobájába, 's azokat külömbféle beszélgetésekkel foglalatoskodtatta.

Míg ezek így töltötték idejüket, a' sebhedt Idegen felnyitá szemeit, 's minthogy elgyengült erejét a' tudós Orvosok' sikeres szereit által már annyira vissza-nyerte, hogy egészen magához tére, körül-tekénté magát, de mivel kevéssel előbb szolgálja is kimenvén mellőle, senkit nem lelhetett maga körül, a' kit homályos állapotjáról megkérdezett volna, nem győzött eléggé csudálkozni; — mert hogy a' zsványokkal küszködött, és azoktól leverettetett, arról ugyan emlékezett, de azt, hogy hol lenne? 's miképpen jutott legyen azon szobába? és ki által lennének olly' rendesen békítettve sebjei? semmiképpen meg nem foghatta. Szerencséjére csak hamar beérkezék hozzá szolgálja, a' kire csudálkozó szemeket vetvén: hogyan? azt kérdezé tőle; hát te ólsz Bálint? és nem fonzoltattál-fel azon gazemberektől a' kik er gemet így öszve-

vagdaltanak? — Hálá az Egeknek! azt felelé a' hív Öreg, hálá az Egeknek! hogy hallhatom ismét szavát kedves Uramnak! Élek, igen is, mondá tovább, könnyek gördülvén - le az öregség' tisztes ránczaival behúzott arczczán, élek igen is, mert vitéz karjaidtól mind halált vevének azon gyilkosok, a' kiknek veszett fegyverei által kell vala kifolynia véremnek. Élek, a' mint mondám, páratlan vitézséged' kegyelméből, de csak addig élek, míg magadnak is reménylhetem életedet. Változhatatlanúl elvégeztem magamban, hogy ha Uramnak megszűnik ezen visszás esetében élete, én is búcsút veszek a' gyilkoskodó világtól inkább, hogy sem hírmondója légyek ezen rémítő esetnek. Mit mondanának nékem Széplakon, ha haza érkezvén, azt kellene előtök vallanom, hogy az én jó Uramat, a' ki mint legnagyobb bajnok harczolt az ellenség' tábora ellen, és idejét fellyülmuló ritka vitézsége által máris Kapitányságra érdemesítettett, útunkban hazajövet a' zshiványok' gyilkos baltája kegyetlenül feláldozta kincsre vágyó dühös kívánságoknak? Mit mondana nékem akkor oda haza az öreg Úr? mit mondana Kis Aszszonyunk Piroška? bizonyosan soha se bocsájtana többé szemé' eleibe, kivált ha még azt is hozzá tenném, a' mit örök gyalázzattára kellene ősz fejemnek megvállanom, hogy t. i. (itt még jobban megeredtek-könnyei) ezen gyilkos halál az én aluszékonyságom miatt történt, annyira elhagyván az alomtól nyomattatni magamat, hogy csak

akkor tértem magamhoz, mikor már fegyvereimtől megfosztattva, 's fához köttetve, szomorú nézője lehettem egyedül édes Uram' felmészároltatásának.

Tovább is tett volna a' hív Öreg ilyen szemrehányásokat magának, ha az Ura félben nem szakasztotta volna eme' szavaival beszédgyét: Hagyj - fel, jó Bálint! az igazságtalan szemrehányásokkal, te azokat éppen meg nem érdemletted, minthogy lehetetlen vala segedelmedet nyújtanod. Beszél - el inkább, kérek: hol vagyunk most? és miként jutottunk ide? Előbeszélé ekkor Bálint mind azokat, a' mellyeket a' Várnak, mellyben vagynak, Ura véghez vive körülötte, mint emelte tudniillik vele egygyütt ötet az erdőben egész a' Váraig, miként köttette - bé tüstént édes Anyával sebjeit, 's miként küldött ismét még az' éjjelen orvosokért 's t' a'. — Hozzá adá végre beszédgyéhez még azt is, hogy a' Várnak Ura olly' szép ifjú ember volna, milyent még soha életében nem látott, e' mellett olly kegyes, és jó szivű, hogy még midőn az erdőben fél holt testére akadott Urának, már akkor megkeservezte szerencsétlen esetét, azólta pedig mindúntalan körülötte vigyázott légyen el annyira, hogy még éjszánkánként is hűnyatlan szemekkel ül vala ágyánál. —

Úgy felbuzdíták az Öreg' efféle szavai Urának érzéseit, hogy azok megtelvén egyszerre hálátadó kívánatokkal, türhetetlenül várta a' szempillantást, mellyben élete' meg-

tartójának szíves jó cselekedetét megköszönhesse, nem is a' zsványoktól vett sebjeit tartá már ezentúl szerencsétlenségének annyira, mint azt, hogy nem éreze magában annyi tehetséget, hogy méltó hálákat téríthesen azon nemes tulajdonokkal díszeskedő nagy Férjfiúnak, a' ki egy előtte egészen isméretlen szerencsétlennel veszedelmes sorsán nem kisebb szorgalommal igyekezett segélleni, mint testvérnek, avagy édes atyának kötelessége cselekedni. — Oh jóságos Istenek! felkiálta végtére, minekutánna megtekénté még egyszer csoportos sebjeit. — Oh jóságos Istenek! melly különös gondviselésekre méltattátok érdemetlen személyemet! olly kiváltt terémtésekre bízván életem' megmentését, a' kit kegyetekből legnagyobb mértékben részeltettetek. — De mutassátok-meg már most nékem azon módokat is, a' mellyekkel meghálálhassam isméretlen Jótévőmnek azt, hogy drága adományotokat, legbecsessebb kincsemet, életemet megtartotta. — Ha nincs tehetségemben hasonló szolgálattal viszonzolni szívességét, minthogy távol vagyok; életét azért veszedelembe esni kívánnom, hogy azt én is azonképpen menttsem-meg, ámbár, ha az történne, örömmel váltanám-meg azt az ennyimnek elvesztével is; — legalább azon módot adgyátok hatalmamba, hogy minél tetemessebb szolgálattal mutathassam-meg néki, melly buzgó légyen háladatosságom, mellyet nemes cselekedetével gerjesztett szívemben; — Vajha mérsékeltetne az által nemes

lelkének virtuosos indulattya, hogy velem elkövetett rendkívül való jó szívűségért legalább azon jutalmat venné-el, mellyet tehetőségembe adtatok néki térítenem, avagy ha páratlan virtussa meg nem engedné azt, hogy halhatatlan tettiért valamenynyitske díjt elfogadgyon, tanítsátok-meg legalább méltó megköszönésére nyelvemet. — Többeket is mondott volna még efféléket, ha az agg czenk, ki a' beszédet Urára nézve az Orvosok' ítélete szerént veszedelmesnek lenni hallotta, nem esedezett volna előtte, hogy kímélné-meg gyenge erejét a' hosszas beszéd-től, úgymint a' melly által bádgyadtsága még sokkal gyengébb karba helyheztettethetne.

Megcsendesedett tehát, mert életét azért óhajtotta már leginkább megtartani, hogy nemes Jótévőjének megszerezne azon örömet, melly az általa megmentetett életének helyreállításából következend. Halgatott azért, és, könnyebben érezvén egygy kevésse magát, elszenderedett.

Az Orvosok, kik már erőssen feltették magokban, hogy ezentúl mind addig el nem távoznak betegjektől, míglen azt egészen láb-
ra nem állíttják, nem ellenkezhettek végtére Nyárády' kívánságának beteljesítésében, a' ki éppen nem tűrhetvén továbbá, nem látni azt, a' ki olly' kedves szemeket forgatott előtte, hogy azokat lehetetlen vala érzéseinek fellázzadása nélkül nézni, erővel is elakara menni meglátására, mindazáltal, hogy az Orvosok' hasznos tanácsának ellene ál-

lani ne látszasson, úgy intézte ahhoz leendő bémenetelét, hogy azt álmában lelvén, a' beszédre legkevesebb alkalmatosságot se adna néki; megkémlelteté azért előbb egygyik szolgája által annak állapotját, és mivel az annak alvását jelenté válaszul, bélopódza hozzá lassú lépésekkel, és ágya mellé vonúla. De óh! melly nagy vala hámulása! midőn azon Vitéz Ifjúban Piroskájának szakasztott képét szemlélte-meg. Reá meredtenek azonnal szemei, és vonásainak, mellyeket az Orvosok csak ma tisztítottanak-ki azon aludt vérből, melly a' fején esett vágásoktól fecskendé-bé arczulattyát, figyelmetes vizsgálása közben annyi szépség tüne szemeibe, hogy az által végképpen magán kívül ragadtattván, ha az Orvosoktól meg nem tartóztatott volna, annak bizonyosan nyakába esik vala.

Nem sokára kimenének mindnyájan a' szobából, csak Nyárády maradt-viszsa az alatt az ürügy alatt, hogy a' beteg' Inassával kívánna némelly szükséges dolgokat közleni. Azomban mihelyt magán látta magát azzal, tüstént Urának nevére, 's hazájáról kezdett tőle kérdezősködni. Felfedezé ekkor a' jámbor Öreg Urának Széplaki eredetét, Parlaghy nevezetével egygyütt, a' melly név, azt mondá továbbá, nem kétlem, hogy előtted legalább híriben ismértes ne légyen, minthogy Országunk' mostani előbb-kelebb Nemessei közül, nem hiszem, hogy csak egy is meghaladná akár birtokára akár pedig híres-neves Nemzettségire nézve. — Hallván ezeket Nyá-

rády, vég nélkül volt csudálkozása, 's egyszer'smind azon támadott öröme, hogy kedves Piroskája' bátyja lenne az, a' kinek szolgálattját teheti. Észre vette az öreg Vitéz Nyárády' változását, azért hogy Urához mutatott jóságát mintegy nevelné benne: ne csudálkozz annyira, azt mondá néki, mert valóban igazat beszéllek, oly' igazat, hogy ha csak egy szót ejtettem is ki számból hamissan, soha ne tartson a' világ emberséges embernek: de micsoda könnyeket látok szemekben csillogni? hiszen hálá az Istennek! feléledt már Uram annyira, hogy többé nem félhettyük a' haláltól, annyival inkább, mivel az imént beszéllett is már vélem. Legelső szava is utánnad élete' megtartója után kérdezösködött. Oh! ha az Úr Isten megtartandja életét, mennyit nem fog ő elkövetni, hogy nemes szívességedet méltóképpen meghálállya, 's mit nem fog cselekedni édes atya is, hogy egygyetlen egy édes fiját a' haláltól megmentetted, Piroska Kis Aszszonyunk pedig, Uramnak szerelmetes húga, ha meghallya, hogy kedves bátyját, kimondhatatlanul szeretett testvérjét te ragadtad-ki a' halál' torakából, és te adtad vissza atyafiúi ölébe, oh! miként nem fog az téged' kedvelni, pedig elhiheted Uram! hogy ha meglátod ötet, azonnal te is kedvelni fogod gyönyörű személljét. Oh! ha hiteseddé tehetnéd valaha, akkor ugyan boldognak tarthatnád magadat, mert ő a' legdúsabb, 's egyszer'smind legjobb Leányzónak is tartatik mindenektől, a' kiktől ismértetik,

Száz meg száz korodbéli Uracsókák fáradoznak szüz keze' megnyerésében, de nem csuda, mert olly' széditő szépséggel bír ő, hogy nem csak az Ifjak' díszait mind imádójivá teszi, hanem még a' magamkorú éltéseket is elragadtatva gyönyörködteti kellemetes személlyével, 's jámbor maga viseletével. Igazán megvallom magam is, hogy soha se nézhettem rá a' nélkül, hogy valami édes újjulás ne futotta volna-meg mellyemet. Oh melly drágalátos teremtése ő az Egeknek! Te is szép vagy ugyan, és (hízelkedés nélkül légyen mondva) ámbár már sokat jártam - keltem a' világban, náladnál szebb férjfiút még is nehezen láttam valahol, de még is szemedbe merem mondani, hogy az ő szépsége még a' tiedet is meghaladgya valamennyire. És még is mind a' mellett, hogy ő olly' jeles teremtés, olly' nyájas ő egyszer'smind, és mindezekhez olly' leereszkedő, hogy őtet az egész vidék megtettesültt angyalnak nevezi. Soha se felejthetem-el, midőn a' feleségem beteg ágyban feküdt, miként gondgyát viseltette ő annak szolgálójival, a' mi több, még maga sem átalott meglátogatni bennünket szegény kunyhónkban. Oh! hányszor nem vezette-el magához apróbb gyermekünket, hogy azokat, nem lévén ki főzne-nékiek odahaza, jöltartaná. — Itt megfűlt a' szó az Ősz vitézben, 's könnyek lábbogván szemeiben: Oh! micsoda lélekkel jelenhettem volna meg előtte, azt mondá ismét egy kevés vártatva, minekutánna ismét lélekzetet vehetett elszó-

rúltt mellye — óh micsoda lélekkel jelenhettem volna meg előtte, ha szeretett testvérét vissza nem vittem volna karjai közzé, holott annak élete' őrizetét, a' legkeményebben réám parancsolta. — Katona-léttemre is megkell vallanom; annyira rettegek annak az ártatlan angyalnak haragjától, hogy talán a' bizonyos haláltól sem irtózhatnék jobban. Nem folytathatta tovább az Öreg beszédgyét, mert Nyárády, vadúl megjárván az öreg' szavai belsejét: elég már, azt monda néki, 's egészen elkeseredvén, szinte zokogással elegyíté könnyei' árjait, 's azután tettéven, hogy az Orvosoknak szüksége volna jelenlétére, kimenté tőle.

Azomban felébrede Parlaghy is álmából. Az Öreg, a' ki még mindeddig az álmélkodás' értelmetlen képzettyeivel küszködött, elbeszélé néki mind azokat, a' miket Nyárády mívele előbbi beszélgetések közben t. i. hogy a' midön nevét 's születése' helyét felfedezé előtte, olly' szín borítá-el orcáját, a' mellyből könnyen észre vehette akár ki is, hogy a' hallottakon felettébb megindúlt, még pedig annyira megindúlt, hogy könnyek is szivárogtanak - ki szelíd szeméből, olyan könnyek azomban, a' mellyek hullatójokat szomorúan mosolygattatták. — Parlaghy ezeket mind csak Nyárády' kegyes érzékeny szívének tulajdonította, mivel ollyas valamit, hogy ő hűgának Piroskának imádója volna, csak gondolni se tudott.

Az Orvosok mindeneket a' leggondosabb szorgalommal követtek-el Parlaghy' gyógyításában, a' mellyből a' következett, hogy egy-két nap múlva nagyobb részét egészségének már vissza-nyerte.

Nem állítván tehát már továbbá annyira veszedelmesnek a' beszédet reá nézve, megnyerte végtére Nyárády azon rég' óhajtott szabadságot, hogy a' beteggel beszélhessen. Beméne tehát egykor hozzá, a' midön éppen sebeit vizsgálta, ki is mihelyt meglátá őtet, Inassa' leírása után azonnal mind ifjúságából, mind sűgárzó szépségéből, de legfőképpen nyájas tekintetéből kiismérte, hogy az légyen megtartója életének. Így szóllítá azért meg őtet: Te vagy tehát az a' nemes szívű nagy lélek, a' ki életemet annyi fáradságos törekedésed után megtartottad. — Köszönöm felejthetetlen szívességedet, a' mellyért mint-hogy egygy olly' tökéletes halandónak, mint magad vagy, nem adatott hatalmamban méltó jutalmat térítenem, holtomig kötelesedek vallom magamat, és életemre, a' mellyre te hozál-viszsa, csak úgy fogom magamat ennekutánna érdemesnek tartani, ha tenéked az által. minél csoportosabb szolgálatokat tehetek. Parancsolj vélem mindenkor, 's mindenekben, valahányszor tetszésednek szolgálhatok, mind-annyszor örvendeni fogok szívemben, ha bár életemet kellene is szerencsétlenem parancsolatod' tellyesítésében. — Önnön vitézségednek tulajdoníthatd életedet kedves Barátom! azt felelé Nyárády. — A'

mit én cselekedtem veled, az csak bajnoki kezéd által megmentett életednek erősítésére szolgált, ezen felebaráti csekély kötelességemért pedig éppen nincs okod, hogy annyira lekötelezzed magadat érdemetlen személyemhez; sőt, ha vitéz cselekedetedet igazán megfontolom, én lettem köteleseddé; 's velem egész Vármegyénk, hogy azon vidékünket pusztító zsiványokat, a' kik immár számtalan Nemzettségeket feláldoztanak kártékony, 's öldöklő kényveknek, eltörülted vitéz fegyverreddel, lakosainknak nemes véred' ontásával elűzted rettegeéseiket, 's vissza-szerezted nyugodalmokat. — Kímélj-meg kérlek, azt monda ismét Parlaghy, és ne tetézz olly' dicséretekkel, mellyekre egészen méltatlannak érzem magamat: hogy azon kegyetlen dúlóknak fegyverem által történt elveszttek, azt az esetnek lehet egyedül, nem pedig vitézségemnek tulajdonítani, úgymint a' mit ennen életem' oltalmazásáért, 's szükségből, nem pedig hogy környékteket azoknak dúlásaitól felmenteném, 's jó akaratból cselekedtem. Ne foszsz-meg tehát legalább azon kevés tehetségemtől, mellyet nagylelkűséged' néminémű meghálálására kezemben adtanak a' kegyes Istenek, és engeddd abban egy kis meg nyúgvását lelni háládó szívemnek, hogy hozzám mutatott páratlan szívességédért szolgálnom lehessen nemes személyednek. — Ne kívánd, hogy életemet, a' mellyet mint tőled vett ajándékot, úgy fogok tartani ezentúl, megvessem azért, hogy szolgálattyát el nem fogadgya

megszabadítója. — Többeket is mondott volna hálás érzéseitől egészen ellévén ragadtatva, ha Nyárady látván, hogy kénytelen a' hálakkal buzgó szívnek köszönetét csak azért is elfogadni, hogy nemes indulatú baráttjától meg ne tagadná azon örömet, melyet köszönete' adhatásában keresett fellelni, nem kér e volna, hogy szünne meg, és ne erőltetné-meg még csak alig tengülő gyenge erejét hosszas beszédgye által. Megszűnt tehát kérésére, 's hogy magát kinyúgodná, eltávoza mellőle Nyárady, a' kinek nem külömben szüksége volt a' megpihenésre, mert Parlaghy' szavainak kellemetes zengzete, szemeinek kedves tekintete, és arczczának minden vonásai olly' elevenen-ábrázolák Húgát, hogy ha már akkorban jól kimohódzott bajúza férjfiúságának nem lett volna csalhatatlan jele, tehát lehetetlen lett volna attól megkülömböztetnie, ennekokáért Piroskának ékes személlye, a' melly eddig csak szívében tartózkoda Nyáradynek, most már szemei előtt is egész elevenséggel jelene-meg, és ez által elvesztésén támadott sérvei kétszeresen újjúltak-ki szerető szívében, elannyira, hogy a' midőn ismét a' beteg' látogatására méne, még ott se tudta megtartóztatni magát néha néha, hogy könnyeit ne hullatta volna. Látta ezt Parlaghy, és nem győzött eléggé csudálkozni, hogy jóltévője a' helyett, hogy örvendene javulásán, még minél közelébb jut egészsége' vissza-nyeréséhez, annál inkább szomorogna,

Az Orvosok fáradhatatlan iparkodásaik által annyira vitték azomban a' dolgot, hogy betegek harmadnap múlva egészen visszanyervén erejét, már megszabadúla nyavalyás ágyától.

Minthogy pedig hazájában tetemes rendelesek várakoztnak reá, mind azért, mind pedig hogy Nyárady' szívességével visszaélni ne látszasson, a' betegségéből történt feltenyészése után következő napon útnak szándékozott eredni, de a' midőn ezt Nyárady'nak jelenté, olly' számos könyörgésekkel szegezte ez ellene magát eltökéllésének, 's annyi mindenféle okokat horda elő neki, hogy még legalább egykét napig megmaraszthatná baráttyát, a' kinek kellemetes társaságában szívének olly' nagy meglegedését tapasztalta, a' millyenben miolta Piroskájától megfosztatott, még soha se részesült, hogy azoknak akárki is engedett volna. Kérte ötet a' többi között leginkább arra, hogy ne vetné-ki ismét veszedelemre életét, gyengék lennének még a' hosszú utazásra tagjai, könnyen megeshetne, hogy valamelly veszélyes nyavalya ismét megdöntené, annyival inkább, minthogy a' sok essők miatt igen megromlottak légyen az utak, várna legalább addig, míg azok felszikkadnának. Megköszönte Parlaghy kedves baráttyának szerfelett való jó szívét, és ámbátor mindazoktól, mellyek az utazástól való elrettentésre előhordattak, semmit nem irtózott, még is, mivel baráttyának bús szemei elmenetelén támadott szomorúságának való-

ságos tanúji voltanak, engedett eggy kevés mentegetés után csak ugyan kívánságának, és még egykét napi megmaradására elszáná magát. Ehhezképest így szólla hozzá: Köszönöm édes Barátom! ismét köszönöm szíves barátságodat, mellytől hogy megakarám fosztani magamat, nem egyéb oka; hanem hogy a' reám immár türhetetlenül várakozó Szüleimnek engedelmeskedgyek, azomban barátságos ajánlásodat még is elfogadom, és tanácsod szerént, mellyet én a' te szádból parancsolat gyanánt hallok, nem koczkáztatom életemet, hogy az által is megbizonyítsam, mennyire becsülöm ajándékodat. Meg maradok tehát még vagy két nap érdemes társaságodban, de azután minthogy te is fiú lévén, tudod mi légyen a' fiúi engedelmesség, reménylem, megfogod engedni tőled leendő különözésemet, inkább, ha tetszésedre lészén azután is jelenléttem, kevés ideig tartandó honni mulatásom után vissza-hozom udvarlásodra köteles személyemet, és a' míg csak meg-fogod azt szenvedni melletted, el nem fogom többé szakasztani szolgálatodtól.

Örömet felelt volna ezekre Nyárády, de azon támadott öröme, hogy még nem fosztattna-meg Parlaghy' társaságától, úgy elfoglalá, hogy azonkívül semmiről se tudott elméje. Mindúntalan azon töprenkedett azután, hogy várában annak tellyes megelégedést szerezzen: minden módokat elő is vett, hogy azt mennélinkább kedvire mulattatná, e' végre még délelőtt elvezeté ötöt kertyébe, melly az

azon környékbéli lakosoknak méltó csudálkozására vala készítve, kilovaglott véle a' szomszéd pagonyba is, mellyet a' sudarásodásnak indúltt cserek', 's gyertyánok' karcsú nevendékjei a' több helyeken árnyékszó természetes zöld boltorok, leginkább pedig a' száz meg száz ágakra oszló tekervényes csergetegek annyira ékesítettenek, hogy csak azok nem érezhettek benne járván gyönyörűséget, a' kiktől a' mostoha sors minden örömezt megtagadott.

Jól látta Parlaghy nagy szívű Gazdájának azon való lankadatlan igyekezetét, hogy vendégét csak egy pillantásig se engedné elúnatkozni várában. — De ezenkívül azt is eléggé észre vette, hogy őt' valamely belső nyúghatatlanság háborgatná, a' melly, ámbár minden erejéből vígnak kívánt is látszatni, még is kitetszék akarattya ellen is fanyar tekintetéből, szerette volna ugyan őt' megkérdeni szomorúságának oka felől, de azt alkalmatosb környülállásokra halasztván, most egyebet nem tehetett álmétkodásnál.

Tudtára esett Nyárádynak vendégével vóltt mulatása közben, hogy annak nagy kedve telne a' vadászatban, örült, hogy ezzel is nevelhette megelégedését. Tüstént megparancsolá azért vadászszainak, hogy fegyvereit, mellyek már rég' levezészek, tisztogatnáki, 's délután vadakra készülnének. Elérkezett azomban az ebéd' ideje, mellyet olly' barátságossan töltöttek - el, hogy még Nyárády is, a' kinek halavány arczczán, miolta Piroskáját

káját elvesztette, soha nem mosolygott még a' vidámság, felkeзде vidúlni, 's a' feltett étkekben, mellyeket eddig sohajtások között szokott vólt bévenni, most már kedvetelve részesült; mert Parlaghy' jelenléttében olly' meglepéddel látszata lenni szíve, hogy magát csak nem kedves Piroskájának társaságában lenni vélte.

Végezván a' két újj Barátok ebédgyeket, azonnal az erdőnek indulának, oda jutván pedig kiválaszták magoknak a' Cseplés' árnyékosabb részeit, 's embereiket, kik vagy hatan vóltanak, a' sűrűben széllyel-rendelék.

Megriadtak azomban a' vadász-kürtök, mellyeknek harsogó hangjától feilázzasztattván, szerteságúldtanak a' fityesző kopók, 's vadnyomra találván, bétölték a' virító völgyeket hangos csaholásaikkal. A' bokrokban magokat megsúnytt nyúlak felriasztattván azoknak csertető futkorázásaikra, sebessen irám-lottanak a' rájok törő veszedelem elől, 's menedék-helyeket keresni igyekeztván szél' módgyára nyargalódtanak a' gulacs rónáknak tisztás tércin. A' vadászok felvonva tarták fegyvereiket; 's a' feléjek tartó félékeny vadakat sűrű puskaropogással fogadták. Rémulésbe estenek vólt az erdő' számos lakosi, 's ellenségeiknek fekvését, a' fegyverek' pattogásairól kitanúlván, a' Bereknek bellyebb részeiben vonták meg magokat, méllyebben utánnok hatottak azokért a' völgyekbe a' büzlegő ebek is, 's a' vadászok nemkülömbben odébb odébb nyomúltanak. — Mindenek kénynyekre dön-

tögeték a' zaklattatott állatokat. Csak Nyárady nem lelheté kedvét azoknak követésében, hanem míg vadász-társait a' vadakra törekedő mohó kívánság ide 's tova hurczolta, ő addig szíve szünhetetlen kínnyaitól ellankadva egy kis körü völgyben folyó csermely mellé heveredett, minthogy pedig a' szeretettel való véghetetlen viaskodás elgyengítte tetemeit, 's a' múltt éjjel is alig részesült egy pár óranyi hajnali álomban, annak pázsintos oldalán mélyen elszenderedett.

Történt az alatt, hogy Parlaghy a' vadak' nyomozása közben éppen azon tájakra vetődött, a' hol Nyárady egy erdei rózsbokornak illatos árnyékában szendergett. Megsejté őt' tüstént Parlaghy, 's felette csudálkozott, hogy Baráttya a' vadászat, ritka örömei között is heverészni tudna, nem is gondolhatott egyebet, hanem hogy valamely szerencsétlenség történe véle, annak okáért, hogy a' valóról bizonyossá tétessen hozzá indula. A' midőn már csak öt vagy hat lépésnyire vala tőle, egy kisdud képmássa tűnik szemeibe, a' melly egy széles fekete szalagon függött-ki annak kitártt kebeléből. Ezen még inkább elámúla, és mivel abban Baráttya' szüntelen szomorúságának okát reménylette fellelni, egészen erőt veve indulattyait a' dolog' mivoltának megtudására vágyakodó kíváncsiság, a' mellynek ellene nem szegezhetvén magát, lábai' hegyeire emelkedék, 's csendes lépésekkel egészen oldala mellé lopódzott. Mélyen aluvék Nyárady, azért lehajtván a'

rajzolat felé fejét, azt ügyessen megtekénté. De oh nagy Isten! melly kimondhatatlan vala álmélkodása! a' rajzolatban testvér Húgának Piroskának szakasztott képét találta-fel. Eliszonyodott ezen véletlen látáson, mivel a' gyászt jelentő fekete galandot édes Húga' halálát jelenteni gondolta, melly vélekedésében felette megerősítettett az által is, hogy Baráttya' szomorúságát vigasztalhatatlannak tapasztalta. Most értem már, azt mondá magában siránkozva, most értem már kedves Barátom! hová czéloztanak légyen annyi keserü könnyeid, mellyeket Inasom' bizonyítása szerént szakadatlanul öntöttél beteg ágyom mellett, 's a' mellyeket feltengülésem után még magam is nem egyszer kétszer láttam lábbogni szemeidben. — Vagy talán, így habozza továbbá, vagy talán él még az én szerelmes Húgom, hanem más valakinek, nem pedig ennek a' nagy Léleknek karjaiban? — de úgy mit jelentene a' gyászos pántlika? — mit a' szegény Nyárady' engesztelhetetlen búsongása? — ha az, a' kit szíve' Aszszonyának választá, hitetlenné válván, máshoz kapcsolta volna csapodár indulattyát? már úgy csak ugyan meg nem érdemlené, hogy eggy bánatos sóhajtást is ereszszen utánna megcsalattott Imádója. De oh! hogyan is lehetne az lehetséges, hogy illy' sűgárló tulajdonokkal ékeskedő halandót, mint ez itten, megvetetett volna szerencsétlen Húgom? hiszen ebben mind a' szemeket gyönyörködtető testi deliség, mind pedig a' Lelkeket bévevő nemes-

szívüség olly' fénnnyel ragyognak, hogy a' halandókat nem csak tiszteletekre, hanem méltán csudállásokra is ragadgyák. Nem! oh nem hibázhatott valóban illy' szörnyet Húgom! ezt még csak képzelnem is lehetetlen felőle. — Megkellett tehát csak ugyan hálnia, külömben Nyárády se fekete galandon nem viselné emlék-képét; se szomorúságában vigasztalhatatlan nem lehetne. Oh melly örömmel elfogadta volna ő Nyárádyt, ha hatalmában áll vala, Húga' Hitvessének! . melly kész vala ellenben kedves Húgát örökre megvetni, ha hogy egy illy' jeles tulajdonokkal díszeskedő Ifiút szíve után így kínlódni engedne! fel is tette erőssen magában, hogy a' mihelyt felébredend, azonnal megkérdi tőle szomorúságának okát.

Mindazáltal, hogy a' dolgot voltaképpen kikémlelhesse, megváltoztatta továbbá szándékát, és azt azzal cserélte-fel, hogy türtöztetni fogja magát, míg jobb alkalmatosság nem fog előadódni, mellyben mindenenekét megértend.

Míg Parlaghy imigy tünődik vala felzavarodott gondolatiban, egy süldő illana - el mellette, mellyet a' hajtók nyomon követének. Ezeknek csaholására Nyárády is felserkene, 's azonnal széllyel tekénte, de mivel Parlaghy tőle vagy tizenöt lépésnyire egy bokor mellett eredő forráshoz leguggolt, és abból, a' mellette lelt csanakkal szomjúsága' eloltására éppen vizet merített, senkit nem láthatott maga körül, megfontolván azután egy

kisség nyughatatlankodtató álmait, imilly' panaszokra fakada: oh hatalmas Istenek! val-lyon miként férhet véghetetlen jósaágtokhoz olly' engesztelhetetlen keménység? avvagy nem elég e' az, hogy a' midőn ébren vannak érzéseim, szüntelenül emésztetem a' kétségbe-esett szeretet' lángjaitól! Hogy terjedhet annyira kegyetlenségtek, hogy még álmomban is, a' mellyet külömben az érzemények' nyú-galmára rendeltetek, szüntelenül ostoroztok: olly' rémzeteket tüntetvén szendergő elmém-be, a' mellyek hívtelen Kedvesemet, azt a' csalárd Ámitót még kecsesebb bájoktól éke-sítettve rajzolgattyák fények-vesztett szemé-imnek. Nem elég e' hogy Bátyyát is hozzám vezérlétek, hogy személlýében azt a' kízó Angyalomat ábrázolván, mind azoknak ele-venebb emlékezetét ébreszsze-fel elmémben, mellyeknek végső elszúnyadtát vártam immár kegyetektől? Tí ellenben újjra felszaggatyá-tok makacs² végzéseitekkel hegedező sebjei-met. — Szüntessétek, oh! kérlek benneteket, szüntessétek iszonyatos boszszútokat, 's enged-gyétek - meg éltemet legalább addig nyújta-nom, míg napfényre hozván ártatlanságomat, megfogok egyj sohajtást érdemelni Piros-kámtól. Akkor azután, ha véték volt: egyj megtestesült Angyalt híven szeretnem, és igazán, 's ha véték vólt: ártatlanul elárúl-tatnom előtte, örömmel lakolok - meg botlé-kony vigyázatlanságoméért, 's örömmel halok-meg el se követett vétkéoméért, csak a' Parla-

Éhyak ismerjék-meg ártatlanságomat, 's sajnállyal - meg időnap előtt történt haláloamat.

Nem halsz-meg — nem! felkiálta ekkor Parlaghy, a' ki mindedig figyelmetessen halgatta panaszszait, most pedig nem bírván továbbá szánakodó szíve' indulatival, keresztül törvén a' csemetés bozótokon, nyakába függeszkedik. Nem halsz-meg nagy Lélek! ha csak azt az eltörülhetetlen szégyen-béllyeget nem kívánod Nemzettségemre örökre rá sütni, hogy a' legtellyesbb, 's legártatlanabb halandó' gyilkossának kiáltasson. Ártatlannak nevezlek igen is szeretett Barátom! mert bátor nem tudom is Húgommal mívelt dolgaidat, iménti keserű könnyeiddel vegyített szíves panaszszaid mindazáltal olly' világossan hirdetik ártatlanságodat, hogy arról, ha csak esztől el nem távozott, semmi teremtés nem kételkedhetik. Ne tekíntsd, az Istenek-re kérlek! gyáva Húgomnak álhatatlanságát, 's ne vesd-meg annak idétlen hibájáért Bátyyát is, a' ki csak addig kívánnya általad megtartott életét, a' míg birtokossát szívelheted.

Nyárády, a' ki, hogy Parlaghy előtt felfedeződött titka, csak nem magán kívül ragdatott szemérmes ijedtében, semmit nem tehetett hamarjában egyebet, hanem földre szegzett szemeit olly' szelíd, 's szomorú bannattal veté-fel Barátyyára, hogy annak, mint-ha Nyárádynak minden kínnyai áltszivárogtanak vólna érzéseiben, szinte eltikkada lélekzete szíve' szorúlttában. Ezerenként tolokodtanak az igék nyelvére, de mindegyig

ott akadtak, csak könnyei' özönével fejtegethette - ki indulattyaait, 's csak azt mondhatta végre ismét, hogy ne terjesztené - ki reá is haragját, mellyet Húga méltán megérdemlett. Kivergődék már ekkor Nyárády is a' szemérem', ijedés', 's keserűség' örvényéből, 's szólhata végtére: oh ne gondold édes Barátom! így viszonzola néki, hogy nemes lelkedet, mellyel történtt megismérkedésemet legfőbb szerencsémnek tartom, csak annyira becsüllyem, hogy azt, ha bár véreidtől a' legdühösebb üldözéseket szenvedtem volna is, szeretni, és tisztelni megszünhetnék. De Húgodra sincs legkevesebb okom is neheztelni, ő engemet soha semmiben meg nem sértett, hanem a' zivataros sors' fergetege okozta szerencsétlenségemet, mellyben nem egyébért sínlődöm, hanem hogy pédául szolgállyak azon vakmerőknek, a' kik érzéseik' tárgyául magoknál sokkal magossabban emelkedett halandókat választanak. De hogy Húgoddal vólt történetemet, minekutánna már akaratom ellen is kijelentettem valamennyire, egészen megértsed, és azután vétlenségét tenmagad is megismérjed, haza - érkezésünk után mindeket kinyilatkoztatok baráti szívednek.

Így lett vége a' vadászatnak. Hazafelé indúltokban elbeszélé Barátságának Parlaghy, hogy azt mély szomorúságából valamennyire felderítené, mikéant ejtett legyen le őt nyúlat, 's melly fortéllyal kerülte - ki ellenben egy róka - kölyök három lövését. Ezen, és több illyes beszélgetés közben a' Várhoz érkezének,

's éppen akkor szálla-ki egy vendég-kocsiból egy némelly Idegen, a' ki meglátván a' vadászokat, azonnal hozzájok sieté, 's Nyárádyval barátságos csókokat váltá. Parlaghy az új vendéget azonnal megismérte ugyan, de ő attól nem akarván egyszeriben észre vétetni, míg az Nyárádyval barátságos öleléseit végezé, félre tekintett, míg végre szemében nézvén egymásnak, nagy örömjajjal öszve-ölelkeztek.

A' jövevény Kincsey István vólt, Széplaki nemes Ifjú, Nyárádynak legmeghittebb Baráttya, azért is igen nagy öröme tamadott eljövetelén. Parlaghy minekutánna szülei' állapottyát kitanúlta tőle, elbeszéli, néki szerencsétlen esetét, t. i. miként vetődött Nyárádynak Várahoz, 's miként mentetett-meg élete általa.

Azomban elkészüle a' vacsora, a' mellyhez hozzá ülven, megérté nem sokára Parlaghy, hogy Kincsey mindeneket tudna, a' mik Húga, és Nyárády között történtenek, annakokáért, hogy Nyárádyt megkímélnék, azon szomorúságtól, melly szomorú esetének önnön maga által leendő előlszámlálásából szármozhatna, a' vacsorát végezvén, külön osztályba mentenek, 's Nyárády helyett Kincsey beszélle-el Baráttya' különös történeteit, imígy kezdvén beszédgyét:

Nyárády' Históriája.

Minekelötte azon sérelmes esetére ereszkednék Barátomnak, a' melly élete' nyugal-

mas sajkáját az érzemények' háborgó tengerebe ragadta, a' mellynek veszedelmes habjain; a' mint magad is sejdíthetted, még most is kíméletlenül hurczollya, elbeszéllem előbb rövideden a' mi egymással történtt öszveismérkedésünket, minthogy, a' mit végnélkül fájlalok, tagadhatatlan bizonyos az, hogy én voltam első eszközlője mind azon keserves kínoknak, a' mellyektől olly' kíméletlenül marczangoltatik.

Most foly éppen harmadik eszténdeje, hogy bővebb tapasztalásnak okáért Posonyba mentem-fel folytatni, 's egyszerismind végezni is tanulói pályámat. Még négy napok múlva kezdődtek - el csak az Oskolák felérkezésem után. Én ki a' tudományoknak, míg Barátomat, - kinek valamint szerencséjén örvendeni, úgy bal sorsán is mindenkor egy mértékben szoktam keseregni vele, a' kajon Fátom üzőbe nem vette szilaj ostorával, igen nagy kedvellőjök voltam, már alig várhattam a' napot, mellyben újj tanuló-társaimat megláthassam.

Elkezdődtek végre az oskolák, 's a' munkás Tanítók fáradhatatlan szorgalommal magyarázták nemes Hazánknek magahányható jeles törvényeit. Nyárády, a' kinek méltóságos tekintete már előre nyilván jelentette azon ritka elmebéli tehetségét, mellyet hijában iparkodott elrejteni magát - megvonó alázatos szerénységével, hamar kétségbe - hozhatatlanná tette mindnyájunkat fellyülmúló fellengző láng - elméjét; a' mellyért nem csak mint

tanuló-társunkat felettébb kedveltük, hanem mint oskolánknak legfőbb díszét valósággal tisztelni is kezdtünk. De ő ezen hozzá mutatott szembetűnő szeretetünk', 's tisztelünket megsejditvén, nem csak el nem bírta, hanem inkább még jámborabb leereszkedéssel törekedett magát hozzánk hasonlónak tenni, 's ez által elannyira megnyerte szíveinket, hogy akkor tartottuk, magunkat legboldogabbaknak, mikor vele lehettünk, ha azért megtörtént néha, hogy valamely fontos oknál fogva meg nem jelenhete közöttünk, mind annyian elesénk kedvünktől, és mint a' királynéját vesztett raj búsán tudakozódtunk utána.

Én lettem a' többi között még is az a' szerencsés, a' kit, (még most se tudom mi érdememért) kiváltképpen megkülönböztetett, a' mit midőn észre vettem, valamint kibeszélhetetlen vala rajta támadott örömöm, úgy egész tehetségemet arra fordítottam, hogy hozzám mutatott érzését napról napra jobban megérdemelhessem. Nem is csalatkoztam meg reményemben, mert még alig érkeztek meg a' farsángnak tomboló napjai, már testi-lelki barátokká váltunk.

Vig volt Posonyban az akkori Farsang. A' közönségnek feltártt Tánczházak teli voltak emberekkel minden arra rendelt napokon. E' mellett az Ország' Zászlóssai, nemkülömben a' Nemesek gyakor ízben tartottanak részszerént való házi vigasságokat; Nyárády, a' kinek dicső hírével mind az őt' szerfelett ked-

vellő tanítók, mind pedig tanuló társai által már akkor az egész város megtellett; jóllehet ő a' szegényebb Ifiak felekezetéhez tartozott, még is minden mulatságba hivatalos volt; meg is jelent ő több helyeken, és szerény magatartásával annyira megkedveltette magát nem csak az Ifjakkal, hanem még azoknak tisztos ösz szüleikkel is, hogy annak megismerését, kit különben már rég' ismértenek szép hírében, nem kételkedtek szerencséjének tartani. De a' Posonyi nemes Szüzek voltak leginkább azok, kiknek szívében legmélyebben béfészkele tetszetes személlye, — nem is érezték többé belsőképp' egészen megelégedve magokat azok, kiknek már egyszer szerencséjük esett vele mulatni, akár melly jeles mulatók seregében jelentek-meg, ha csak Nyárády is, kit mindegygyig óhajtottanak, azok között nem tündöklött. — Olly' módossan tudott ő ezen szüz teremtésekkel bánni, hogy ha lehetett volna, szinte tenyereken hordozzák vala.

Ekképpen folytak-el a' Farsangi napok, kedvetelve, 's vígadozva; melly alkalmosságok közben úttya nyílott több nemes házakkal megismérkedni, a' mellyekkel azután egész esztendő-tszaka örömökre társalkodott, a' nélkül azomban, hogy valamellyiknek kiválva hódoltanak volna meg érzései. Vajha azok közül választott volna egygyet szíve' aszszonyának! úgy nem tétetett volna azon hallatlan kinoknak prédájává, a' mellyek mostani mostoha környülállásaiban vadongnak keb-

lében! de már megesett! Lehetetlen az Isteni végzések' tellyesedése ellen foganatos gátokat hányni!

Elérkeztenek végtére az óhajtott szüreti szünidők. Az Atyám én érettem korán feljöve, azért nékem hamarébb kelle valamivel, hogy sem társaimnak, haza indulnom. Ezt minekelötte tellyesítettem volna, elmenék Nyárádynak ölelésére. — Olly' nehezemre esett töle történtt megvállásom, hogy ha csak meg nem ígérte volna bizonyossan, hogy haza mentében felénk fogja úttját venni, 's Széplakra lefordúl, megrepedésétől kell vala féltenem szívemet. Észbe vevén elkeseredésemet, igaz barátsága' jeléül ő is megeresztette könnyeit. Így tehát, egymás öleléseiből kifejlödvén, elválék töle, 's kocsira ülven Atyámmal, útnak indultunk, a' mellyet Sz. István napra szerencsésen el is végeztünk.

Közel két heteket tölték már odahaza, 's Nyárádyt még mind hasztalan vártam. Eggy nap', éppen ebéd után, midön szobámba fel's alá sétálva egyről másról gondolkodtam, megkopogtattya valaki ajtómat. — Szabad — azt mondám, 's oda tekinték: Hát ime Nyárády toppan-bé előmbe!

Melly mérték nélkül való vólt légyen elérkezésén támadott örömöm, 's minő szívvel fogadtam? magad is megítélheted, ha gondolóra veszed, hogy ötet a' világon mindeneknél inkább szerettem. Végezvén a' vizonti idvezléseket, 's barátságos csókjainkat, ezerszer megköszöntem néki, hogy hozzám való

hív barátságá' erősebb megbizonyítása jeleül, megemlékezvén Posonyi ígéretére, Széplakra lefordúla, 's felkerese.

Az nap', minthogy az utazás' alkalmatlan voltta miatt fáradt lévén pihenésre vala szüksége, odahaza maradtunk. A' következő napon pedig ünnep lévén, a' Szentegyházba mentünk, a' hol mivel pompás Mise tartott, a' városnak szín-népe mind megjelenvén, alkalmatosságom adódott vele a' nemessebb Familiákat legalább látásból is hamarjában megismértetni, a' mit hogy annál tellyesebben véghez vihetnék, az oltárnak jobbjá felől lévő karban vonánk-meg magunkat, a' honnét az egész népet megláthattuk. A' pártás nemes Szüzek, kik az első padokat foglalák magoknak, éppen arczaink' arannyába ültenek. Alig hogy felénk tekintének, tüstént szemeikbe akadott a' szép Idegen, a' kiről azután hajjal tudták levenni azokat. Valóban szép is volt akkor Nyárády, és akárki' szeretetére méltó, mert karcsú magas termete, eleven barnás arczája, 's vállait verő hogárfekete vastag haja, még nem voltak minden ékei, hanem ezeken fellyül a' nagy lélek olly' méltósággal mosolygotta ki eleven szemeiből, hogy már első tekintetével mindeneket tiszteletére kéngetett. — Megengedj édes Barátom (közben szólla itt Parlaghy) hogy egy kevéssé kényszerítem félbeszakasztani beszéd' folyását; azt mondád, hogy Barátod akkor szép volt. — Hogyan, hát még szebb is lehetett, mint mostan? hiszen most is szép

ő, még pedig annyira, hogy én, jóllehet katoná lételtemre elég derék teremtéseket láttam, még se győzők eléggé csudálkozni feleséges vonásain. — Haj Barátom! folytatá ismét beszédjét Kincsey: szép ugyan ő most is, az tagadhatatlan, de akkori tündöklésének csak árnyékául is alig tarthatták azok, a' kik őtet akkorban ismérték. Nem hervasztatott ő még akkor a' minden nyomon kétségbeejtő szerelem' hámatlan lángjaitól, 's mostani halavány színe helyett élettél tellyes eleven pirosság virított vidám ábrázattján. De hogy felesleg hosszúra ne terjeszszem beszédemet. —

Csak hamar megismérkedtettem őtet több hazámfijaival, 's Leányival, a' kiknek gyakran megfordulván társaságokban, tellyes vóltam örömmel, hogy kedves Barátomnak nem sejtítettem megúnatkozását városunkban. Ismértés vólt tehát már minden nemes házaknál, a' mellyekkel úgy megtudta magát szokása szerént egy kevés idő múlva kedveltetni, hogy alig vala közöttünk eggy hetedszaka, már az egész várost ellepte híre. A' kik társaságában vóltak, soha el nem kívántak szakadni tőle, a' kik pedig még nem ismérték, a' hírtől felbuzdítottván, türeelmetlenül óhajtották személlye' látását, szóval úgy tetsetz, mintha az egész környék hódolni kívánkozna a' szép Idegennek.

Történt azomban, hogy Dúshegyi Györgynek kis fiatskája meghalalozván, temetésére mentünk. Jelen vóltanak ott tájékunknak

előbbrekelőbb Familiáji majd minnyájan. Ott volt Húgod is Piroska, a' ki mivel, a' mint magad is tudod, közlelrol való rokonság Dúshegyiekhez, a' magzattyok' hideg teteme fellett elkeseredett szülöknek sírása által annyira megszorított, hogy maga is könnyekre fakadott. Nyárády, a' ki Húgodat, mint-hogy csak egy napja volt, hogy Kassáról megérkezett, még mind eddig nem látta, alig vetette reá boldogtalan pillantását, azonnal zendülést veve észre érzésiben: Húgodra meredtenek szerencsétlen szemei, és bár, miként törekedett is veszélyt-árasztó ékeiről levenni azokat, folyvást rajta maradtanak függve. — Minél tovább vizsgálta annak Angyali személljét, annál többet találta benne csudálkozásra méltót. — Olly' szép is volt ő valóban, hogy méltán felakadhattanak benne akárki' szemei; mert csak nagy fekete szemei, ártatlan piros arczája, magassan költt lilium-fehér homloka, szelíd tekintete, 's súdár természetnek, mellyet a' reczés gyász-ruha kétszerezve módosított, felséges állása is tün-tettenek már annyi kelemetességet eggy érzékeny ifiú' szemébe, hogy azoknak ellene állani csak akképen lehetett, ha észre nem vétetett. Hát még az az indúlatos könnyezés, a' melly az igaz szépnek szeméiben a' permetező fellegek alól mosolygó napként szokott tündökleni, és még inkább; csak tizenhat tavaszszát-értte fiatal korának virító rózsáji 's szikrázó tüzei mennyire nem vihették eggy ép érzésekkel bíró férjsiú' érzékeny szí-

vét? magam se tagadhatom; annyira gyönyörködtem szemlélésében, hogy hozzátok atyafi létemre is bajjal tudtam más tárgyra függeszteni szemeimet; szinte tellyes voltam negéddel, hogy olyan megtestesültt Angyallal ugyan azon egy vérből kölcsönöztem származásomat. —

Sokáig foglalatoskodott már Nyárády Piroska' szemlélésében, ő pedig, mivel könnyező szemeit Húgod állandóan a' földre szegezte, még mindeddig nem vétetett észre általa. Felemelé végtére csak ugyan ő is harmatozó szemeit, 's a' jelenlévökre széllyel tekintvén, Nyárádyt akasztá-meg azokat. Mivel pedig az még akkor is Húgod' kellemetességein legeltette látását, éppen úgy történt, hogy szemeik egymásba ütköztek. Megdobbant ott Piroska' szíve azonnal, és olly szembetünő-hirtelen' változást szenvedett képében, hogy szívének megilletődését akárki is könnyen észre vehette volna. — Úgy tetszett néki, mintha minden érzései most elevenedtek volna fel előszer szünnyadásaikból; — úgy érezé, mintha szük lett volna mellye szívének, a' mellynek szapora szököllése, 's nyúghatatlan feszelgése annyira fellobbantotta ereit, hogy a' gyors lihegés, mellyre egy édes megdöbbenés kénteté, csak nem széllyel-feszíteni látszaték elfőjlott mellyét. Magassan emelgették domborodó szüz halmait a' tolyongó érzések' véletlen árajai; arczúlatyán pedig vetekedve válták-fel magokat az egymással ellenkező színek.

Jól látta ezeket mind Nyárády, de a' hűgodnak feléje tett komor pillantásától megfélemllett szíve éppen ellenkezőképpen magyarázta azokat, mellynek okáért ugyan azon első perczenetben, mellyben a' szeretetnek édes balsamát érezni kezdette, annak szorongató mardosását is megkóstolta egyszerismind. Oh mért kellett éppen akkor nézmem reá, (igy vádolá magát gondolattyaiban) a' midön felém vetette mennyei szemeit! Látom, igen is, látom oh gyönyörűséges teremtés! sőt érzem is tellyessen, melly nagy háborodásra fakasztottalak vakmerőségemmel, de még is, tudnád csak! melly akaratlanúl esék megbotlásom, melly által angyali szemérmességnek annyi kedvetlen érzéseket okoztam, úgy bizonyosan megengednéd illetlen cselekedetemet. Oh! ha beláthatnál szívembe, tapasztalhatnád ott világossan, melly örömet kész vólnék ebben a' szempillantatban feláldozni életemet, csak szívedet tudnám megmenteni általa a' pírónsággal való erős küszködéstől. — Igaz, felkellett vólna érni eszemmel, hogy ártatlan mennyei személyednek nem méltó egy-halandó szemeibe tekénteni, de tehetek e én arról, a' ki hogy olyan dicső Teremtés, a' micsodás magad vagy, találkozhasson itt közöttünk halandók között, soha nem is sajdíthattam? Vajha meggondolhatnád, hogy minekutánna szemeimbe ötlöttél, lehetetlen vala nem bámúlnom több mint földi személyednek páratlan éveit. — Több ezekhez hasonló töredelmes gondolatokkal czivakodott,

's állandóan Piroskának sűgárló kellemei hor-
dozván szemeit, csak ollyankor vette-le azo-
kat róla, a' midőn az feltekéntvén, attól tar-
tott, hogy ismét öszve ütköznek pillantásaik;
Annyira fájlalta szíve Piroskának miatta tá-
madt elszégyenültét, hogy annak ismét sze-
meibe tekénteni jobban retteget, mint életé-
től mindgyárast megválni, holott Piroška
még csak egyedül azért tekénte néha néha a'
körül-állokra, hogy még egyszer szemébe
nézhessen annak, a' kinek villám tekéntete
olly különös, és soha nem tapasztalt szoron-
gató ugyan, de még is kedves harczolódást
indíta mellyében. De a' midőn azt már egy-
nehányszor haszontalanul próbálgatta, úgy
elkeseredett újjonnan, hogy előbbi könny-
cseppjei helyett, mellyeket valóban a' szo-
morkodó szánakodás okozott, már most zá-
porok omlottak-le szép arczáin, mellyeket
nem annyira a' sajnálkodás többé, mint a'
képzésének úgy tetsző hidegen fogadtatott
szeretetét sajtoltt-fel szívéből. — Annyira el-
szomorodott, ezt látván Nyárády, hogy aka-
rattya ellen is kilopództak szemeiből néhány
könnyei, mellyeket észrevévén a' körülötte
szemeskedő Piroška. Oh melly szánakodó
szíve van! azt mondá magában, de vajha
szánakodása ne csak a' holtaknak tanúltt volna
áldozni egyedül! — vajha én reám is kiter-
jesztené azt valamennyire! — de mit rettegsz
félékeny Piroška? nézzed csak azon szelíd te-
kéntetet, — azon szíves könnyeket, mellye-
ket jámbor szemeibe a' jó szív küldöz-fel. —

Remélhetd szabadon erántad is jó indulattyát. — Avagy elfelejtkeztél e magadról, — nem a' vagy e te most is, a' ki még eddig mindeneknek megérdemléd szeretetét, 's tiszteletét? —

Több ilyen bátorgató képzeletekkel vígasztalgatta ötet a' kecsegtető reménység, de mind hijába, mert a' mennyire látszatott efféle gondolattyaiban merülve enyhödni, annyira, sött még inkább nevedett kéttsége, valahányszor Nyárádyra tekintett. Hijába tüntette elméjébe a' lelkiisméret azon csoportos érdemeket, a' mellyekért eddig még a' legszilajabb vérü Ifjaktól is mélyen tiszteltetett. — Minden tökéletességei kicsineknek tetszettenek most néki, és sokkal érdemetlenebbeknek, hogy sem egy olly jeles tulajdonokkal sűgárló nagy Léleknek, a' millyennek Nyárády látszék szemeinek, mégtudná nyerni valaha hajlandóságát általok. — Csak most látta magát olly' gyávanak, hogy Nyárádyhoz még csak hasonlítani se merészelte személlýét — szóval végtelen hijánosságot képzele magában, 's a' megsebhedt szív hangossan rí vala szorongó mellyében.

Azomban, míg az egymás előtt isméretlen két szerelmesek illyképpen tünödtének szomorú elmélkedéseikben, a' vivök felvevék a' holtt testet vállaikra, 's a' temető helynek indulának. Minthogy pedig a' nap' a' legkiessebb őszi nap volt, sokan kikésérték azt egész a' sírjáig. Nyárády, a' ki szüntelenül Piroskát vadászta, meglátván, hogy ő is a'

késérők' csapattyába elegyedett légyen, maga is vélem egygyütt utánok ment, a' mit Piroskának kém szemei azonál észre vettenek. Örömet vissza-tekéntett volna ő csak vagy egyszer is mentében, hogy láthatná szíve' kedves rablóját, de az a' nemes büszkeség, a' melly őtet mindenkor leginkább tündököltette, most is fékre ragadtatta vele lázzadozó indulattjainak tüzes kívánságát.

Keservessen esett az Nyárádynak, mert ha csak egy perczenetig nem láthatta is Húgod' mennyei képét, már úgy esett néki — mintha minden érzései viaskodtanak volna.

Elérvén a' temetőhelyre, úgy intézte állását, hogy Piroskának éppen háta mégé vagy húsz lépésnyi távolyságra egy rovatoltt szobrokkal épült sírhalomhoz estünk. Piroska mivel az egész útban nem tekénthetett-vissza, nem tudván, ha Nyárády kimentt légyen e egész a' temetőig, avvagy hátra maradott, mihelyest megálapodék a' kimentt gyülekezet, azonnal széllyel tekintett; hogy azt kikémlelhesse, de a' midőn háromszor is keresztül-futtatta a' sokaságon szemeit, és még sem akadhatott reá, lesütötte aggódó fejét, és bússabban zokogott.

Viszsa fordúltanak végre a' sírtól hazafelé mindnyájan, a' mit midőn Nyárády észre vett, hogy ismétli reátekéntése által újonnan fel ne háboríttaná Húgodnak szemérmességét, a' mellettünk lévő gyászköre függeszté szemeit, 's az arra vésett koporsóírást tettette olvasni, e' szerént meglátta ugyan őtet mel-

lettünk menttében Piroska, olly' karban azomban, a' melly szívének újj gyötrelmeket okozott. Hogyan? mondá magában: hát kikéért bennünket csak ugyan ama kedves Lélek? De micsoda komolyság űlte-el arczáját! Micsoda hegyke magamegvonás! Még csak közibénk sem állott a' halott' elsírolása alkal-mával! — No megjártad szerencsétlen Piro-ska! Olly' érzéketlen kedvesnek hódolván-meg-érzéseid, a' ki számba se vészi alacson sze-méllýedet. — Tud ugyan ő, a' mint nyilván bizonyították könnyei, igen is, tud szánakod-ni, de tán csak a' halottakon, nem pedig egy olly' boldogtalan szenvedőn, a' millyen-nek engemet tevének felséges ékei. De ha-bár megtudván, hogy ő miatta jutottam kí-nos bajos sorsomba, megszánna is talán nya-valyás szívemet; ki fogja mindazáltal értésére adni hozzá vonszó tiszta hajlandóságomat! magam fedezzem e fel szeretetemet elötte? nem nékem kell vala e azt egy Férjfitól reménylenem? mit mondok reménylenem? Hah! avagy nem láttam e világossan, hogy legkevesebbé sem ügyeltt reám? oh szeren-csételen fejem!

Igy tünődött szegény Húgod egész hazáig nyúghatatlankodó elmélkedéseiben. — Nyá-rády a' temetésről vissza tértünkben mind-úntalan ötet késérte szemével. Alig várta már a' szempillantást, mellyben megláthat-tya, mellyik házba mégyen-bé, mivel én töl-lem a' felől tudakolódzni, hogy ki gyermeke

légyen, félvén, hogy ez által indulatját elérüllyá, nem mérészlett.

Elértünk azomban házatokhoz, és a' mint Húgodat abba bé menni látta, annyira megremült, hogy abból támadott bádjadtsága alig hagyott annyi erőt tagjaiban, a' mennyire a' házunkig való menetelbe szüksége volt. Jól tudta ő, hogy a' ház, a' mellyben Piroskát látta bémenni, Parlaghy Sándoré, mert mi-nekelötte Húgod Kassáról megérkezék, már voltam nálatok vagy kétszer vele. Azért remültt - meg pedig annyira, mivel a' köz hír után, azt is tudta ő már, hogy a' te familiád első, Húgod pedig az a' gyönyörűséges virágszál légyen tájékunkban, a' mellynek kedves illatjától az egész Széplaki Vidék' Nemes Ifjai elvannak ragadtatva, és a' mellyről még a' pór nép is olly' hangos dícséreteket rebesget ajakin. Inkább szerette volna ő százszer-ta, (maga is szegény legény lévén) ha őt valamelly alacsony házikóba szemlélte volna bémenni; úgy nem vesztette volna el még első keletében szerelme reményét! — Nem ok nélkül búsította tehát e' szerént elméjét ilyen, és hasonló gondolatokkal: Jaj néked boldogtalan szívem! olyanhoz hódítottak érzéseid, a' kihez még csak hasonlitanod sem lehet alacsony személyedet. — Tanúlj azért minél előbb felejtkezni Bálványodról, úgy mint a' kinek hajlandóságához legkissebb reménység se lehet. — Repedj szét előzve szerencsétlen! mert a' kínokat, a' mellyek nyúgtod' vesztéből származandnak, úgy is

lehetetlen lészen kiállanod halandó léttedre. — Elfelejteni pedig egy olly' mennyei Teremtést, a' melly csak örökös szeretetet tud gerjeszteni mindenható pillantásával, meghaladja egy teremtmény' tehetségét. — Így czívodik vala menttünkben a' kártékony kétségbeeséssel. —

Haza érvén, elszakasztá magát társaságomtól, és csak magányosan tévelygett a' házunk' mellett lévő kertetskében. Elöttem, a' ki nem győztem csudálkozni változásán, hogy ne is sejthessem szomorúsága' okát, főfájása' nagyságával menté magát. — Elérkezvén a' letakarodás' ideje, eddig űzött szokásának éppen ellenére, azért esdeklét elöttem, hogy ne mennék aludni, hanem maradnék fenn véle. Én, minthogy valóban egészsége' megbontakozásának tulajdonítottam szokatlan újj tetteit, nem csak álmomtól megfosztám kedvéért magamat, hanem még külömbb külömbbféle házi orvosságokat is felhajháltam számára, de ő megköszönvén szívességemet, sükségtelennek mondotta azokat, tettétvén, hogy már szünni érezné fájdalmait. — Azomban éjfél is elmúlt már, és mi az erekbe még folyvást beszélgettünk. Leheveredtünk végtére ágyainkra. — Én, a' kinek semmi nem nyúghatatlanította szívemet, mivel barátom is jobbúlását színlette, azonnal elszenderedtem. Ötet ellemben, minekutánna, engem' az álom eltemetvén, magára hagyatott, mély gondolatok merítették-el dühösködő özönökben: szüntelen' szemei előtt repesett ama mennyei kép,

és úgy rémlett előtte, mintha még állandóan könnyeit görgetni látná búslakodó ábrázat-tyán. Egész világos virradtig álmatlanul tölté- el a' szomorú éjszakát.

De Piroskának se sokkal vala nyugódtabb sorsa, mert a' temetés után szobájába érkez- vén, azonnal egyik ablakához szalada, melly éppen azon útszára nyílt, a' merre Nyárá- dyt látta vélem menni. Megvonván ott az- után magát, a' napellenző ablakdeszkák' résein mindaddig nézgéle utánna, míg csak el nem vesztették szemei, megfosztattván pedig vég- tére látásától mély buba merüle. —

Ezen szomorú helyhezetben lepte- meg őt Nénikéje is, édes Attyának Testvérje, a' ki véle vólt ugyan a' temetésen, de haza-ér- kezések után a' maga szobájában foglalatos- kodék. Észrevette ez az éles elméjü érdemes Nő még a' temetésen édes öccsének rendkívül történtt hirtelen változását, most pedig véle- kedésében az által is megerősítettett, mivel azt olly' szokatlan szomorú helyhezetben lelte osztályában. Azomban hogy vélekedését a' valóval váltaná-fel, imigy kezde szeretett vé- re' bajának kikémléséhez: Mit csinálsz kedves Piroskám! a'mint veszem észre, valaminn aggódol? mi búsitott meg Lelkem annyira? Vagy tán éppen egészséged hanyatlik? — Rejteni akará Nénnyének ezen beszédére szomorúságát: kiderítvén azért, a' mennyire lelke' szorongásai engedék, arczáját: Nints nékem, azt felelé, erőltetett vidámsággal, semmi bajom, édes Nénikém, hanem a' teme-

tésről gondolkodtam egykevessé, — el nem felejtetem a' szegény kis Lajost, be sok nyájas óráimat töltöttem-el ártatlan enyelgéseiben! egy valóságos kis Angyal volt ő. — Oh melly keservessen megsiratták szüléji. — Nem is egy könnyen fogják, tudom, elfelejteni szerelmes magzattyokat. — De úgy e' pompásan takarították-el? és annak a' kisednek millyen sok késérőji voltak. — Nékem úgy tetszik édes Nénikém! nem mind ide valók voltak, a' kik temetésén megjelentek? nékem is úgy látszik, azt felelé Nénikéje, hogy egynéhány vidékiek is voltak közöttünk. És még azok is, azt mondá ismét Piroska, nemde édes Nénikém! noha a' kis Lajcsit talán soha se látták, olyan szomorúak voltak, hogy — Jól látta már a' jó Nénike, mért beszélne Öccse olly' nagy örömmel a' temetésről, azért hogy megkésértse egy kevéssé szívecskéjét, mást veve-fel beszélgetések' tárgyául. Mire nézve: Láttad e' már, azt mondá nékie vígabb hangon, azon egy pár újj gerliczét, mellyeket imént hozott az Erdőör? Piroska, holott eddig, ha illyesmit hallott azonnal tellyes lett örömmel, és nyomon szaladott újj jószágait meglátni, minthogy kimondhatatlan kényne telt ezen ártatlan állatok' nevelésében, 's ápolgatásában, Piroska mondom, szinte magáról is meglévén felejtkezve, nem csak fel nem vídúlt a' hírnek, mellyel kedveskedni akara előtte Nénikéje, hallására, hanem inkább, hogy Nénikéje a' temetésről elfordítá beszéd-

jét, elszomorodott. A' midőn pedig azt tovább is holmi gazdaságbéli tárgyakról folytatta, úgymint a' mellyekben ő végtelen kedvét lelte ennekelőtte, annyira elkeseredett, hogy szomorú tekintetével még a' köveket is szánakodásra indította volna. Megszánta tehát ötöt Nénikéje. Hogy azomban szánttszándékkal ne látszasson a' temetésre vissza-térni, 's ez által fel ne fedeződne észrevétele, csak mellesleg fordítá arra vissza szavait; vetkezz - ki Galambom, azt mondá néki, ezen gyászruhából, hiszen ez csak a' temetésre való, te biz akár mindégraítad hagynád, 's mindég szomorkodnál. — Hagyja ma rajtam édes Nénikém, azt felelé Piroska, esdekelve, úgy is mindigárt est leszen, 's akkor azután úgy is levetkeződöm. Istenem! de látta e kedves Nénikém, miként szomorkodtak még a' környülállók is, a' kis Lajcsi' halálán? Nem akarván a' kegyes Nénike szerelmes Piroskájának továbbá is megszegni kívánságát, maga is csak a' temetésről folytatta beszédjét; sőt mivel látta, hogy a' szemérmetes szüz általlaná szíve' sugállása után magyarázni gondolattyait, maga kezdé bátorságra ösztökélni, imígy folytatván szavait, az igaz édes Piroskám! hogy még az Idegenek is sajnálkodtak a' kis Lajcsi' halálán; bizonyossan hallaniok kellett nekik az idevalóktól, melly okos, 's őszinte gyermek volt. De kiválttképpen az a' szép Ifiú, a' ki Kincsey István mellett állott (nem tudom te láttad e') nekem úgy tetszik, legindulatossabban szomorkodott; ha jól láttam még könnyek

is gördültek-ki jámbor szemeiből. Míg ezeket mondá az elmés Nénike, figyelmetessen ügyelt a' kis szerelmesre, de látván, hogy az nem állhatván-ki az utolsó beszédjéből származott öröme' özönét, szinte megpirúla terhe alatt, abban hagyta beszélgetését, és gondolván hogy e' mostanra elég lészen ártatlan szüze' mulattatására, magára hagyá ötet, és, hogy annál szabadabban foglalatoskodhatna szerelmes gondolattyaival, kiméne mellőle.

Eliszonyodott a' jó Nénike, látván, melly nagy erőt vett légyen édes Öccsén már is a' szeretet' hatalma. Félt, ha eszébe juttatta: mennyi szomorú órákat fog érni felzendültt érzéseinek heves indulattyai miatt; mert önön tapasztalása után tudta, melly erős légyen az első szeretet' lobja, és minekutánna elharapódzott, melly előlthatatlanok légyenek lángjai. Hogy pedig Piroska ennek előtte soha se érzette, mi légyen a' szeretet, azt, mint-hogy annak édes Anyja egy 3. esztendő s fíjának hirtelen elvesztésén támadott fájdalma miatt, már tizenkét esztendő k előtt meghalálozván, azolta ő viselte mint tulajdon magzattyának gondját, bizonyossan tudta. Feltette azért magában: minden erejét oda fordítani, hogy ha csak még lehetséges, előltsa benne gyúladozó tüzét. Mivel pedig azt még meg se gondolhatta, hogy már Nyárády' szívében is lobbot vetett légyen a' Piroska' tüzes pillantásától okoztatott szeretet, azt végezé, hogy soha többé elő nem hozza árvája előtt ötet.

Eljött volt már a' vacsora' ideje is, és Piroska még mindig szobájában búslakodott. A' szerelmes gondolatok annyira hatalmaskodtanak elméjén, hogy azon estén még kedves madarairól is megfeledkezett. És talán éjfélig is mozdulatlanul ült volna ablakánál, ha csak egygyik szobaleánya bemenvén hozzá, vacsorához nem hitta volna. — Erre se sokat ügyelt volna ő még, de Ruzsi (e' volt neve a' szobaleálynak) azt jelentvén, hogy már mindnyájan az asztalnál vólnának, és csak egyedül ő reá várakoznának; nem akara véreinek kedvetlenséget okozni elmaradtával.

Jóllehet ő az étel után éppen nem sovárgott, hogy azomban édes Attyát, a' kinek még tellyes életében semmi kedvetlenséget nem okozott, meg ne szomorítaná maga megvonó viselete által, még is bé méne az ebédlőbe közibek, 's erőt vévén, a' mennyire lehetett, bánattyán, vig arczczal jelent meg előttök. Édes Attya most látván előszer fekete ruhájában leányát, mód nélkül gyönyörködött szíveltt magzattya' nemes tekintetében. Mi patvar édes Leányom! azt mondá azért néki enyelegve, te még tán csak most jössz a' temetésről? talán csak nem teveled síroltatták-el kis öcsédet? — mosolygását tette erre Piroska, 's hát nem láttál édes Atyám, azt felelé, mikor haza jöttünk, hiszen már régen szobámban voltam. — Vagy talán csak azért nem vetted hát le még gyászruhádat; hogy büszkélkedhessél benne egykevevéssé? de helyessen is illik hozzád valóban, mert magad

is fekete vagy. — Talán haragszol reám édes Atyám, azt felelé Piroska szomorúan, örömet levetettem volna már régen, de dolgaim vóltanak szobámban, ruháimat rakosgattam rendbe szekrénykémben, azután még, ha kimondatod vélem az igazát, megakartam benne tetszeni előtted. Szépen köszönöm pedig, hogy csináltattad, soha se vólt ilyen kedves öltözetem, annyira örülök neki, hogy — de bezzeg ha még azt is tudnád, így szólla azután néki édes Attya, hogy mit szereztettem én még egyebet is számodra? — Piroska, jóllehet ha az egész világot reménylette volna is édes Attyától megnyerhetni, még se tudott volna az nap örvideni, még is, hogy édes Attya' szívességét kedveskedésével meghálállya, nyakára csimbelkedvén; ezt felelé néki vissza. No hát mit hoztál édes Atyám! mutasd meg már, vagy legalább hadd hallanom. — Dejszen édes Bátyám, közbe szólla ekkor a' Nénike, megvittem én már Piroskának még elébb a' hírt, hogy ismét gerliczékét hozott a' Palkó. — Megcsókolta ekkor édes Attyát, 's nagy örömet mutatván. igen szépen megköszönte, hogy felöle gondoskodott, jelentvén, hogy úgy is kornyadozni kezdett légyen már eggyik madarkája.

Olly' annyira erőltette magát a' vacsorálás közben, hogy nem csak édes Attya nem is sejtette legkissebb baját is, de még Nénikéje maga is abba a' gondolathba kezdett esni, hogy tán nem is a' szeretettől okozott szomorúsága, a' mellytől imént meglepett-

ve találta szobájában. Vége léven a' vacsorának, vissza-méne szobájába, 's szobaleányainak mindegyigyig meghagyá, hogy legalább egy óráig bé ne mennének hozzá, leült azután ismét azon ablakához, a' honnét Nyárádyt késérték haza menttekor szemei, és azt kinyitván, merően nézett a' vastag setétségben. Mindúntalan szemei előtt forgatta ötet, 's képzelő ereje olly' hathatós lett, hogy a' komor éjben is látni látszatott azt.

Elmúla már egy óra is, 's Piroska még folyvást az ablaknál gondolkoda könyökére támaszkodva. Nem tudta mire vélni a' hozzá beérkezett szobaleány, hogy Aszszonyát olly' szokatlan helyhezetben találta. de még inkább nevekede bámulása, a' midőn az, bús szemeket fordítván feléje, eddig tapasztalt kegyes természetének éppen ellenére, imilly' nyersen parancsolá-ki magától: Mit alkalmatlankodsz itt haszontalan? nem parancsolám e meg, hogy ne merészellyen egyyitek is béjönni hozzám? hijába mentegeté magát a' szorgalmatos szobaleány, hogy már egy óra elhaladott, 's hogy e' szerént parancsolattyát kívánta tellyesíteni — hijába igyekezett meggyőzni arról is Aszszonyát, hogy már nagy idő vólna, mivel a' vacsorát is későn költötték-el édes Attya' késedelmes hazaérkezése miatt. — Önéki úgy tetszett, mintha csak akkor alkonyodott vólna bé, nem akarván azért még lefeküdni, kiküldé magától a' leányt, újra meghagyván néki, és általa mindnyájoknak, hogy szabadon lenyugodhatnak — száz

nyoszolyát is örömet kész lett volna felbontani, 's százszor is levetkezett volna maga fáradságával, csak hogy magán hagyattva szabadon gondolkozhasson Nyárádyról — senki társaságában nem óhajtott részesülni, csak úgy érezé valami kis nyúgodalmát, ha egyedül lehetett.

Haszontalan' esett azomban minden rendelése, mert alig múlt vala belé egy kis negyed óra, 's béméne hozzá Nénikéje, ki is látván szomorú tekintetét, újjra megdöbbene. Hogy mindazáltal azt mélly gondolattyaiból feleszméltetné, külömbb-külombbféle enyelgésekkel kezdé vidítani szomorú szívét. Mind ollyanokról támasztotta pedig beszédjét, a' mellyek ezelőtt Piroskának legnagyobb kényére estenek, de még is csak búsak maradtanak annak vonásai képében; szüntelen csak a' temetéséről kíván vala beszélni. Meggyőződött már ekkor a' jó Nénike tellyesen; hogy csak ugyan a' szerctet munkálódna szívében, hogy azomban észrevételét eltitkolná 's Nyárádynak előhoyttával Öccsét még inkább fel ne tüzelné, minekutánna a' kis Lajcsi' halálán támadott szomorúsága' elosztatására számos vigasztaló beszédek előhoydott, és hogy feküdné-le, hogy alvása által bánattya' tárgyáról felejtkezne, kérte volna, elvállá tőle, és maga is lenyúgovék szobájában.

Nem akará Piroska megbántani engedetlensége által Nénikéjét, úgymint a' kit édes anyja gyanánt tisztelt, 's valóban szeretett. Eltávoza azért, bátor felette nehezen, ablaká-

tól, 's felbontván nyoszolyáját, lefekürek, de mivel az által a' gondolatok legkevesebb se ritkultak aggódó fejében, egyátalján fogva nem alhatott. — Elóltotta ugyan világítóját, de szemei a' setétben is tárva maradtanak, és szüntelen Nyárádyt vélte ágya körül lebegni szemeinek ál káprázása közben. Nyúgtalanul hánya vetette magát ide 's tova ágyában, 's gyakor fordulásait megmeg annyi sóhajtások késérgették. — Mind hallotta ezeket Nénikéje, mert az első mellyék-szobában hál vala mellette. Sajnálta módnélkül galambját 's meszsze-látó elméjének gondos foglalatoskodása miatt ő maga sem alhatott.

Kettőt üte már a' torony-óra éjfél után, 's Piroskának forró mellyéből még se fogytának-ki a' mély fohászokodások, azokkal töltötte-el az egész éjszakát, és csak hajnal-hasadtakor hódoltattak-meg az álom által elbádjadtt szemei.

Jóllehet alig foglala magában két órát rövid pihenése, még is ő volt első, a' ki reggelre kelvén az idő, kikele ágyából. — Szüntelen arczáján könnyen megismérhette Nénikéje, hogy álmatlanul töltötte-el éjszakáját, kedvetlen maga-viselete pedig világossan bizonyította, hogy tegnapi szomorúsága' oka még folyvást gyötörné! nem akará azért kedves Öccsét továbbá néma gyötördéseiben szenvedni engedni, úgy intézte vele való bánását, hogy a' mennyire tehetségétől kitelhetett, legkevesebb időt sem engedett magános tünődéseinek. Megtudta azomban Piroska a' beszélgetések'

getések' folyásából Néni éjétől, hogy azon deli Idegen, ki a' temetésen olly' szelíd-szí-
vűségét nyilatkoztatta - ki szánakodó tekintete
által, nékem kenyeres bajtársom lenne, és
hogy velem már meg is fordúlt nálak. Re-
ménylette ezokért, hogy tán ő is lesz olly'
szerencsés, hogy én atyafia lévén, megfögom
látogatni nem sokára, és akkor a' kedves Ide-
gent is elvezetem hozzájok magammal. Vár-
ták is ötet azon nap' óhajtvá mindnyájan, mert
valamennyen kimondhatatlanul megkedvelték
nálak léttekör; senki se kívánczozott azomban
annyira látására, mint a' nyugalma - vesztett
Piroska, a' ki helyét se lelhetette fészkelődő
indulattyaítól szüntelenül hányattattván.

Haszontalan' esett minden várákozások,
mert Nyárády felettébb félvén, ne hogy a'
gyönyörű Angyalnak ismétli meglátása egészen
megfoszsa hatalmától, 's annakutánna egész
életére olly' bús fellegek borúllyanak, mellye-
ket reménylenie se lehetne eloszlatni többé
napjairól, nem csak házokhoz nem menni fel-
tette magában, hanem még attól is gondos-
san tartózkodni, hogy valamiképpen véletle-
nül öszve ne találkozzék bájos személlyével.

Két nap múlt már bele, hogy Piroska
tűrhetetlenül, és egyszer'smind hasztalanul
várakozott utánna. Mivel pedig több Barát-
néji dicsekedtenek előtte, hogy szép Idegen-
től meglátogattanak; szörnyen elszomo-
rodva, hogy ő nem tartatna csak egyedül
elégg érdemesnek arra, hogy meglátogattatna
általa, holott azt ő néki, úgy-mint atyámfiá-

nak annál inkább lehetett reménylenie, mivel Nyárády nálam volt szálláson. A' reménység azonban még folyvást szoptatta enyhítő kecségtetésével.

De valóban kérkedhetnek is Barátnéji vele, mert Nyárády az ő társaságokban keresvén sebhedt szívének enyhülését, sok únalmas órájokat megédesítette kellemetes velek való társalkodása által, azt gondolta tudniillik a' boldogtalan, hogy ha Piroskát többé nem látta, és más nemes tulajdonú szépekkel társalkodik, elfogja felejtani tüzelgő indulattyaitak gyújtogató fáklyáját: ama hámulandó szüz tündért, a' kinek gyönyörű szemei olly' bájjal valának fegyverkezve, hogy azoknak reá villámlott első pillantata is annyira megígézte immár, hogy azonnal magán kívül ragadtattván, minden szívén volt hatalmától elkeltt esnie. Százszorta inkább ment volna ő Parlaghyék' tiszteletére, mint akármelly más Úri háznak udvarlására, ezerszerte inkább vágyadoztak kívánati Piroskát csak egy perczenetig is látni, hogy sem Széplaknak valamennyi Szépeivel egész napokig mulatozni. Rettegvén mindazonáltal az abból következő gyászos veszélytől, minden erejéből igyekezett indulattyait győzedelmeskedni. Kényének egy pillantati töltésével irtódzott életének minden nyugodalmát feláldozni. Jól tudta ő, a' szerencsétlen; hogy Piroska' édes atya felettébb kevélykednék magzattya nemes Lelkében, 's kiváltt ritka szépségében, könnyű volt tehát a' közöttök kitetsző végtelen kü-

lőmbbségtől már a' nélkül is megfélemltet szívének annak származását következtetni ezekből, hogy az soha meg nem fog egygyezni benne, hogy leánya, a' kinek jobbjá' megnyerésében még az Országnak azon tájbéli dús Naggyai is tüzessen vetélkednek, egygy oly' közönséges Nemesnek légyen tulajdonává, a' millyennek ő ismérte önnön alacsony személyét. — Világos szemekkel látta a' lehetetlenséget, melly által Piroska' szívének birtokától végképpen gátolaték. — De hová is tenné akkor azon imádandó Angyal (nem egyszer mondá magában) de hová is tenné akkor józanságát, ha egygy olyant választana ékes személye' boldog birtokossának, a' ki nem csak fellyül nem haladja vetélkedő társait a' maga minémüségével, hanem még hasonlítani se merészli magát azoknak fényeskedő nemzetségeihez, a' kik keze' megnyerésén oly' izzadozva czivakodnak. Engemet? úgy monda továbbá — egygy tehetetlen Ifiút, a' kinek jó hírem- 's nevemen, és csak egyedül ötet szerethető szívemen kívül semmim sincs egygyem, hogyan választhatna szerelme' tárgyául egygy oly' tündökölő erkölcsü, oly' ragyogó kellemetességü, 's még ezekkel egygyetemben oly' dús birtokú szép szüz; a' kit a' páratlan ékes tulajdonok szinte úgy sűgároztatnak, valamint a' ragyogó csillagok a' tiszta ég' kebelét, és a' kinek még azon jeles vérekből eredő, 's fényes hivatalokkal sűgárló nagy Ifiak is kissebbeknek tetszenek; hogy sem mennyéi kezének elnyerésére érdemeseknek tartaná

öket? Tébolyogni kellene bizonyára akkor elmémnek, ha ezeket tudván, világossan nem látnám azon ellentéteket, mellyeket a' mostoháalkodó sorsnak kegyetlen karjai olly' csoportossan görgettenek sovár indulattyaim' arányának ösvényébe. Nincs, oh! nincs tehát egyebet mit reménylenem, hanem hogy ő soha — — — soha az enyim nem leszen! —

Történt harmad nap múlva, hogy Nyárádyval egy ismérösünknek látogatására mentünk. A' ház, mellyben ugyan az tartózkodék, a' tettekhez negyedik vólt, annakokáért elkerülhetetlenül házatok előtt kell vala elmennünk. Húgod éppen ablakánál üldögélt, 's minthogy meleg nap sütött, bévóltanak húzva a' nap' hevét ellenző ablak-zsendelyek. Nyárádynak, midőn házatok előtt mentünk, elfogván szívét a' bús gondolatok, lesütött fővel, 's komolyan ballagoit. — Jól látta ezt Piroska, mert megsejtven az ablak-deszkák' nyílásain bennünket, mivel nem félhetett attól, hogy általunk, ha oda tekéntenénk, észrevéttetik, bátran nézhet vala. Azt gondolván pedig nyúghatatlankodó elméjében, hogy hozzájok intézzük lépéseinket, szinte szökeltett szíve örömében. De csak hamar észre-vette csalatkozását vélekedésének, mert mi házatokat elhagyván, a' mint mondám, máshová mentünk, és így vége leve azonnal csalogató örömének, a' mellyért neki-búsulttában szinte haragra gerjede ellenem, hogy tudván, ki háza előtt mennék-el 's még is még csak egy pillantatot se veték ablakai felé. Be esztelen

vagyok én, mondá azután magában: Világosan látom, hogy számba se veszi a' hegyke! személyemet, és még is annyira törődöm utánna. Mindeneket megtisztel ő látogatásával, csak a' mi házunkat kerüli egyedül, csak minálunk nem lelheti mulattságát. Oh! mi csoda hidegség fészkele szívébe erántam! — de hiszen még Kincseytől sem igen szép ám, hogy a' városban mindenfelé széllyel járkál, minálunk ellenben, még pedig atyafi léttére se mutattya magát, mintha irigylené szerencsémét, mellyet Baráttya' társaságában talál-
 nék. . . . De tudom már mit fogok cselekedni: megizenem néki, pedig még ma, hogy talán haragszik reám, hogy nem akar meglátogatni, holott ezelőtt csak nem minden nap' megfordúla nálam. Ha még úgy szeret, mint eddig szeretett, (pedig nem tudnám, mért ne szeretne) úgy meg fog bizonyosan látogatni, még pedig annyival inkább, mivel mióta Kassáról megjöttem, még nem is beszéllett velem, akkor pedig, tudom, elhozza magával azon szilaj Baráttját is bizonyosan, és így megláthatom még ötöt házunkban. — Ekképpen okoskodott Húgod, és ezen feltételében egészen megnyúgodott.

Én a' ki Húgodnak ritka elmésségét, 's kedvesen mulattató magaviseletét jól ismértem, több ízben híttam látogatására Nyárádyt, hogy annak nyájas társaságában eloszlatnám kedvetlen komorságát, mellyet városunkban való elúnatkozásának tulajdonítottam; ő azonban mindannyiszor meghalगतatlan hagyá ki-

vánságomat, és különbb különbbféleképpen elmellőzte könyörgésem' tellyesítését, úgy hogy már abba a' vélekedésbe tévedtem, hogy tán kedve ellen bántanak vele házatoknál, a' midőn ott még Piroskának Kassáról történt haza jövelele előtt egynéhányszor megfordultunk, mert az, hogy Húgodat kerüli, nehogy még mélyebben essék kelepczéjébe, eszem' ágába se juthatott.

Megváltoztatta egykor csak ugyan szándékát, 's nem bírván tovább indulattyai' erős ösztönének ellene állani, reá vetette fejét végtére, hogy házatok' megudvarlására mennyünk. Nem vólt tehát Húgodnak szüksége, hogy feltételét végre - hajtsa, és meghívattatásomra postát küldjön, mert még azon napnak délestén, a' mellynek reggén házatok előtt elmenénk, látogatására lettünk. Nem vett ő akkor az ablakon észre bennünket, mert kis asztalkájára hajtván aggódó fejetskéjét, félében szenderge. A' mint az udvarba belépünk, megláta bennünket, eggyik szobaleánya, a' ki nyomon béfutván hozzá, jövetelünk felől tudósította. Felserkenvén: kicsodák? kérdezé nagy vágyódással. Eggyik a' Kincsey, felele a' szobaleány, csupa örömmel, a' másikat nem ismérem, de azt tudom, hogy nem ezen tájékról való, mert minekelőtte a' Kis Aszszony Kassáról megérkezett, már vólt nálunk egyszer kétszer; — eggy gyönyörű Úrfi! úgy mondá továbbá elpirúlva, a' millyent még soha se látott a' Kis Aszszony tellyes életében. — — Elmosolyoda Húgod a' leány?

csintalanságára, és íziben megtörülven a szunyadozástól egyke vessé elhomályosodott szemeit, az ablakhoz futamoda. Azalatt mi az udvartokban öszve-találkoztunk Nénikéddel, a' kivel azután bemenvén Húgodhoz, én Nyárádyt mint Baranya Vármegyei nemes Ifjút 's szeretett jó Barátomat azonnal ajánlottam ismérettségébe. Szerfelett vólt odamenetelünk felett támadott öröme, de hogy azt valamenyire mérsékelné, 's előttünk észrevehetetlené tenné, hozzám fordúla 's egy kis tette-tett haraggal. no Leveles! azt mondá, kezemre kerültél bezeg — hol maradtál-el eddig, hogy kívánva se mutattad előttünk magadat? ugyan szép, hogy még felém se jöttél, holott jól tudtad hogy már megjöttem Kassáról. — Szép atyafi vagy, csak bújj-el! de hiszem, várj rá, nem is beszéllem-el előtted a' Kassai újságokat. — Engedj-meg édes Húgom! azt mondám neki esdekelve, ne gondold, hogy feledékenységem okozta légyen házatoktól való hosszú elmaradásomat, éppen nem, hanem ezen kedves Barátomnak mulattatásában foglalatoskodtam, a' kit, minthogy még idegen vala tájékunkon, és járatlan, megakartam hazámfiával, 's környékeinkkel ismértetni. — És minket ki is felejtettél hazádifjai' számából? avvagy talán az atyafiai teelőtted nem is hazafiai? 's azért tagadtad-meg mind eddig társaságában lelendő szerencsénket? — Főhajtással köszönte-meg ekkör Nyárády Húgodnak hozzá mutatott szíveskedését, 's megengedjen drága Kis Aszszony! azt mondá neki

a' többi között, hogy kötelességemet, a' mellyel érdemes házoknak legfőképpen tartoztam, illy' későre lehetne tellyesítenem: részént egészségem' néminémű kedvetlen változásai, részént pedig az a' félelem is, hogy magának is terhes bádjadt személlyemmel csak únalmat fogok okozni érdemes társaságokban, vóltak okai, hogy mindeddig hallogattam tiszteletekre óhajtozó kívánatim' betöltését, de ígérem, hogy ha szabadságom engedődik többszeri megjelenésemre, ezer örömmel fogok ennekutánna lenni udvarlásokra, úgymint a' mellyet mindenek felett való szerencsémnek fogok tulajdonítani. Örvendeni fogunk, felele ismét Húgod, valahányszor szerencsénk lészen, és ha bátorzkodhatunk, ki is kérjük magunknak, hogy gyakrabban engedjen bennünket részt venni társaságában.

Éfféle udvarias beszélgetésekkel töltöttünk nálatok legfellyebb fél órát, 's minthogy az első látogatást a' nélkül is rövidnek rendelték a' társalkodásnak pontos szabásai, minekutánna félre híván, kétszer is reám parancsolta, hogy sűrűbben mennék ezután hozzájok, elvállánk tőlök. Vígabbnak tapasztaltam kimentünk után Nyárádyt, 's örvendtem, hogy szomorúságából felkezdene valahára vidúlni. — Piroska mulattságos magaviseletét véltem derülése okának; valamint hogy az is vólt valóban, csak hogy sokkal nagyobb mértékben, hogy sem én gondolám, mert Piroskának mézzel-folyó nyájas beszédje, 's velem üzött tréfás enyelgése úgy elbájolák újonnan szívét,

hogy utánna csügghető heves érzései már végképpen elragadták. — Nem kormányozhatta már ezentúl az ész' gyepelőjén azokat, széllyel szaggatva lévén képtelen erejek által minden fék, 's minden zabola. — Nem is igyekezett már többé kerülni szíve' felejthetetlen Aszszonyát, 's nem irtózott a' szerelem' béklyójába még szorossabban békovácsolattni, úgy mint, a' mellyben már úgy is annyira béverődve képzelte magát, hogy abból többé lehetetlennek véli vala menekedhetését. Szintúgy megismérte ugyan ő most is, melly tetemes gátok légyenek hányattva úttyában, a' mellyek óhajtott czéllyának elérésében számtalan akadályokat hánynak, de a' mindenkor reméltető szeretet, a' mit eddig lehetetlennek állított, azt már most csak kétesnek rajzolta előtte. Azon tünődött azért már, miképpen érdemelhesse-meg Pirooska' színének hozzá való viszonti hajlandóságát.

Két napok múlva, hogy ezek történetek, megválaszta bennünket egy reménytelen történet, a' melly házidról történendő eltávozásomat egynehány napra elmúlhatatlanú megkívánta.

Míg én szükséges foglalatosságaim' tellyesítése végett más helyt veszteglettem, Nyárády sűrűen tevegette Pirooskának udvarlását. De a' mint későbbben magától hallottam, csak két rostban esett szerencséje azzal magányosan találkozni.

Ezen két alkalmatosságot csak azért is elbeszéllem előtled, mivel ezekben gyúla-fel

a' tűz szívében szegény Barátomnak annyira, hogy attól még mostis kíméletlenül perzseltetik, és a' mellynek harapódzó lángjai, a' mint látom, csak a' nyirkos sírnak penészes üregében fognak eloltódni.

Első magányos öszvejövetelek imígy történt: Egykor éppen ozsonna tájban, minek-utánna Nyárády erősen elvégezte magában, hogy az első alkalmatossággal, mellyben magányosan lehet vele, fel fogja előtte fedezni hozzá vonszó indulatját, meglátogatá Húgodat, ki is, mivel Nénikéje, és édes Attya a' majorba rándúltanak gazdaságokat meglátni, csak magán vólt odahaza Rozsival Nénikétek' leányával. De melly csudálatossan megváltozott Nyárády, a' midön, bemenvén hozzájuk, megértette, hogy csak kettetskén lennének otthon. Elveszté a' félékeny azonnal minden bátorságát, 's egész feltételét abban hagyatá vele megfélemedett elméje; a' midön pedig Rózsika is kiméne tölök virágjait öntözgetni, még csak szemeibe tekinteni is irtódzott Piroskának, nem hogy még szeretetéről merészlett volna csak távolról is jelenteni valamit. Piroska kedvetlenséget magyarázott szomorú csendességéből, 's jóllehet egy szokatlan félelem, a' melly minden ereit keresztül futotta, ő néki is megnehezítette a' szólásra nyelvét; hogy mindazáltal a' halgatás' illetlensége miatt csorbát ne ejtene udvariságában, még is megszóllala végtére, 's a' szemérmesség' lángoló biborától borítottvánbé rózsaszín arczája: Látta e' már Nyárády

édes Atyám' könyvtárát? azt mondá nékie bá-
 tortalan hangon — a' mint hallottam, nagy
 gyönyörüséget leli a' szép könyvek' olvasásá-
 ban, ha találhat közöttök olyanokat, a' mel-
 lyeknek olvasásával reménylheti megrövidíthet-
 ni únalmas órájit, örömmel fogom kikérni édes
 Atyámtól azokat; megszegyenlé magát Nyárá-
 dy Húgodnak eme' beszédjére, 's hogy rendki-
 vül való szívességét indúlatossan megköszöné:
 különös kegyességet pazéról reám kedves Kis
 Aszszony, azt válaszolá neki — szíves aján-
 lásával minden érdemem nélkül boldogít, ha
 azomban csak ugyan abban keresi kedve töl-
 tését, hogy adóssává tétessek, mély köszö-
 nettel fogadom ajánlását. Készen tartotta
 már Húgod ékesen-szólló nyelvén a' feleletre
 meggyültt szavakat, de bėjövén hozzájok Ró-
 zsiika, csak egy nyájas főhajtással válaszolt.
 Bémentek azután mind a' hárman könyvtá-
 tok' hajlékába, és Nyárádynak mindeneket
 figyelmetessen megmutogatott. Tellyes volt
 a' Könyvtár minden ritkaságokkal, a' mellyek-
 nek olvasásában valóban végtelen örömét lel-
 hette volna egy olyan tudomány - kedvellő
 Ifiú, a' micsodás Nyárády, de csak úgy, ha
 Piroskát nem látták volna még soha szemei,
 minthogy azomban ő rajta kívül már semmi-
 ben nem gyönyörködhetett többé, csak szín-
 képpen mutatta azon való örömét, hogy olly'
 szép könyvekre akadott. Viszsa - mentenek
 nem sokára ismét Piroska' szobájába, és még
 azután vagy félóraig múlatott nálatok, melly
 idő alatt olly' kedvetlenül viselte magát, hogy

csak egy két szót is alig szólla magától, egyéb ha valamiről kérdeztetvén, felelnie kellett. Piroska efféle fanyar kedvét Nyáradynak megúnatkozásából származni vélvén, meg se gondolhatta, hogy annak mély gondolatokat forgató tekintetét az ő kellemetesegein való hámulása, és ebből eredett szerelmes aggódásai okozták légyen.

Piroska azomban, járatlan lévén még a szerelem dolgában, úgymint a' mellyet csak most kezdett ismérni előszer, 's nem értvén a' szív' titkait magyarázó szemek' beszédjét, — sem önnön lékeit, a' mellyek olly' nagy tiszteletet gerjeszthettek akárkinek szívében, hogy csak az is elég lehetett egy érzékeny Ifiút félékennyé tenni eránta; nem tudván, nem is álmodhatott Nyáradynak eránta lobbant szerelméről. Sajnálta ő inkább szegényt, még pedig felettébb sajnálta, közel sem azért azomban, a' miért valóban méltó vala arra, hanem azért, mert ötöt vagy az én távolléttemen, vagy pedig egészségének gyengülése miatt gondolta búsongni, arra nézve minden módot felkeresett, hogy öt' egész a' megelégedésig múlattathatná: előlvevé azért önnön magától indítottva csinos hárfáját, a' mellyhez külömben mindenkor szemérmes vonakodással, és akkor is csak számos könyörgések után nyúl vala, és azon legválogatottabb dalait lantolá-el. — Kivezette ötöt továbbá kerteskéjébe is, és ott egy a' legkedvesebb önnönnevelt virágjaiból válogatott kötetet tűzött süvege' karimájába. —

Boldog Isten! melly hatalmat nem veszen a' legfellebbezőbb lelkeken is a' szeretet' erőtellyes édes ösztöne. Nem szakasztott volna ő le, nem tudom ki kedviért, csak egy szálat is ennek előtte némelly különösen ápolgatott virágiból, úgymint a' mellyeket még önnön magától is megkíméle, egyedül csak virúlásaikban gyönyörködván, most ellemben kíméletlenül tépdelte-ki azokat, 's a' mi több még önnön kezeivel függeszté Nyárády' süvegébe, elnémúlván benne a' kellethinél szorosabb illendőség' törvényének él az erőltetett szeméremnek kellethen szava, a' mellynek általhágását ezelőtt szencségtörésnek tartotta volna. Megmutatta néki kedves madarkájit is, 's előtte éteté azokat gyenge markából. — Dicsérte ártatlan foglalatosságait Nyárády, 's leginkább a' szelíden nyögdő gerliczét magasztalta. — Örült Piroska, hogy szeretett Nyárádyja dicséretre méltóknak találta állatyaikat, 's azt mondá néki a' nyíltszívűséget elevenen jelentő hangon: Ha nem restell velek bánni, 's kedvét töltheti ápolgatásokban örömmel od' adok egy két párt belőlök, a' mellyek, ha gondos vigyázat alatt tartandja őket, nem kis múlattatására válhatnak kikeletkor. De Nyárády, hogy a' pazérló adakozót meg ne fosztaná legkedvesebb vagyonnyától, érdeme felett tartott szívességét nagy buzgóan megköszönte, 's azt adá ajánlása' el nem fogadhatása' okául, hogy Széplakról még nem szándékozna egyenesen hazájába menni,

hanem előbb Országunknak némelly nevezetesebb Várossait kívánná meglátni.

Elmenvén töletek Nyárády, Húgodnak vidám ábrázattya, mellyet csak az ő múltatásában tudott már mutatni, azonnal megkomorodva, 's elképzelvén annak fanyar tekéntét, 's abból kitetsző ízetlen kedvetlenségét, megfontolván ezen kívül azt is, melly virgocz elevenséggel látta őtet másoknál múlatni, a' miűön vele egynehány rostban völgyiéknél egygyütt vólt, olly' csoportossan tódúltak a' szomorú gondolatok elméjébe; hogy bévonúlván, a' mint egyedül látta magát, szobájába: oh szerelmes Istenem! így jajdúla-fel szíve' szorongásai közben, melly szilajul engedtetek gyözedelmeskedni rajtam a' hatalmas szerelemnek! Vajh mért vezérlétek úgy szerencsétlen szívemet, hogy olyanhoz vonszódjanak érzéseim, a' kinek érzéketlenek erántam indulati! oh melly mostoha életem' felől tett végzések! — Végezvén ezen könnyekkel vegyesültt rövid keserves panaszszát eltökéllé hosszas tusakodása után fájdalmas szívében, hogy ki fogja tudakozni akár hogy is Nyárádytól szomorúságának okát, és ha talán másiránt érezne már, a' miről kételkedni is alig tudott, felejtésében fog munkálódni.

Haza érkezvén töletek Nyárády, tellyes vólt szíve örömmel, meggondolván melly ritka szívességgel bántt vele Piroska, nem azért ugyan, mintha nyájas vele való bánásából annak szerelmes indulatját következtette volna maga eránt, hanem azért, mert jámbor

jószívűségét tapasztalván, nem rettegett már ezentúl érzéketlenségétől, a' mellyet az egész tájék köz ítélettel tulajdonít vala nékie, úgy-mint a' ki még egygyet sem tartott a' számtalan utánna sovárgó jeles iffjak között annyira érdeemesnek, hogy szerelmét megszenvedte volna. Azt mindazáltal, hogy csak ő eránta tudna olly' nyájas leereszkedéssel lenni, meg se gondolhatta. Ismét elvégezé tehát magában, hogy a' következő napon megint tisztelére menénd, és ha a' környülállások ismét olly' kedvezőképpen ütnek - ki, hogy vagy egy két pillantatig magával lehet, meggyónya előtte vétkes indulatját. — Számtalanszor szívéhez szorította addig is a' tőle nyertt virágfürtöt, 's számtalanszor megcsókolta. És ez volt az a' szerencsés nap, a' mellyben előszerére Piroska' meglátása ólta olly' boldog éjszakát, a' mellynek, már ritkúlván egyy kevéssé fájdalmai, nyugodalmasan tölthette - el nagyobb részét.

Másnap' délután tettiben meglátogatta ismét Húgodat, még pedig olly' szerencsés-sen, hogy azt ismét egyedül találta odahaza. Éppen gyász ruhájáról a' fátyolt fejtegeté, hogy a' helyett selyem galandókkal fodrozná-fel. Béköszöntése után Húgod azonnal félre tévé fekete rokolyáját, 's Nyárádyval egyy darb ideig egyről másról nyájassan beszélgett. Előhozott nem sokára egyy pár könyvet, a' mellyeket édes Attyától az ő kívánságának tellyesítésére kér vala ki: 's ime! azt mondá néki, kinyertem Uraságod' számára azon két

könyveket ; a' mellyeket tegnap olvasásra kiválaszta, de igen tartok tőle, nehogy még jobban is elkedvetlenítettessék általok, mert a' mint némelly lapot megkísértettem, szomorú történeteket adnak elő ; Nyárady pedig a' nélkül is igen hajlandó a' búslakodásra. — Bizonyossan únalmassan tölti Városunkban órájait, avagy valaki után szomorkodik, hogy olly' kedvetlen, 's gondolkozó tekintetű, vagy talán éppen egészsége bomladozik? — Jól látta itt Nyárady, hogy feltett szándéka' teljesítésére soha jobb alkalmatosságra nem találhatna, de úgy elveszté Piroska' nyílt beszédjére bátorságát, hogy minden csepp vér megfagyott ereiben. — Elmellőzvé azért valódi okát kedvetlenségének, azt állítá szomorúsága' okának, hogy egészsége is hanyatlana, 's azon kívül még szülei is szüntelen eszében forognának, a' kiktől már rég' nem kapván tudósítást, igen tartana tőle, ne talán valami bajok támadott légyen, és azért nem lelhetné addig egész nyugalomát szívének, míg levelet nem kapna tőlök ; a' melly ha még eggy két napok alatt meg nem érkezne, meg is fogja előbbenyi szándékát változtatni, 's máskorra hagyván a' városok látogatását, egyenessen hazájába utazand. Mind elhiszem, azt mondá ezekre Piroska, de csak vallyamig igazán, nem de el is únta már magát városunkban? annyival inkább, minthogy Kincsey Baráttya nélkül is szükölködik egy darab idő ólta, 's ez is eggyik, pedig talán még főbbik oka, hogy annyira elsiet környékünk-ről?

ről? Éppen nem édes Kisaszszony! azt felelé Nyárády megindulva, sőt mondhatom, soha olly' nagy meglepésemre nem múltattam valahol, mint Széplakon, — itten, a' hol az egész tájék olly' bájos erővel bír, hogy ha szabadságomban lehetne, örökké itt kívánnék maradni; szinte félek inkább eszembe juttatni a' napot, mellyben megfosztatom nemes Lakossainak érdemes társaságától. Ne mennyen tehát soha el tőlünk, azt mondá reá nagy hamar, mosolyogva Piroška, avagy ha annyira szeret vélünk társalkodni, a' mit szerencsénknek tartunk, maradjon még közöttünk legalább egynehány napokig, bizonyos lehet benne, hogy minnyájan örvendeni fogunk, ha részt vehetünk társaságában, írjon inkább még egyszer szüleinek, 's várja-meg legalább, míg válasz jő levelére. — Felette jó a' drága Kisaszszony, azt felelé az örömeiben majd magán kívül lévő Nyárády, és ha kegyességére megfontolom méltatlan voltomat, lehetetlen el nem szégyenülnöm, tudván, hogy semmi érdemet nem tehettem, a' miért mutatott ritka szívességét valaha megérdemelhetni remélhetném, avagy nem elég ok e' csak ez is arra gyönyörű Kisaszszony! hogy örömöm csonka legyen? Többeket is mondott volna még a' szerelem', 's háladás' erős érzéseitől ösztökéltetvén, ha én egy kevesssel előbb megérkezvén, 's szüleim' útasítása után, hogy Barátomat felkeresem, egyenesen hozzátok menvén, éppen ekkor nem kopogtattam volna meg a' szobának, mellyben beszélgettenek, ajtaját.

E' szerént ismét hijába adta a' szerenese kezére az alkalmatosságot, most is csak annyit bátorkodott érzéseiről szólni, a' mennyit ennekelőtte, és így a' nélkül váltak-el a' két titkolódó szerelmesek; hogy egymás eránt gerjedett indulattyokról legkevesebbet is tudtanak volna. —

Alig megyünk vala haza töletek, Nyárády levelet nyere szüléitől, a' mellyben; hogy minél előbb haza indulna erősen meghagyatték. — Elgondolhatod, melly rémitő újság lehetett ez az ő szerető szívének, de megfontolván bátortalanságát, szinte szükségesnek találta maga is távozását, reménlvén, hogy akármelly kínosan is, de csak ugyan meg fog felejtkezni távolléttében Piroskáról; úgy-mint a' kinek elnyeréséhez a' nélkül se csilámla legkevesebb reménnye is. — Feltette azért magában, hogy a' következő reggel, minekutánna attól, 's egész házaktól elbúcsúzand, útnak fog eredni. Úgy is történt: másnap reggeli hét órákkor már bé voltak fogva a' lovak a' reá váró kocsiba. De minthogy ő se nem akara, se nem tuda a' nélkül Széplakról eltávozni, hogy Húgodtól el ne búcsúzna, ilyen korán pedig illetlennek állította a' hozzátok való menetelt, megvárta, míg az óra nyolczat ütött, 's akkor azután kocsiját, hogy a' várason kívül várakozna reá, előre kiküldvén, minekutánna tölem barátságos csókok között megvála, hozzátok ment magányossan. — Piroska csak magányossan reczézgete szobájában, akkor is Nyárády' teg-

napi szomorú magaviselete felett töprenkedvén. — Azomban látván Nyárádyt illy' váratlan időben érkezni hozzá, egy kevéssé meghökkené, a' mit észbevévén emez: Megengedjen kedves Kisaszszony, azt mondá néki esdekelve, hogy illy' alkalmatlan időben kénytelenítettem jönni tiszteletére, eggy nem reménylett esett úgy hozta magával, hogy Széplaktól ezennel búcsút vegyek. Tegnap tudniillik, éppen a' mint a' Kisaszszony' udvarlásáról szállásomra mentem, eggy levelet vevék kezemhez, mellyben szüleim minden veszteglés nélkül való hazamenetelemet kívánnyák, e' végett már kocsira is ültem volna, melly a' város' végin várakozik reám, de nem akarván elmúlatni a' Kisaszszonynak, 's egész Úri házoknak teendő végső tiszteletemet, azért jöttem illy' véletlen időtájban, hogy hozzám mint isméretlen idegenhez mutatott szíves barátságokat, a' mellyre minden érdemem nélkül, és csak csupa kegyességek-ből méltattanak, buzgó háládó indulattal megköszönnyem, és azt továbbra is alázatosan kikérjem, úgymint a' mellyet földi boldogságom' legfőbb pontjának fogok örökké tartani; — és egyszerismind azon olvasásra magammal elvitt tegnapi könyveket is kézcsókolással vissza adjam. — Ollyanná lett ezen nem vártt véletlen beszédjére Barátomnak Piroska, minteggy érzéketlen oszlop; — megállapodott vólt a' vér minden erében, szíve pedig sebes dobogással verdes vala elhültt mellyében, úgy hogy rémülttében an-

nyira elszorúla lélekzete, hogy csak egykevés pihenése után adhatta ezen egynehány szavait: Hát csak ugyan elhagy bennünket Nyárády? — El, igen is drága Kisaszszony! azt válaszola' amaz erőtlen, 's szomorú hangon, elkell mennem igen is, mert mind szüleim, a' kiknek akarattyaival lehetetlen ellenkezni, azt kívánnyák, mind pedig a' boldogításomra törekedő, veszélyemet ellenben kerülő elme azt javasolja. — Tehát olly' vadonnak találta Várasunkat, azt mondá reá Húgod egy kis nehezteléssel, hogy abban veszélytől kell tartania személlýének? Ugyan micsoda veszélytől fenyegettetne itt, a' hol mindenek kedvelik érdemes személlýét? e' már ugyan minnyájunkra nézve szomorú volna! de ugyan ki lehetne tájékunkon olly' elfajúltt, hogy Nyárády' vétlen személlýének megsértésére vetemedhetne? E' már egész Várasunknak közgyalázattya válna! — Ne úgy értse kedves Kisaszszony, azt mondá Nyárády még szomorúbb tekintettel: vagynak a' történetes világban néha olyan esetek is, a' mellyekben egyik ember másik embertársát akarattya ellen is végső szerentsétlenségére hozza, mint-hogy azon segélleni vagy egészen kizáródott hatalmából, vagy ha bár tehetségében állna is az, nem tudván mindazáltal sínlődő sorsát, nem nyújthattya néki orvoslását. — Örömet fesegette volna még egynehány kérdésivel Piroska Nyárádynak eme' szomorú rejtett beszédjét, de megsejdtéven, hogy már távozni kívánna, nem akara alkalmatlanságára lenni

erőszakos feltartóztatásával, annak okáért csak azt mondá néki angyali kegyességgel: ha a' sors' balsága készül itt Nyárádyra kiönteni engesztelhetetlen mérgét, már úgy magam is szükségesnek tartom, sőt kívánom is tőlünk történendő távozását, de ha lefordúlhat még valaha veszedelme nélkül vidékünkre, ki kérjük magunknak tiszta barátsága' közlését, el se is kerülje soha házunkat, a' hányszor csak erre fogja veendeni úttyát, mindenkor szerencsénknek fogjuk tulajdonítani, valahányszor részt fogunk vehetni társalkodásában. Olly' hanggal mondá ezeket Húgod, hogy az a' nélkül is igen érzékeny Nyárádyt eggy mértékben tölté-el örömmel, 's szomorúsággal; tekintetét pedig olly' vonásokba helyhezé, hogy abban a' szomorúság látszatott mosolyogni. Nem reménylem ugyan, azt válaszoló végtére a' búban egészen elmerültt Nyárády, nem reménylem ugyan, hogy még valaha élhetek érdememen kívül ajánlott barátságok' szerencséjével, minthogy ezen, előttem a' világban legkedvesebb tájékat kényyem 's kedvem ellen is kerülnöm leszen szükséges ezután, ha azomban lehetetlenné tenné a' forgandó szerencse tőle való óvásomat, és csak ugyan lefordúlnék még valaha Várásokba, bizonyosak lehetnek benne, hogy legelső kötelességemnek fogom tartani nemes Házoknak udvarlására lenni, úgymint a' mellyel esett megismerkedésemet minden lehető boldogságnál nagyobbra becsülöm. — Bemenének azután eggyütt Nénikétekhez, a' ki néhány ide-

gen vendégeit, kik az akkor tartatott vásárra a' szómszéd vidékekről jöttek hozzátok, múlattatta; elkövetkezvén ő tőle is, Húgodtól késértette kiindúla tőletek.

A' kis kapuhoz érvén, úgy megsomoro-
dott; keresztül-reppenvén elméjén az a' gon-
dolat, hogy tüstént elkell szakadnia kedvesé-
től, hogy megsibbadván minden erei, olly'
meredtté lön, mint egyg érc-bálvány, csak
bús szemei jelentették egyedül, a' mellyeket
Piroskára függesztett, hogy eleven testben
lennének. — Minden szó, a' mellyet zengeni
szándékoza nyelve, ajakin hala-el, — semmit
nem tudott tenni egyebet az érzések tengeré-
be kapattatván, hanem megfogván részkette
Piroskája' gyengéded kis kezét, azt tüzesen
megcsókolta, azután egy néma főhajtással
megvála tőle.

Midőn már útszátoknak végére jutott,
oda, a' hol a' másikba kell vala kannyarod-
nia, még egyszer visszatekintett, hogy leg-
alább a' házat láthassa még utóllýára, melly-
ben szíve' felejtethetlen kedvesét kellett el-
hagynia. Ki tudná leírni? melly zajra riad-
tanak érzései, a' midőn Húgodat még akkor
is a' kis ajtóban látta állongani! a' kinek ki-
húnyván most a' leányi büszkeség szívében,
nem tartá az illendőség ellen vétéknek, ha a'
világon legkedveltebb emberét nem csak az
útsza ajtóig (ámbar ezt is most cselekedte
előszer) hanem mind addig kíséri is szemei-
vel, míg csak végképpen el nem tűn vala
előlök. — Így szakadott-el ime kedves Bará-

tom! a' két egymásért verő szív egymástól, a' nélkül, hogy hajlandóságaiokról legkevesebb értesítést is tettenek volna egymásnak. Piroška vissza sompolyodván szobájába, azonnal hozzá fogott búsongásához, a' melly továbbra, számtalan keserves könnyekben kerülle néki. — Nyárády pedig felveté magát kimondhatatlan kínnyai között kocsijára, a' mellyen szíve' üldözőjétől reménylette menekhetését. — De sokkal hatalmassabb vala szívét' vonzó magnesének ereje, hogy sem örökre elillanhatott volna előle, 's sokkal nagyobbak vérengező sebjei, hogy sem egyéb ír által megorvosoltathattanak volna. Csak az gyógyíthatta már meg azokat, a' kinek bájos nyílai által ejtődtenek. Hoszszú út vala még hátra, a' mellynek döcögős göröngyein keresztül kell vala törnie, 's felette szövevényesek élete' folyamáról az ég' késértő végzései! —

Három napi útazása után szerencsésen hazájába érkezett, minthogy (a' mint később magától hallottam, Húgodnak édes emlékét csak egy perczentig se bírván kivetni fejéből, 's e' végett az alvás eszébe se juthatván) éjtszakánként is folyvást útazott. Szerfelett vala szüleinek hazaérkezésén támadott örömök, hogy kedves fíjokat, a' kiben a' mostohálkodó sors több kegyetlen csapásai után még egyedül találhatták vigasztalásokat, 's a' kinek elyesztte után csak egy napig is lehetetlennek vélik vala élhetniük, ismét visszanyerék valahára kebeleikbe. — De hogy Nyá-

rádynam, a' kinek most híres-neves kastélyában mulatunk, akkori állapotjáról bizonyos tudósítást végy, szükség előre megjegyvezned, hogy az ő szülei akkor ezen büszke kastély helyett egy szalmával fedett szegény, de még is tisztességes hajlékban laktanak, és azon szélyessen kiterjedő telekekhez, a' mellyeknek most vagynak birtokában, és a' mellyeknek te még csak egy kis részét-láthattad, csak nyolcz hónapok előtt jutottanak. Nemesek voltak ugyan ők az előtt is, még pedig ezen megyének legnevezetesebb familiáji közzül csak nem legelsők: hanem még dédösseik' kemény viszontagságai által zálogba esvén minden földjeik, alig marada-meg annyi számok-ra, a' mennyiből mind magok takarékosan élhettek, mind pedig magzataikat tisztességesen nevelhették. - Vagynak tehát, így szakasztá félben Kincsey' szavait Parlaghy: vagynak tehát Nyáradynam testvérei is? Nincsenek folytatá tovább Kincsey beszédjét, mert, kis korokban meghaláloztanak. A' mostani Pécsi Püspök az öreg Nyárady' feleségének testvér Battya még kis tanulótska' korában észrevette Nyáradynam ritka elmességét, azért annak szorgalmatosságát minden módokon nevelni igyekezett. Továbbá midőn a' fő oskolák' halgatására bővebb tapasztalás' okáért Pécsről eltávozott, 's honnyunknak más nevezetesebb várossaiba ment, nem csak élélme, 's ruházattya' fizetését magára vállalta, hanem annak még más egyéb, akármilyen okon szükséges szerket, u. m. külömbb külömbbnemű muzsikái

eszközöket, 's a' legszebb tudományos könyveket is megszerzette, és mind ezekből tanítókat fogadott számára, úgy hogy a' kik ötet, vagy is inkább szülejit nem ismerték, a' legbirtokosabb szülék' gyermekének hitték lenni. — Miként jutottak pedig jószágokhoz vissza, és mikor? arról hogy beszédemben rendet tartsak, későbben foglak majd tudósítani. —

Örültek tehát a' mint imént is mondtam, a' szegény nemes szülők, hasonló derék magzattyoknak hazaérkezésén, minthogy még soha el nem maradt közülök olly' sokáig; meg is dorgálták ötet gondatlan elmaradásáért. — Érzette Sándor hibáját, az okért fájt is fiúi szíve, hogy egy ismérten, ámbátor kedves teremtésért olly' sokáig hagyta távolléttén szomorkodni szülejit. E' vólt az első eset, mellyben kedves szülejinék pirongatására méltónak tartatott. — A' mi szelid szívének leginkább fáj vala, az vólt hogy maga is kénytelenítetett megismerni fiúi szeretete' ellen tett vétkes megbotlását. Örömet kimentette volna ő magát elkövetett hibájából, de nem tartván tanácsosnak olly' hosszú elkésésének valóságos okát felfedezni, hazudni pedig telyes életében nem tudván, semmiképpen nem tisztíthatta - ki cselekedetét szennyéből, nem volt tehát egyebet mit tennie, hanem töredelmessen szánnia, hogy Széplakon olly' húzatosan mulatott. — Hogy azomban édes Nemzőjének minél hamarébb megengesztelhesse ellene mutatott haragját, minden ere-

jét öszveszedte, hogy ha már ki nem tudja is magát bűnéből menteni, legalább szokott alázatos szófogadása által juthatna ismét előbbi kedvekbe. — A' jámbor Öregek, minthogy a' nélkül se tudtanak volna igazában haragudni kedves gyermekekre, úgymint a' kinek csonkátlan erkölcséről tellyességgel megváltak győződve, csak hamar elfelejték kis hibáját, 's ismét olly' indulattal viseltettek hozzája, a' millyent csak kívánhatott tőlök.

Azomban Nyárady szívében napról napra nevelkedett Húgod eránt gyúladozó indulattya. — Titkolta mindazáltal szüléji előtt, a' mint csak kitellett érzésein még megmaradott hatalmából, szomorúságát. Csak a' setét éjszakákon ereszté magát vérző szíve' bújának, a' midön tudniillik megvonván magát, magányos hálósobájában, mindenek méllyen voltak az álomba eltemetve, csak akkor nyögött ő szilajkodó kínnyaiban, 's csak akkor sóhajtozott szerelmes Piroskája után, a' ki nélkül naponként lehetetlenebbnek tapasztalá élhetését.

Kevés napok múlva olly' hatalmas lön a' hev szeretetből eredő gyötrődéseknek rajta üzött uralkodása, hogy lehetetlen vala továbbá erőszakot vennie rajtok, félvén azért, ne hogy megsejditvén szomorúságát szüléji, magok is megbúsíttassanak általa, minekutánna engedelmet von tőlök, oda hagyá azokat, és báltyanak a' Püspöknek ment vala bé Pécsre látogatására.

Megköszönte ezen alkalmatossággal a' Püspöknek minden eránta mutatott csak nem édes

atyai gondoskodását, hogy tudniillik ötet tehető szárnyai alá fogadván, bölcs kormányza, 's szíves segedelme által olly' szerencsés karba helyeztette, a' mellyben nemes Hazánkknak akár minémü szolgálattjára alkalmas lehetne. — Ajánlta egyszer'smind magát annak további hathatós pártfogása alá is. —

Örömkönnyekek tölték-el a' nagy Püspök' szemeit, hogy olly' Ifjat esék szerencséje nevelhetni szeretett honnyának, a' kinek mind fedhetetlen erkölce, mind pedig fiatal-korát fellyülmuló foghatós elmebéli tehetsége tökéletesen megféleltek reményének: mert nem csak minden azon esztendőn előfordúlt tudományokból ő nyerte-el számos társai között az elsőség' pálmáját, a' mint ezt hiteles tanulói bizonyság-levele nyilván bizonyította, hanem még e' felett a' midön más napra kelve' a' Püspök ebédet adott, olly' valami ritka méltóság fénylett - ki az asztalnál kimutatott szelíd magaviseletéből, 's módos magatartásából, hogy egy se vala a' számos Vendégek között, a' kit, látván az ő szerénységét, 's hallván fontos beszédjeit, bámulására nem indítatott volna.

Vége lévén az ebédnek, a' Püspök szíves ajánlása után mind Öccsöknek, 's Baráttynak fogadák a' Vendégek ötet, 's szinte türehetetlenül várták már az időt, mellyben minnekutánna elvégezte a' törvénykezés' dolgaiban teendő gyakorlását, megyéjébe iktathatják, úgymint, a' kinek csudálandó fényével egész vidékjetek tündökölni reménylették,

Ám de az Ég egyebet rendelt volttt Nyárády' életéről!

Mindenek úgy bántak vele, mint tulajdon legkedvesebb vérekkel. Akár miféle barátságos mulattságok, 's társaságok estenek, ő mindenütt meghítt, 's kedves vendég volt. Az öregek fijok gyanánt, az ifjabbak pedig mint testvéreket valóban szerették. — Látván ezt Nyárády, tellyes volt szíve keserű bánattal, hogy annyi hozzá mutatott rendkívül való szívességeiket csak annyiból se vala tehetségében meghálálni, hogy azon támadott örömet jelenthette, 's általok annyira megkedvelt személytét vígnak tethette volna. — Érzette, hogy szerelmes környülállásai miatt közel sem elégedhetne-bé szíve a' pusztá barátság' száraz örömeivel, a' melly olly' hijánosnak tetszék most előtte, hogy az által legkevesebbé sem áldozhata elkényesültt kedvének. — Érzette, hogy habár a' temérdek világnak minden teremtéseitől kedveltettne is, még is hézagos lenne kedve, 's boldogsága. Csak Parlaghy Piroska tölthette már bé szívének egyedül ő utánna csüggedező vágyódását! naponként kevesebbé tudta jó kedvét színleni. — Rettegett ízetlen komálysága által, mellyet lehetetlen vala titkolniá, megszomorítani szüleit, 's jóakarójit. Azon törte azért útnak nélkül aggódó fejét, hogy minekelötte megsejthetnék búsongását, eltávozzhatna honnyából. Meg is nyerte sok esenkedései után a' szabadságot mind szüléjítől, mind a' Püspöktől, hogy Posony Vármegyébe mehessen, 's a' törvény-

kezés' gyakorlásában az odavaló Al-Ispány mellett vehessen tapasztalást."

Eltávozott tehát hazájából reménylven, hogy egy esztendő leforgása alatt, mellyet a' törvények' gyakorlásában töltend-el Pozsonyban, majd tán meg fog felejtkezni Kedvesséről, a' kit valaha megnyerhetni legkevesebb reménye se csillámlott, 's úgy azután nyugodtt elmével, és szabad szívvel fog édes övéji' ápolgató kebelébe vissza-térni.

Hogy Pozsonyba érkezett, úgy intézte-el dolgait, hogy szíve' dülóját mentőlelőbb kivethesse elméjéből; számos ismértségeket tett e' végett az ott lévő szüzek között, 's jóllehet azoknak társaságában igen csekély megelégedését lelhetette, még is sűrűen megy vala látogatásokra. Már egy egész hónapot töltött-el, 's szíve még folyvást égett Széplakon vett szikrájától, sőt úgy tetszett neki, mintha hovátovább élesztetnének hatalmas lángjai. Felhagyott azért minden társalkodáson, és kénytelen is a' néma magányban senyvedezett. — Százszor is meg-meghatározta magát, hogy írni fog Húgodnak, 's utánna sovárgó szíve' indulatját kijelenti előtte, de valahányszor tollához nyúlt, azon reménytelen gondolkodás, hogy vakmerősége által csak haragra ingerlerdi Angyalát: a' kitől a' levelezésre való szabadságot se ki nem nyeré, se nem kívánhatná illendően, mindannyiszor meggátolta akarattyát.

El is végezte utólyára végképpen magában, hogy készebb lészen titkos szerelmében

halálig epedni, hogy sem boldogtalan indúlattya' felfedezettével, avagy szükségtelen levelel azon megtestesültt angyalt megbosszontani; minthogy minél tovább méregette annak ékes tulajdonit, annál kicsinnyebbnek tetszék maga magának, sött egészen ollyannak, a' kinek egy olly' ritka tökéletességekkel tündökölő szüz eránt vonszó mértéktelen érzeménnyét nem tarthatta vétlenségnek.

Vajha jobban ismérte volna a' virtuos Lélek önnön csoportos érdemeit, a' mellyekért minthogy mindenektől tiszteltetett, Piroskától se reménylhette volna olly' kemény megvettetését! Vajha csak valamit is tudott volna azon előlthatatlanokká vált lángokról, a' mellyek Piroskának perszelgették szívét ő miatta! Jó Isten! mennyi kínos szorongatásoktól menthette volna meg búslakodó lelkét!

De hogy tudjad, miként vólt Húgodnak Nyárádytól esett megvállása után sorsa, elhagyom egy kevéssé barátomat habozásában, 's visszatérek a' Széplaki dolgok' előbeszélésére.

Hogy Piroska a' kiskapuból azután, midőn már szemeivel se késérhette tovább Nyárádyt, szobájába ment, és a' búslakodó nyíli ott azonnal szívének-estének, azt már, ha jól emlékezem, azt imént megmondám, már most, mik történtenek továbbá vele, elbeszéllem: Közel egy óra múlt el, és Húgod még mindég magányosan keserg vala szobájában. — Nénikéje, a' kinek vendégjeit kelle mulattatnia, fel nem érhetette

eszével, hol maradhatna - el tőlök szerelmes Öccse annyi ideig, holott tudván hogy vidékiek lennének nálok, már régen békellett volna szokása szerint mennie hozzájuk. Tudta ugyan ő, jóllehet Húgod egész erejéből titkolta előtte, tudta, hogy Nyárádyt szerfelett kedvellené, de minthogy maga is látta, mikor azt kikésérte, még se foghatta-meg, hol lehetne annyi idő ólta, minekutánna Nyárádytól már csak nem egy óra előtt megkelle válnia. A' vendégek kimentenek végre a' vásárba, a' kiktől megszabadulván Nénikétek, egyenesen Piroska' szobájába indult. De oh melly nagyon megrémült szívében! midőn azt varrósztalkájára borúltában zokogva találta. Piroska észrevévén, hogy valaki béméne hozzája, megtörölvén előbb hevennyiben könnyeitől szemeit, feltekéntett, és a' midőn Nénikéjét látta előtte megijedést ábrázoló tekéntettel állani, egészen láugba lobbana arczája; erőszakoskodván mindazáltal kiütött szemérmén, nyakába csimbelkedett, és ezerféle gyönyörű esdeklő szavakkal kért tőle kinn-maradtáért bocsánatot. Örömet bémentem volna hozzátok, azt mondá azért, de valami bádjadtság futotta volt el tetemimet, 's megakarom azért előbb egykevessé nyugodni, hogy fejem' szédülésétől megmenekedve, annál alkalmatossabb udvarlást tehetnék vendégeink körül. Észrevette a' meszszelátó Nénike, melly nagy erőszakkal igyekezné elrejteni szomorúságát szerelmes Öccse. Jól tudta azt is, mennyivel kínosabb a' szívnek, ha bánattyát

senkivel nem mervén közölni, csak rejtekben nyelegeti főjtogató mérgét. Hogy tehát ez iszonyú mardosásai alól a' titkolódzó szerellemnek felmentené búslakodó galambját, imígy kezdé indulattya' kinyilatkoztatására bátorítani: azért, hogy magamat hagytál vendégeinknél, könnyen megbocsátok, de hogy egészségre nem vigyáztál, már azért valóban megérdemled haragomat. Bizony talán még nagy kendődet se terítéd nyakadra, hanem csak ebben a' vékony ruhában késérted-ki Nyárádyt, még pedig ilyen csípős őszi reggelen, és a' mint gondolom egész az útsza ajtóig? látod már is főfájást kaptál miatta. — Elértette Piroska jó Nénnyének eme' jádзи beszédjét, 's örült, hogy olyan kegyesen tréfálkozott vele. Így kívánta azért ő is enyelgésével nevelni jó kedvét: Haggyán édes Nénikém, eltűröm én eme' kis nyavalámat hasznáért. Hej! ha tudnád mit nyertem érette? Hagyd, hallyam hát, azt kérde tőle egy kis gúnyolódással Nénikéje, talán bizony magát azt a' szép Idegent nyerted-meg? Elpirúlt ekkor a' szemérmetes szüz, 's azt válaszoló erőltetett mosolygása közben: Oh édes Nénikém! a' már nagyon is sok lett volna annyit nem nyertem, hanem csak gondollya-meg édes Nénikém! kéz-csókolást nyertem tőle! Itt még jobban megpirúlt ártatlan ábrázattya, de hogy eltitkollya indulatosságát, köhécselni kezdett, mint ha a' hang megakadt volna torkában, és azt mondá megint: Úgy e biz mondtam, hogy eltűrhetem eme' kis betegséget hasznáért,

hát

lát nem kevélykedhetem e' már ezután, mi-
nekutánna olyan szép Ifiú csókolta - meg ke-
zemet? Hijába rejtegeté tréfálkodásával in-
dulatosságát a' kis titkolódzó, mindeneket
világosan által-látott szemes Nénikéje bűvár
elméjével. Értette az erőszakos köhécselést
is, de nem akarván egyszerre elfogni mada-
rát, bizonyosan reménylén, hogy a' nélkül
is törébe keríti még, azt mondá azért néki:
nem megmondám e hogy majd még hurutot
is kapsz gondatlanságod miatt? De mond-
meg nékem édes Piroskám; szabad lesz e már
ezután gyalog beszélni véled? mert a' mint
látom, csak ugyan magasan felhágtál az ugor-
ka fára. Fel biz, azt válaszolá Húgod nyá-
jas dévajkodással, fel bizony! de van is miért,
úgy e édes Nénikém? nem de méltán rá tart-
hatom mától fogva magamat? de édes Néni-
kém, én nem tudom, úgy szívemre esék an-
nak az Ifiúnak elbúcsúzása, hogy ha nem
szégyenlém vala, még talán sírtam is volna,
olyan szomorúan tudott ő elbúcsúzni, és ol-
lyan nyájas ékesen szóllással, hogy akár ki
is megindúlt volna rajta.

Nem akarván ezen jó alkalmatosságot el-
szalasztani Nénikéje, látván, hogy most leg-
jobb lenne elsütni rég' felhúzott fegyverét,
azt mondá azért néki mosolyogva: De talán
sírtál is egy keveset Angyalom? Itt egyszer-
re elvesztette Húgod minden bátorságát, 's
rettegván mélyebben ereszkedni a' beszéd'
folyamába, végképpen elhalgatott. Nénikéje
pedig, hogy a' bátorságot erőszakosan is

viszsa-térengesse megfélemlert szívébe. Ej ha! azt mondá néki egy kis tettetett nehez-
teléssel; be büszke a' Kisaszszony! — talán
bizony nem is akarsz már beszédbe eredni
velem? Hm! be elbízta magadat! nem hijá-
ba hogy kézsókolást nyertél Nyárádytól. —
Kénnye ellen is el kellett Piroskának újonnan
mosolyodnia Nénikéjének ezen furesa enyel-
gésére, és hogy megkövesse halgatásáért,
százszor is megcsókolta, hol arcját, hol
kezét. Azután azt mondá ismét néki Nénikéje:
Nem de már most én is elbízhatom bezzeg
magamat nyereségemen? igaz, hogy én nem
egy szép Ifiútól vettem azt, mint te, de mi-
vel te csak egy csókot nyertél, én pedig számtalanokat,
talán csak felérnek ezek is a' te
nyereséggel, annyival inkább, hogy én
még szép szüztől nyertem őket. De vald-meg
már most nékem igazán édes kedves Öcsém!
nem könnyeztél e egy kicsint, hogy elvála
tőled Nyárády? el ne tagadd, mert megha-
ragszom, — hiszem ha az ember sír, midőn
jó Barátyától, vagy csak jó Ismérőssétől meg-
vál is, az nem rossz, sőt dicséretes, mert
az a' jó szívnek jele, és a' jámbor erkölcsnek.
Már itt nem tagadhatta-el tovább sírását Hú-
god, hogy mindazáltal ki ne mutatná még is
egészen gyúlaszkodó szeretetének képtelen he-
vét; sirtam igen is, azt mondá elrejtettvén
a' szemérem jobb karjával szeméit, de ha
Nénikém hallotta, 's látta volna, melly érzé-
kenyen tudott elbúcsúzni, csak tudom Iste-
nem! Nénikém se cselekedett volna külö-

ben. Olyan valami szomorúság nézett-ki búsan szemeiből, hogy lehetetlen vala meg nem indulnia szívemnek, mert még nem is mondtam Nénikémnek, én tudom ám azt is, miért volt egy darab idő óta olyan szomorú Várasunkban, azért, mert, a' miut ma mondotta szobámban, valami ellensége támadott Széplakon, és azért ment is el olyan hamar, és olyan hírtelen, mivel fél, a' mint mondá, hogy ha még tovább itt marad, olyan veszedelem érendi, a' mellyből haláláig ki nem szabadúlhat többé. Jobban megértette bezzeg az elmés Nénike ezen szavaknak erejét, mint a' tapasztalatlan Piroska. Bizonyosnak tartván tehát, hogy Nyárády is szereti Öcscsét, nem akará most az egyszer jobban fessegetni szegényke' szemérmes szívét, mint hogy már kivéven tőle Nyárády' elmenetelén tett sírását, tellyességgel meggyőződött szerelméről.

Többszer is faggatta azután őtet a' Nénikéje, de maga' szájavallása után soha se vehetett többet ki belőle, egyéb hogy igen nagy tisztelettel viseltette Nyárádyhoz, de hogy azt, még pedig Isten-igazában, szeretné is, azt szorgalmatosan elpalástolgatta.

Mikor a' bokros fájdalmak egészen megvevék szíve Környékét, olyankor mindég a' rideg magányosságban búslakodott, a' hol tudniillik senkitől se tarthatván, szabadon megereszthette keserveinek özönét. — Szüntelen nyúghatatlanságai között azon törte leginkább fejecskéjét, miképpen küldhetne Nyá-

rádynak vagy csak egy kurtá köszöntést is, mert hogy annak ez által kedvét szerezheti, mióta elmenetele' alkalmatosságával csak ugyan tapasztalta szívességét személyéhez, bizonyosnak tartotta. — Nem is soká hagyattott ezen nyúgtalanító habozásában, mert én nem sokára levelet kapván Nyárádytól, abban, hogy már Posonyban volna, 's a' törvénykezésben ott fogná magát gyakorolni, mind én, mind pedig Húgod általam megértettük. Ezután tüstént elvégezte magában, hogy Garády által, a' ki Nyárádynak nem különben jó Baráttya volt, tellyesíteni fogja szándékát, a' mikor az tudniillik, minthogy még nem végezte volt el oskolájit Pozsonyba menend. — Úgy is történt, mert már közelgetvén Mindszent' napja, felkelle indulnia. De csak gondold-meg Barátom! mire nem vete-medett szegény Húgod szíve' erős ösztöne' izgatása miatt. Egykor midön házatok előtt megy vala Garády, ablakához szóllítá ötet, és megkéré, hogy minekelötte elindúlna Pozsonyba, jönne-el hozzája, lenne valami különös beszédje vele.

Elérkezett azomban nem sokára az idő, mellyben Garádynak útra kellett erednie, meglátogatá azért fogadása szerént Húgodat. De melly hirtelen megváltoztatá feltételét! A' midön Garády beméne hozzá, 's hogy a' következő nap' virradtával már fel szándékozna indulni, jelentette, hozzá adván, hogy tehát parancsolna véle, a' miben kívánná, szorgalmatos tellyesítője lészen hagyomása-

nak; úgy elvesztette jelenvalóságát elméjének, hogy éppen nem tudhatta, mit kellenék hamarjában felelnie. Eszébe jutván azomban valami, azt monda néki végtére: azért kívántam Uraságoddal beszélni, mivel Posonyba izenetet óhajtottam küldeni általa, kérem, ne terheltessek megmondani oda fenn Bátyámnak Gábornak, ha a' hír nem hazudván, valóban ott szállásolna, hogy csináltasson egy jó lantot számomra, minthogy a' melly most kezemnél vagyok, megromladozván, semmit nem lantolhatok rajta tetészemre. Jól tudta azt Piroska, hogy te nem vagy Pozsonyban, de nem mervén Garády által köszönteni Nyárádyt, nem tudott egyebet hamarjában kigondolni, a' mivel oda hívatatásának okát adhatta volna. Be jött azomban közibek Nénikéje is. Előhozván azután beszéd közben Nyárádyt, annak sűgárló erkölceit nagy ideig tetézték dicséreteikkel. Nagy kedvére vólt ez Piroskának, a' ki setét estig se tudott volna kifogyni a' Nyárádyról folytt csevegésből, de Garády elszándékozván tőlök, megakadályoztatta beszédjeknek további folyamattját. Együtt kísérték-ki ötlet Piroska, 's Nénikéje, a' ki is megsejdtívén Öccsének fanyar nyúghatatlan-ságát képében, azonnal elérte, mi lenne bibéje, hogy azomban láthatná, mennyire vehetne rajta erőt a' szeretet' ösztöne, készakartva nem akará megorvosolni mind addig, míg a' kis kapuhoz nem értenek, de itt már látván, hogy szinte lankadni kezdene nyúg-

hatatlansága miatt, véteknek tartotta továbbá megvonni tőle enyhítő balzámát, azt mondá azért Garádynak: Ha felér az Úr szerencsésen (a' mit kívánunk) Pozsonyba, és ott találja Nyárádyt, köszöntse nevünkkel. Megbátrodván erre Piroska is, 's eltelvén hirtelen örömmel: Igen, igen, hozzá adá Nénikéje szavaihoz, 's mondja-meg néki, hogy én is köszöntetem. Ekkor befordulván Nénikéjével együtt szobájába, 's ott annak nyakára függeszkedvén, ugyan jól tetted édes Nénikém! azt mondá néki egész lelkéből örvendve, ugyan jól cselekedted, hogy köszöntötted Nyárádyt, én biz' el is feledem vala. Nevette a' Nénike szerelmes Öccsének furcsa eszességét, de nem akarván ártatlan hamiszkodását megezáfolni, félvén, ne hogy ismét megszorítaná, holott úgy is nagy ritkaság volt jó kedvét tapasztalni, azt válaszolá azért, mintegy haragosan: Elég rossz, hogy olyan hamar megfejtkeztlél egygy olyan érdemes derék ifúról, lám én nem felejtkeztem-meg róla, pedig az én kezemet meg se csókolta, mint a' tiédet, de hiszen csak tudná szegény Nyárády, milyen háládatlan vagy szíves barátságért. Hát háládatlan vagyok azért? azt kérdé Hugod szomorú hangon. Oh ne gondold édes Nénikém! azt felelem, ne is hidjed, hogy elfelejtkeztem róla, visszaveszem előbenyi mondásomat, nem felejtkeztem én el róla; hanem azt tudtam, hogy nem illik egy leányhoz, hogy egy nem atyafi Ifjú legényt köszönjön, oh dehogyan felejtkeztem-meg ró-

la! de nem magad mondottad e, még pedig nem egyszer, édes Nénikém! hogy nem illik, a' leányzói szeméremhez olyan valamit cselekedni? — Úgy de Nyárádyhoz, azt felclé néki hallatlan erkölcsén bámuló Nénnye, de Nyárádyhoz, egygy olyan különös nagy lélekhez szabad, sőt köteles is lettél volna megmutatni tiszteletedet, mert ha akkor ismértem volna ötet, és hihettem volna, hogy lehet a' világon olly' számhaladó erkölcsökkel ékeskedő Ifiú, mikor erre a' szabásra oktattalak, már akkor azt mondottam volna, hogy Nyárádyt kivéve.

Haj! miért nem hallottad te ezeket szerencsétlen Nyárády! mennyi vígasztalására nem lettek volna ezek szakadatlanúl búsongó szívednek! te szegény! a' reménytelenségnek kétségbeejtő képzettyeivel küszködtél szüntelen! holott a' Széplaki dolgok legboldogabb jövendőt ígérhettének volna szívednek!

Egykor éppen naphanyatlat tájban, midőn író asztalára hönnyökölve, mélyen mereng vala szerelmes gondolattyaiban, lépe-bé hozzá Garády, a' ki mihelyest Pozsonyba érkezett, hogy az izenetet megvinné néki, előszer is vele kívánt találkozni, reménylven, hogy egygy olyan kikiáltott szépségű nemes Szűznek, a' mi csodásnak Húgodat ismérte, bizonyosan szívesen fogná venni köszöntését. — Vizonti ölelkezéseik után elbeszélte néki rövideden mindeneiket, a' miket házatoknál, de leginkább Piroskától hallott vólt mondattani felőle, hozzá adá végtére beszédjéhez, hogy

köszöntettnék is mind Húgod, mint Nénikéje áltai, a' mi több még azzal az ön' elméje' szüleménnyével koronázta - bé örvendeztető beszédjét, hogy Piroska azt is izenné a' többi között, hogy ha levelet küldene néki, 's abban holmi Pozsonyi újságokról tudósítaná, igen szívessen venné. — Elgondolhatod édes Barátom! miként hörpölte Garádynak ezen szavai után Nyárády a' szédítő öröm' mennyei nektárját, szinte megrészegítettett előszer hat- hatás szeszétől, de elmenvén tőle Garády, 's jobban meghányván - vetvén szavait, úgy találta, hogy lehetetlenek is szövődtenek legyen közikbe, mint p. o. a' köszöntés, de legfőképpen a' levelezésre adódott szabadság; két egész hétig tusakodott azután elméje szívével, míg végre a' sok tanakodások után, csak ugyan szíve tanácssára hajólván, tollához nyúla, és ezen levelét írta vólt Húgodnak.

Nyárády Parlaghy Piroskának.

Még Széplakon léttemkor, a' midőn tudni- illik a' Kisasszony' nemes társaságában vólt szerencsém idvezülni, szándékom vólt egy buzgó kérésemet nyújtani eleibe, hogy, mivel az Isteni másolhatatlan végzések kizárták tehetségemből személlyesen tellyesítendő tisztelését, legalább levelemben gyakorolhassam azt, úgymint, a' mit ha a' mostoha környül- állások cselekednem nem engednének, az embereknek méltán azon szerencsétlen csapat- tyához számíthatnám magamat, a' kik az irigy-

kedő fátom által minden, még a' legártatlannabb örömről is meglévén fosztattva, ízetlenül tengetgetik fanyar élteket. — A' Kisasszony' lerajzolhatatlan mennyei tulajdoni, mellyekkel a' kegyeskedő Egektől mindenek felett felékesített, olly' buzgó tiszteletre ébreszték magok eránt szívemet, hogy az csak lelkemnek testemtől történendő elszakadtával húnyhat-el mellyemben. — Oh hány-szor nem gyűjtöttem-öszve e' végett a' majd majd könyörgésre fakadó igéket nyelvemre, de azokat egy nem tudom micsoda szokatlan tetemem' — reszkettető félelem mindannyiszor tollamban főjtotta; de nem méltán is! mert mellyik halandó gyűjthetne szívébe annyi bátorságot, hogy egy olly' sugárló tulajdonokkal élült Szűz előtt, a' micsodás a' Kisasszony, félszeggé ne lennének kívánati, a' midőn olly' különös engedelemért készülne esedezni? megérdemelhetetlen ajándék volna ez, 's leszolgálhatatlan kegyesség, a' mellyel csak magához hasonlókat boldogíthatna egyedül; ám de hol fogja az fellelni mássát, a' ki csak egyedülvaló a' maga nemében, és páratlan a' föld' egész kerekiségén? ennek meggondolása cselekedtette velem azt, hogy százszor is ki kiejtém hevenykedő újjaim közzül tollamat, mellyet a' Kisasszony eránt viseltető tiszteletem' búzongásaitól nógattatott szív nyújtogat vala kezembe, hogy azon indulatlyait rajzolni-al általa, mellyeket a' Kisasszonynak mennyei tulajdoni ébresztének halandói lelkemben. — Most se merészeltém volna vete-

medni ezen vakmerő levelem' írására, ámbátor a' tisztelettel gerjedező szív szüntelen kényszergetett lelkes ösztökélléseivel, ha csak azzal az örvendetes hírrel nem bátorítottam volna fel Garádytól, hogy a' Kisaszszony érdemtelen személliyemet köszöntötte. — Hol vegyek ezen rendkívül való szívessége' méltó megköszönésére alkalmas szavakat? Itt valóban méltán felakadhat tehetetlen ecsetem! kezeire borúlok mindazáltal a' Kisaszszonynak, 's a' háladatosságnak leghevesbb lángjaiban edzett csókjaimat hintem reájok. Jól tudom, hogy ezekkel csak hálát adni óhajtó szívemet nyilatkoztatom - ki, nem pedig tettiben adok hálákat, de emlékezzék-meg kérem arról is, hogy olly' nagy légyen erántam mutatott szívessége, hogy azért nincsen gyenge tehetségemben méltó hálát téríteni. Nagy a' Kisaszszonynak méltatlan személliyemmel éreztetett kegyessége; 's felette pazérló, ugyan ez az oka annak is, hogy a' hír' valóságát lehetetlen elhíttetnem egészen magammal. Ha tehát megcsalattattam Garádytól, és a' Kisaszszony nem küldé személliyemnek a' levelezésre engedelmet általa, a' mint azt meg sem érdemlettem, bocsássa-meg oh! kérem hevenykedő hiszelékenységemet, 's méltóztassék elméjébe juttatni, melly könnyű légyen az embert arra bírni, a' mit már önkényéből is óhajt cselekedni. Ne is vegye ezen leveletem külömbben, hanem mint hozzáam mutatott szívességének némünémű megköszönésére küldetett követet, a' melly ha megbántaná sért-

hetetlen személyét, eléggé megfog büntet-
tetni botlékony cselekedetem az azon táma-
dandó lelkiismeretem' örök fúrdalása által,
hogy a' világnak legtökéletesebb Angyalát
sértettem - meg vigyázatlan heveskedésemmel.
— Végtére csak arra az eggyre kérem a' drága
Kisaszszonyt, hogy ha vétettem írásommal
angyali személye ellen, adja tudtomra néhány
vonásaival hibámat, hogy annak minél hama-
rébb megsiratásához foghassak, azután pedig
csak néma gerjedéseimben tisztelhessem azon
érdemeket, a' mellyek egész a' koporsójáig
lekötelezték a' Kisaszszonyhoz

Nyárádyt.

Minden erejét oda fordította Nyárády
ezen levele' elkészítése közben, hogy Húgod
eránt égő heves szeretete legkevesebbé se
nyilvánodjék-ki tartalmából. El is érte volna
bizonyossan arányát, de a' szív szerteszag-
gatván az ész' kormányát, kivergődött an-
nak akadékos hámlaiból, és azután szabad
szágúldást nyervén a' szerelem' illattyával el-
öntetett mezőkön, tetszése szerént vezérelhet-
te pennáját, 's kényyére sùgalhatta belé fész-
kelődő indúlatit. Meglévén pedig a' levél
már írva, az elragadtatott ész sem ellenke-
zék többé értelmével. E' szerént akarattya
ellen is többet nyilatkoztatott-ki, hogy sem
tartózkodó szemérmessége jóvá hagyhatta
vólna. Kevésnek tetszett ugyan ő előtte még,
is minden, a' mit levelébe foglala, a' mint-
hogy valóban távol is vólt még attól, a' mit

indúlattyáról érzései szerént kell vala írnia; de a' Széplakiak' édes elméje, a' mint további beszédemből bővebben megfogod hallani, még is kitudta az írtakból az értetendő természetes folyadékokat következtetni, legfőképpen pedig Piroska, a' ki Nyárády' leveléből ha külömbben nem, erőszakkal is kifacsarta volna a' szeretet' rajzolattyát könnyen reá akadott a' homályos szavaknak rejtett értelmére, 's feltudta találni a' tisztelet' palástya alatt lappangó bátortalan szeretetet.

Ötöd napra ére a' levél Széplakra. Húgod éppen gerliczéjit étette, a' midőn azt a' levélhordótól átalvette. A' volt egyedül szerencséje, hogy Nyárády' vonásait még mind eddig nem ismérte, külömben úgy elárulta volna a' legény előtt érzéseit, hogy a' verőfénynél is világosabban megláthatta volna, de minthogy Nyárády' írását, a' mint mondám, még soha nem látta, — honnét jött légyen pedig a' levél, az Nyárádynak kész szánttából a' levél' borékjáról egészen kimaradott, nem is gondolhatta, hogy attól küldettne: E' szerént semmi változást, ki vévén a' mit az újságáhitás szokott mindenkiben okozni, nem szenvedett. — Nem is soká késedelmeskedett a' madarak' étetésében, hanem azt íziben elvégezvén, béosona szobájába, 's hogy senkitől észre ne vétettne, béreteszelvén egy kisseg ajtaját, azonnal a' levél' felbontásához fogott. Elgondolhatod, melly nagy vala álmélkodása, a' midőn abban Nyárádyt találta aláírva. De még nagyobb volt az egész levél-

nek megolvása után öröme, mellynek nyájas árajai egészen eltöltötték érzéseit. Úgy is tetszett néki, mintha nem lenne elég erőben azoknak kiállítására, szaladott azért nyakrafőre, hogy Nénikéjének is megmutatván levelét, őt' is részessé tenné véghetetlen örömeben. Meg is nyitotta már annak szobája' ajtaját, de azt nem lelvén ott, ismét mást gondola helyét se található szívében: Vagy tán nem is jó leszen megmutatnom Nénikémnek? azt mondá magában, mert hát ha megtiltaná, hogy felelhessek-viszsa reá? pedig oh mennyi kínomba nem telne az nékem, 's mennyit nem szenvedne akkor a' szegény Nyárády is nyughatatlanságában! azt írja lám az Édes! hogy ha tudtára adom, hogy levelével megbántott, keservessen fogja siratni szerencsétlen hibáját, pedig mivel adhatnám azt világosabban tudtára, mintha nem válaszolnék levelére? bizonyosan azt fogná ő gondolni a' Kedves! hogy megsértődésem okozta válaszonak elmaradtát. Oh nem! azt csak nem tehetem, hogy Nyárády'nak keserüséget okozzak halgatásommal, legjobb lesz tehát erről Nénikémnek semmit se szóllanom, mert úgy semmit nem tudván a' dologról, nem tilthattya-el válaszólasomat, és azután a' nélkül, hogy tilalmát általhágnám, 's hogy szófogadatlanná lennék, bátran írhatok-viszsa. Ezeket beszélvén magában visszaszaladt ismét szobájába, és azt, ne talántán hibásan olvasta légyen-el előszer, maga magának sem hivén eléggé, még egyszer elolvasta; sokáig tusakodott azután ma-

gával, hová lenne legtanácsosabb Nénikéje elől elrejtteni, mivel az még eddig, nem lévén semmi titka előtte, minden holmije közt szabadon járt 's kelt vólt. Végtére sehol se találhatván alkalmatosabb helyet számára, kebelébe rejté-el, 's azután úgy méne Nénikéjét felkeresni. Tellyes vólt egész szíve örömmel, 's gyönyörű arczájának minden vonásai jelentették, hogy valami öröm repesne helyében. Könnyen megismérhette azért rajta Nénikéje is, hogy valami különösnek kellett történnie vele, hogy olly' szokása felett viganak látszana előtte. Eleget faggatta őt, hogy vallaná - meg olly' egyszeriben támadott jó kedvének okát, de ő nem egyébnek álitotta tulajdoníthatni vígságát, mint egészségének. Maga se tudná, azt mondá mosolyogva, honét eredett vidámsága, elég az, hogy igen jól érezné magát. De leginkább az ebédnél törték-ki belőle az örömnek sugarai, úgy hogy még édes Attyát, a' ki már rég' nem látta szerelmes magzattyának olly' víg tekintetét, magát is kimondhatatlan kedvre derítette gyermekeskedő enyelgéseivel, 's némelly nyájas dévajsaigaival, szóval, mindenek csudálkoztnak, és örültenek felderülttén. Leginkább pedig szobaleányai örvendtenek Kisaszszonyoknak jó kedvén, mert a' miolta Nyárády után búslakodóvá leve, semmit nem tudtanak néki többé kedvére cselekedni, nem vólt az a' nap, mellyben egyiket, vagy másikat meg nem húrogatta: nem ok nélkül vólt tehát kibeszélhetetlen örömök, mert Kisaszszonyokat régi

jó kedvében látván egyszer, annak előbbenyi kegyes természetét is vissza-térni reménylet-ték. Nem parancsolt az nap' nékik semmit komor hangon, 's a' mint Nyárády - látása előtt szokása tartotta, mindenikkel kegyes vólt, és nyájas. A' mit tapasztalván szolgálóji. Kik ötöt vélek való kemény bánása mellett is módnélkül szerették, szinte ugrándoztak, örö-mökben.

Százsor is elolvasta az nap' a' kebelében hordozott levelkét, 's mind-annyiszor nagyobb öröm önté - ki szívében özönnyét. Hányta 's vetette kis fejét, ha nem jobb lenne e még is felfedezni Nénikéje előtt szerencsáját. Ezen való töprenkedéseiben lepte-meg éppen, már estefelé szobájában Nénikéje. Ki a' gazdaság körül forgolódván, mind addig kimarada tőle, most pedig éppen a' végre ment hozzá, hogy attól szerfelett való örömének okát megtud-hassa. De nem is sokat kellett benne fārod-nia, mert azt a' gyenge titkolódzó önnön ma-ga megvallotta, így szólván néki, minekután-na egy két rendbéli kérdéseire csak mosoly-gással felelgetett: megmondom hát édes Né-nikém, mi okozta mai jó kedvemet, de úgye' nem fogod senkinek kinyilatkoztatni, még csak édes Atyámnak se? de meg ne haragudj ám azért reám, hogy erre kérni merészellek, mert nem azért emlékeztetek reá, mintha azt gon-dolnám Nénikémről hogy kimondja valakinek, hanem azért, mert én magam se tudom mért, de nagyon félek, hogy kitudódik, pedig én azt akarnám, hogy még édes Atyám se tudjon

róla. Fel nem érhetette az álmélkodó Nénike, micsoda titok fúrhatta-bé magát Öccsének szívébe, mellynek szoros megtartására minden szokásán kívül olly' indulatosan kérhetné! Vágyott ugyan azért igen hallanni a' nagy újságot, de minekelőtte kérdést tett volna arról, azt mondá néki, ejha csintalan! bizony talán olyan hírharangnak tartod Nénikédet, a' melly házról házra kolompollya, a' mit lát vagy hall? Hiszen már megmondám, azt felelé Húgod, mintegy követőleg, nyakába esvén néki, hiszen lám megmondám, hogy nem azért említettem azt, hanem megengedj édes Nénikém, de a' jó Isten tudja! én nagyon nagyon félek! No hadd hallyam hát azt a' nagy titkot! Ekkor hangossan elneveté magát örömeben Piroska, 's kivéven elpirúlása közben kebeléből a' levelet: csak gondollya-el édes Nénikém, azt mondá örvendő, kitől kaptam én ezt? csak nem kaptad talán Nyárádytól? megdöbbsent Piroska ezen felelettyére Nénnyének, meg nem foghatván, honnét, gondolhatna olyast felőle, holott ő Nyárádyt a' miolta Széplakról eltávoza, csak egyszer se hozta-elő előtte, kivéven a' midőn Garádytól együtt köszöntötték. De magában szálván: sőt éppen attól, azt mondá, 's egészen elszégyenlé magát. Felnyitá azután levelét Nénikéje, 's elolvasta. Sokat értett ő abból, felette sokat, de felettébb is örvendett, hogy valahára megtudhatta Nyárádynak Piroskához vonszó hajlandóságát, eltitkolván mindazáltal örömének nagy voltát, és abból csak egy részets-

részetskét mutatván, azt mondá mintegy enyelgő gúnyolódással; hát ez az a' nagy titok? no már ezután csak ugyan levett főkötővel fogok be jönni hozzád! mert Nyárádytól levelet kapni, vajmi kevély szerencse! Ismét elnevette magát az örvendetes Piroska Nénikéje' tréfájára, 's be megszeretsz enyelegni édes Nénikém! azt felelé néki, azután talán nem elég fontos titok ez? De úgy e nem fogsz felöle semmit is szólni édes Atyámnak? oh édes Nénikém! nem de szépen tud írni az a' Nyárády? ki ne írna néki vissza, mikor olyan nagyon szíves? de fogunk is írni néki nem de bár? hanem bezzeg az ám a' bökkenő, hogy mit? mert én nem is tudom miképpen kellessék egy férjiú levelére válaszolni. Magad tudod édes Nénikém, hogy soha sem írtam még másnak, egyéb a' Gabrisnak, de hiszen édes Nénikém! te is fogsz segíteni úgy e bár? segítek, segítek azt mondá a' vére' örömeiben részelkedő Nénike, csak ne hevenykedjél annyira, hiszen még elég idő van reá — elég jókor lesz, ha három négy napok múlva is. De már késő is, jól aludjál édes Öcsém. — Azután minthogy valóban nagy idő vólt, elvála tőle, 's lenyúgovék szobájában.

Alig vette-ki a' Nénike, szobájából lábait, tüstént arról gondolkodott, hogy a' választ miként fogják másnap' reggel elkészíteni. Ebbéli gondolkozása közben osztán maga is lefeküvék nyoszolyájába. — Soha se vólt még az álom annyira ellenére, mint most. Erő-

szakoskodott ugyan szegényke magán, és szemeit minden erejéből öszveszorította, de még se alhatott. Az éjjeli mécszet gondolván végtére álmatlansága okának, a' falhoz fordúla, és fejceskéjét, hogy a' világító ne akadályoztathassa alvásában, takarója alá rejtette, de mind hijába: általlyán fogva nem alhatott, felkelt tehát, 's meggyújtván méccsénél gyertyáját, 's elővévén kiseded író eszközét, varróasztalkájához üle; azután gyönyörű fehér bal karjának gyenge zsámolyára hajtván gondolkodó fejceskéjét, minden tehetségéből törekedett, hogy válaszát minél szebben, minél okosabban készíthetné-el. Mód nélkül hanyakodott nyúgtalan elméje, 's alig írt vólt egykét rendetskét, a' midön megolvassván őket, elszaggatá papirossát. Számtalanszor újra kezdé munkátskáját, 's mindannyiszor ingyen esett fáradtsága; majd a' szüzi szemérem nagyollotta égő szívének akarattya ellen is tollujába szököllött világos ábrázolását, majd meg a' végnélkül szerető szív kitsinlette a' kelletinél szorossabban tartózkodó illendőség' száraz kifejezéseit, szóval: alig tudott valamit feltenni papirossára, a' miben tellyesen megálapodtanak vólna mind szíve, mind elméje. — Végtére csak ugyan elkészíte egyet egészen, de mivel a' toronyóra hármát vere, annak megrostállását más napra halasztván, lenyúgodott.

Más nap reggel még nyoszolyájában vala, a' midön Nénikéje béméne hozzája. Felserkenvén az ajtó' csikkanására, minthogy e' még

soha se történt vele, megszegyenlé magát, hogy Nénikéje által fekve találtatott. — Jól tudta a' Nénike, hogy esteli szerelmes tündései okozták légyen szokatlan reggeli álmát, ugyan azért megsejtvén zavarodását, tréfával akarta felbátorítani szemérméből: No e' bizony szép! azt mondá azért néki mosolyogva: már a' hetet is elütötte, és a' Kisaszszony még most is az ágyban heverész. — Haj édes Öcsém! a' ki Nyárády' kedvese akar lenni, annak frissebbnek kell ám lennie, és ilyenkor már minden gazdaságot körültekéntenie, de hiszen várj rá! majd megírom néki, hogy micsoda álomtáskát választott szeretőjének. — Itt megértvén Húgod, hogy már hét óra volna, még jobban elszégyenüle, azután magára öltvén hevennyiben ruházattyát, azonnal felugra ágyából, 's áltkarolván Nénikéjét haragszol reám édes Nénikém? azt kérde tőle szomorodva, hiszen nem lomhaságból aludtam ilyen soká, hanem megvallom igazán, még az éjjel megakartam írni a' választ Nyárádynak, pedig tudod édes Nénikém, hogy én nem tudok hamar írni, a' vólt tehát oka, hogy most elaludtam, mivel nagyon későn feküdtem-le. Imhol van a' levél édes Nénikém! olvasd-el, és a' mi helytelen benne, igazgasd-meg. Elolvassván a' levelet Nénikéje, nem győzte eléggé csudálni Piroskának elmésségét, úgy elvala a' levelke készítve, hogy abban legparányibb jobbítást is lehetetlen vala tennie. — Egy szóval a' legtökéletesebb kis levél vólt. Letisztázta tehát azt Húgod még

egyszer, 's Nénikéjének tréfás gúnyolódásai között, hogy a' spanyol-sejtet újjára cseppentvén, azt egy kevéssé megperzselte, csínessan bépecsételte.

Tűrhetetlenül várta azomban Nyárády a' Széplaki választ, kétszerezve vala szomorúsága, 's nyúghatatlansága napról napra nevelkedett. — Mind csak azon töprenkedett elméjében, hogy nem fogja e' felboszszontani Angyalát, hogy annak olly' érdemetlen léttére irni bátorkodott. — Nem is azt óhajtotta már leginkább egynéhány napok múlva, hogy választ nyerhessen levelére, hanem csak azt, hogy meg ne haragudják vakmerő személyére kedvese. Mindeneket kész lett volna elkövetni, csak a' megtörténtet meg nem törtétté varázsolhatta volna.

Az alatt míg ő a' reménytelenség' kétségbeesztő markában ekképpen szorongva, kezéhez érkezik egy délután Piroska' levele. Jóllehet annak borékjára fel vala Széplak, a' honét t. i. küldetett, jegyezve, mindazáltal, mivel sokkal is bátortalanabb volt, hogy sem azt Húgodtól valónak vélhette volna, azt minden különös megindulás nélkül szakasztá-fel, gondolván: mivel akkorban velem is levelezett, hogy általam íródott. — De a' midőn abban Piroskának nevét látta aláírattna, annyira elandalodott, hogy abból jó darab ideig csak egy szót sem olvashatott. Megengedj azért, ha itt sem azon örömkölte indulatokat, a' mellyek tolakodva gyűltenek öszve mellyében, nem adhatom voltaképpen

elődbe, sem azon szorongató félelmét, a' melly minden következendő sornak olvasásában borzogatta kebelét, attól tartván mindúntalan, hogy az talán további levelezését tilalmazza, el nem beszélhetem vólta szerént. De oh! melly véghetetlen vala öröme végtére, 's melly megnyugodott meglelégedése, a' midőn azt egész utolsó vonásáig csupa kegyvel tellyesnek, 's ekképpen tapasztalta írva.

Piroska Nyárádynak.

Azon udvarisággal tellyes levelét, mellyben csekély személyemet olly' bokros díszretekkel méltóztatott tetézni, valóban örömmel vettem. Nem azon, nem is vékony tulajdonimat illető válogátott szavaiért azomban, a' mellyeket minden érdememen kívül ruháza reám pazérló tolla, hanem azon hozzám való jószívűségének, a' melly annak minden sorából kitetszett, csalhatatlan megbizonyításáért. Koránt se is gondollya azt felőlem, hogy érdemes személyének, a' mellyel történt ismerettséget méltán első szerencsém közzé számlálhatom, már is feledségbe temettem légyen emlékét, avagy hogy levele, a' mint, nem tudom mi bal ok végett, és szívemnek nem kevés fájdalmára képzelé felőlem, megsértődésekre szolgált légyen. Oh nem! sőt valahányszor nevét hallom, a' mellyet tájékunkbéli szerencsés baráttainak dícsérő ajakai számtalanszor említenek, mindannyiszor egy barátságos arany-oszlop emelődik-fel szívem-

ben becses emlékezetének tiszteletére. — Szemeibe merészlem mindazáltal vallani, hogy csak ugyan megboszszonta egy kevéssé levele, közel sem azért azomban, mintha az, erántam kijelentett kicsiny hité szerint alkalmatlanságot okozott volna előttem. Ah nem! de hogyan is lehetne annak levele únalunkra, a' kit érdemtellyes nemes lelkiért mindenek felett tisztelünk? Nem azért tehát, hanem azért, mivel személyem' hegykeségéről támadott vélelme által mind, engem' megszegyenyítte, mind pedig önnön kiváltt nemes tulajdonságait igazságtalanúl lealázta. Ne is reménylje ezen elköve'tett kétszeres igazságtalanságának bocsánatját tőlem mindaddig, mig csak tellyesen meg nem isméri, hogy Nyárádynak díszes érdemeit tudja is, tiszteli is a' további jó emlékezetébe ajánlott.

Parlaghy Piroska.

Könnyen elgondolhatod, mit érezhetett magában Nyárády minékutánna attól, a' kit a' világon már leginkább kedvellett, a' szívét már eleve feddegélő szidalom helyett, mellyet képzeltt vakmerőségének büntetéséül rettegve vár vala, illy' édesdeden folyó rendeket nyere véletlenül válaszúl.

Megvalának tehát már valamennyire nyugosztalva hánykódó érzeménnyei, 's a' csalogató reménység oda nyújtotta neki egyik tápláló emlőjét, hogy szoptassa gerjedező kívánatit, mellyeket a' kajánkodó szerencse olly' makacsúl törekedett előldösni ellenkezésével!

Már éjféli is elhalada, a' midőn Kincsey ide jutott Nyárády' történeteinek előszámlálásában, ekkor pedig: megengedj, azt monda Baráttjának, a' falon függő órára vetvén pillantását, megengedj, hogy itt mára félbe kell szakasztanom beszédemnek folyamattját; örömet tellyesíteném továbbá is kívánságot, de minthogy most csupa levelek következnek, a' mellyeknek, alig egyszer olvasván el, és akkor is csak múlólag tartalmokat, naggyából is alig tudnám elődbe adni értelmeket, legjobbnak ítélem holnap reggel elkérni magától Nyárádytól azoknak örök emlékezetre megtartott párjaikat, hogy e' szerént a' benne foglaltakat vóltaképpen megérthessed. A' nélkül is már fele éj elhaladott, néked pedig, még nem erősödvén - meg eléggé megtöredezett tagjaid, felette szükséges az éjjeli nyúgodalom. Parlaghy Gábornak a' világért se jött vólna az álom szemére, virradtig is mozdulatlanúl halgatta vólna a' Húga, 's Nyárády között történt dolgokat, de mivel Kincsey a' levelek' előmutathatatlansága miatt nem üzhette tovább beszédjét, kényne ellen is lekellett nyúgodnia.

Más nap' már jólkor felöltözködék 's kívánva várta Kincseynek hozzá leendő érkezését. Meglett. — Kincsey csak hamar nála temett. Itt vagyok azt monda, 's imhol vagnak azon levelek is, a' mellyeket Nyárády Pozsonyból íra Húgodnak, 's a' mellyekből mindeneiket világosan megérthetsz, a' mik abban az esztendőben egész Kisaszszony' haváig

történetnek közöttök. Húgod levelei ugyan nincsenek ezek között, mert azokat fájdalom! egy kaján fátom, hogy Barátomat egészen megszegényítténé, eltolvajlotta birtokából, mindazáltal ezekből a' válaszokból azokat is megértheted nagygyából, a' mik amazokban foglaltathattanak.

Nyárádynak Piroskához írt levelei.

Második Levél.

Feltűne tehát csak ugyan valahára azon örvendetes hajnal, mellynek pirosuló bíbora nem egyéb végre látszik teremtetve lenni, hanem hogy derülttével, sérelmeivel küszködő szívemet szabadabb leheletre segéllye?! — Ah fel! a' folyó Karácsony' havának tizenötödike vólt életemnek azon legboldogabb napja, a' melly epekedő lelkemet a' komor búk' ködös tartományából a' leggyönyörűsebb Édenbe vezette, a' holott az elmét - szaggató gondoktól immár megmenekedve, édes örömáradásokban fereszthetem végtére szívemet, mellyet a' Kisaszszonynak halk szárnyakon szálló vonásai olly' húzomos várakozásban senyvesztettek, és e' miatt a' haldokló reménységnek minden nyomon végső elhúnytokkal rémítgető utolsó szikráji egész ekkoraig kétségbeeséssel fenyegettenek. Oh! mennyire nem kesergette szívemet az azon való akadékos tépelődés: hogy talán soha se fogom látni vakmerő levelemnek válaszát! 's melly rémítő

fellegetek nem tenyéstének e' miatt fejemben az alakoskodó kétes képzelések? — Csak azon habozó szerencsés gondolatim, a' mellyek hébekorba még is elmémbe ötlődtenek, tudniillik: hogy a' szerelmetes Kisasszonyoknak bokrós foglalatosságai nem engedék válaszáat mindjárást adnia, csak azok ébregették vólt fel elclandalodott szívemet, és csak azok védettek-meg, hogy a' míg óhajtott levelére, a' mellynek vétele előtt minden óraperezentés eszten-dőnek tetszék előttem, olly' szorongva vára-koztam, az idvetlenítő kétségsbeesés' erőszako-
 s örvényébe bé nem hadartattam. Ez vólt íme nyavalás sorsom drága Kisasszony! mind addig, míg a' mint fellyebb is említém, e' folyó Karácsony' havának tizenötödike széllyel nem oszlatta felhözö szomorúságot, és azon örvendetes hírrel, hogy Széplakról levelém érkezék, kedvre nem derítette epekedő szívemet. — Hogy rajzollyam-le már most azon hathatós örömemet, mellynek édes özönétől, a' midön megbecsülhetetlen levelét kezeimhez vettem, egészen elborítottak érzéseim? — Hidje-el megnevezhetetlen Kisasszony! hogy a' midön levelében halhatatlan szép nevére akadtanak szemeim, annyira elclandalot-tak érzéseim, hogy meg nem voníthatván elragadtatott fékjeket, végképpen megkelle magamat adnom indulattyaimnak, 's ez okozta, hogy kegyeskedő jobbjának kedves vonásait felhevesedett gyúladásom' elleneálhatatlan ösz-tönétől tüzeltettvén, számtalanszor megesókol-tam. De nem fog azért; — reménylem, meg-

haragudni reám sűgárló virtuosos lelke! — Nem de megbocsájtya eme' botlékony vakmerőségemet? annyival inkább, minthogy éppen nem elszántt akaratomból, hanem ki-törtt gerjedelmeimnek rajtam űzött hatalmaskodásától kényszerítettve cselekedtem, olly' annyira elfoglalván érzeménnyeimet az öröm és hálaadás, hogy mit mivelnék? csak erőtellyes örvendezésemből történtt feleszmélés után, minekutánna hámatlan kívánságomnak eleget tettem, tapasztalhattam. Azomban oh fájdalom! míg szívem az örömek' árjaiban ekképpen sajkáza, hirtelenül az a' rémítő képzelet támada agyomban, hogy talán a' további levelezés' örök megtiltásáért küldetett levelemnek válasza. Még most is irtódzom, ámbátor már végképpen elenyészték édes-kegyes vonásai félelmemet, eszembe juttatni azon véghetetlen rémülést, mellyet az érdeklött borzasztó képzelet okozta lelkemben: megrekedt bennem a' lélekezés, és azt tikkadozó lelkendezések válták-fel ijedtemben, szóval: tovább hogy se gondolhatná, a' ki nem tapasztalta, bizonytalan tétovázás' homályai között boronga zavarodott elmém. Míg végtére a' serkengető reménységtől bátorítottván, egészen elolvastam levelkéje' foglalattyát. Oh! mennyire nem fájlalta ekkor igazságtalan szívem, hogy a' kétségnek veszedelmes habjaitól elhagyván borítottatni re nényem' sajkáját, bal félelmemnek szertelen elhatározása után olly' alacsony vélekedésbe juthattam, hogy a' Kisaszszonyt megharagítani

gondoltam levelemmel, holott vele vóltn szerencsés rövid társalkodásom' ideje alatt, a' melynek minden perczenetjei újj megújj boldogságokat okoztanak lelkemnek, csalhatatlan jeleit tapasztalhattam kegyességének, a' melly koránt se szokta megvetni azt, a' mivel egy alacsony ugyan, de igaz tisztelője alázatos szívéből áldozik hasonlíthatatlan személynének, Vétettem tehát e' szerént, megismérem, ki mondhatatlanúl vétettem jó szíve ellen, a' midön arról olly' hibásan vélekedtem. Nem is reménylhetném bűnömnek bocsánattyát, ha csak ugyan azon véghetetlen nagy kegyében nem bíznék tovább is, és ha szentül meg nem fogadnám egyszerismind, hogy páratlan kegyességében soha nem fogok ezentúl még csak megszűnven is kételkedni. Arra mindazáltal még is kérem a' drága Kisasszonyt, hogy különös kegyelmének, mellyet egész mértékben tapasztaltat velem, ne öntse-ki érdemetlen személyemre egyszerre árjait, ne hogy abban megszükülvén, akkor sejdítse majd erántam fogyatkozását, a' midön arra, jaj fájdalom! leginkább lészen szüksége boldogtalan szívemnek. Vajmi bokros kegyesség az érdemetlen személyemre nézve! a' ki nek abból semminémü szolgálatom által csak egy részetskét sem esett mind eddig szerencsém megérdemelni; felette bokros kegyesség az, mondom, a' mellyre megbecsülhetetlen levelében olly' nyájasan méltatott — sok lett volna csekély személyemre nézve, megfontolván azt a' végtelen tért, a' melly a' Kis-

aszszonynak fényeskedő Nemzettsége, és az én alacsonyságom között kiterjedett; sok lett volna valóban annyi barátságára érdemesíttetnem, hogy mindannyiszori nevem' hallására, 's levelem' olvasására megmeg annyi barátságos arany oszlopot emeljen-fel szívében emlékezetemnek; sok lett volna mondom még akkor is, ha a' legesoportossabb szolgálattal kedveskedhettem volna is valaha híres jeles személynének. Ugyan azért valamint nem győzök eléggé csudálkozni halhatatlan jószágán, szintűgy meg nem foghatom elmém-mel, miképpen érdemelhessem-meg valaha csak részét is azon végnélkül való szerencsémnek? itt, úgy tartom, méltán megakadhat elmélkedésem! Ha azomban gyönyörüségét leli szívének abban a' drága Kisaszszony, hogy a' magánál sokkal is alacsonyabbakhoz leereszkedvén, azokkal örömökre, 's szerencséjekre társalkodjék; úgy kérem tarttsa-meg továbbá is jó emlékezetében személyemet, a' melly ezentúl csak egyedül abban helyhezendi élte' minden boldogságát. Bátran el is hitetheti magával, hogy senki sints a' világon, a' ki a' Kisaszszony' szívességére annyira törekednék magát minél érdemesebbé tenni, mint

örökös tisztelője

Nyárády.

Harmadik Levél.

Még soha se tapasztaltam keblemben olly' édes gerjedelmeket — soha a' nyájas öröm' ápolgató karjain olly' édesdeden nem szendergettem, mint a' midőn a' drága Kisaszszony-nak utóbbi levelét kezeimhez vettem: az örvendezés szívemnek színtekellő közepébe hatott-bé olvasásakor, és abban repeső szárnyai-val minden érzeményeimet felbolygatta. — Felolvadoztanak bennem azonnal minden életerek, mellyeket a' megvettetés' félelmének borzogató zúzmarázza már már lefagylala, és azután az özönlő örömnek tolyongó ársjai mint-eggy ezer ágú forrásként fakadoztanak-ki mellyem' dobogó ballyában, a' mellyeknek jád-zadozó hullámjain felvévén az elevenkedő ví-dámság hündázó sajkájába, enyelegve rengetgette szívemet, míglen végre az öröm-tenger-nek azon enyhítő parttyára kötöttem-ki, a' mellyen még semmi halandó se nyúgosztal-hatta-meg lankadozó indulatit. De hogy is ne telt volna el érzékeny szívem örömmel, a' midőn az, a' ki a' mennyégiekhez legköze-lébb esék közülünk halandók között, olly' különös hajlandóságára méltattya személlye-met, hogy annak mind azokat buzgóan kí-vánnya, a' mellyeket tulajdon magának? Már itt ki ne ismérné azt meg, hogy nem csak érzéketlennek, hanem nem is Emberfajnak kellene lenni annak, a' ki illy' fő szerencséje' alkalmával szokatlan kedves zsibongásokat nem tapasztalna pezsgő indulattyaiban? Oh nints

a' világon olly' rideg teremtmény! a' kit illy' esetben az örvendezés meg ne szédítene. — Ugyan azért a' lehetetlenséget vévén védő pajsomúl, bátran megvallom gyengeségemet, olyan gyengeségemet azomban, a' mellynek minden tökéletességet, és virtust kedvellő lélek alája vagon vettelve. Nem, oh nem lehet a' tökéletesség' — a' virtus' magnesként vonzó ereje által meg nem hódoltatni! — Egészen elragadtatva olvastam a' Kisasszony' kezének kedves vonásait, mellyeket számtalan heves csókpattnások közt százszor meg százszor szoríték szívemhez, a' melly most duplázva ver vala mellyemben, és az eddig dobogott bús panaszok helyett víg örömjajokat hallata.

Azt írja a' Kisasszony mindjárt kedves levelkéje' homlokán, hogy szinte meglepődöttnek, sőt örömmel egészen tellyesnek érezé magát azon nap', mellyben második levelemet vette. Éppen ezek azok a' drága sorok leginkább, a' mellyek leírtt végtelen örömet eszközölték. Továbbá azt ragasztá szívemnek nem csekély fájdalmára utánnok, hogy levelem ugyan szép vólt, és dicséretre méltó, csak hogy válogatott szavaimra, 's dicséreteimre elégtelennek tartya személljét? Idétlen levelemet kívánta e tettiben kigúnyolni ezen szavaival, avagy sokott nyájasságával tréfálkozni? valóban meg nem foghatom; elég az, hogy az én sovány írásom' módja közel sem érdemlette-meg csak parányi részét is azon dicséreteknek, a' mellyeket pusztá

kegyességéből tulajdonított soraimnak. — A' Kisasszony' álmélkodásra méltó lelkének virágzó ékeit ellenben nem csak az én erőtelen igéim, hanem még akármelly bő tollú Bölcsnek mindenkit figyelemre kísztő dicséretei se tudnák érdemek szerént magasztalni: Tekintse-meg csak maga a' Kisasszony egy kevéssé jeles tulajdonságait, látni fogja ott azontúl maga is, hogy mindazok, a' miket kimeríthetetlen tenger ékességeinek ragyogványairól együgyü tollammal rajzolhattam, csak példázgattyák ékes személlyének csillogó díszeit, magát pedig a' Kisasszonyt, egygy olly' párja nélkül szükölködő példát, közel se képesek valódi érdeme, 's méltósága szerént lefesteni. De ha bár engedhetnék is valamit ezen kegyes vélekedésének; azt sem az én gyenge elmémnek tulajdoníthatnám, hanem a' Kisasszony' fényeskedő kecseinek, és leginkább kimondhatatlan kegyeinek, mer csak egyedül azok ám azon Kasztál' forrásával vetekedő kútfők, a' mellyeknek csak egygy cseppecskéjében részesülvén is az emberi ész, azonnal kitisztúl borongó homályyából, 's kimíveltettvén általa meddő eszmélkedései, az egek' tartományai-ban repülő sasként fellengezhet, ha bár az előtt alacsony féregként a' legalacsonyabb gondolatok' semlyékes lapályain mászkála is. — Ha tehát szépek, 's tetszetősnek látszék levelem, az attól van, mivel annak a' nap' sugaraként ragyogó tárgya is: a' Kisasszony' bámúlandó kellemei is szépek, még pedig annyira szépek, hogy azokat természetes vólttok

szerént se selypegő nyelvem elő nem adhat-
 tya; se tehetetlen ecsetem le nem rajzolhat-
 tya, csak szívem tudja egyedül érezni azon
 méltó tiszteletet, a' mellyet önnön magától a'
 virtus' annyától is igaz jussal megkívánhat, de
 a' mellynek én, ámbátor minden tehetségem-
 ből törekedjek is, még se bírom erőtlen ecse-
 temmel csak setét árnyékát is lefesteni; mire-
 nézve ne tartssa, óh! kérem, ezentúl érdemet-
 lennek arra magát, a' mi alig teheti csak egy
 részetskéjét is azoknak, a' miket tellyes töké-
 letességei minden halandótól megkívánhatnak;
 engedjen-meg inkább tehetetlenségemért, hogy
 annyi jeles tulajdonoknak meg nem adhatom
 méltó igazokat. — Oh engedje-meg szerelmes
 Kisaszszony! hogy szívemmel pótollyam - ki
 azon hézagot, a' mellyet tántorgó elmémnek
 félékeny rajjai kielégíteni erőtlenek. Oh! fo-
 gadja-el eme buzgó áldozatomat, mellyet a'
 Kisaszszony' tiszteletének mellyemben kiöm-
 lött árjai visznek levelemmel oltárára. Csak
 úgy, csak akkor csillapíthatom - le egyedül
 felhevültt érzéseimnek szilajkodó lángjait,
 mellyeket egy boldog e, vagy boldogtalan
 (az Ég tudja!) szempillantás lobbanta-fel szí-
 vemben szikrázó fáklyájával; ha a' Kisasz-
 szony megszenvedi áldozatomat! — De nagy
 Egek! mire nem vetemedek? Hová nem ra-
 gadtok még el oh féketlen indulatim? avagy
 nem féltek e', hogy merész kifejezéseitek által
 megsértitek Kisaszszonyom' angyali személ-
 lyét? oh mérsékellyétek magatokat, 's hagy-
 jatok-fel érzéseiteknek sikertelen magyarázat-
 tyával,

tyával, ne hogy felharagítván vakmerő fejemre azt, a' kinek erántam viseltető kegyességét óhajtyátok, időnek előtte megölyyétek reményemet, és azután — szörnyü képzelet! a' kárhozatos kétségbeesésnek tegyetek szerencsétlen martalékjává. — Oh! bocsássa-meg szerelmes Kisaszszony! hogy a' hathatós erőttől elragadtatott indulatok olly' bátran fejtegetik érzéseim' küzdéseit, nem önnön kénynekből cselekszik ök azt, éppen nem, hanem a' Kisaszszony' virtuosos lelkének rajtok vett hatalma' erőltetéséből, a' mellynek erőtellyes ösztönéből többeket is készültek már felfedezni, ha egy felől a' bátortalan szemérem, másfelől megvettetés' iszonyító képzelése meg nem akasztják vala szándékjokat. Hanem majd édes Kisaszszony! majd, minekutánna a' veszedelmes farsangnak lármáji megszüntenek; ha azon parányi remény, a' melly most szoptattya szívemet, nem haland-ki még akkor végképpen benne, majd felfedezem akkor titkolódzó vétkeket. — Oh! vajha végképpen kimardt volna Széplakon az idén a' farsang minden szertartásaival!

Majd elfelejtették velem az andalgó indulatok legelső kötelességemet, azt írja a' Kisaszszony végében rendjeinek, hogy leveletem legdrágább kincsei közzé számlállyá; ha ez való, minthogy reá érdemetlen vólttomnak meggondolása minden hitemet megszaggyattya, 's ha nem abból a' csupa szánakozás' arannyából írta, hogy megszántt szívemet egy kevés, habár csalóka örömmel is, megörvendeztes-

se, tehát százszor borúlok hó-kezeckéjire, és azokra háladó könnyeimet öntöm-ki vétkezhető csókjaim helyett. Oh mennyire irigyli szívem leveleimnek ezen végtelen szerencsét! Valóban meg nem tartóztathattya magát, hogy szerencséssebb vetélkedő társaival pattogó czivakodásba ne szálljon. Vajha oda is kiterjeszthetné a' Kisasszony önként áradó kegyelmét, hogy leveleimnek kútfejét is, a' mellyből azok forradoznak, szívemet is, nem legdrágább kincsei közzé ugyan, legalább még is kedves tárgyaihoz számlálhatná! —

Megengedjen a' Kisasszony, hogy alkalmatlan levelemnek illy' hosszúra eresztetem tartalmát, ne is véllye, hogy eltökéllett akaratomból cselekedtem, nem — hanem a' pezsegő indulatok minden ellentállásomat meggyőzték, és hijába tartózkodó ecsetemet erőszakoskodva vezeték. — Utóllýára még csak azért esedezem: hogy engedje-meg, maradjon sírjaig

buzgó tisztelője
Nyárády.

Negyedik Levél.

Meg ne háborodjék szerelmes Kisasszony! hogy egymást üző leveleim' kellettlen olvastatásával olly' sűrűen bátorkodom fárasztani szemeit. Megismérem, elhidje, magam is megismérem, hogy felette vissza élek azon drága szabadsággal, mellyet a' Kisasszonynak

kibeszélhetetlen kegyelméből, 's minden érdemen kívül nyertem vólt. Mindazáltal minden erőlködésem mellett se tartóztathattam meg magamat, hogy ezen ideje-korán írt betüimet ne küldjem elébe. — Már válaszoltam a' drága Kisasszonynak másod' ízben írt levelére, midön egy kellemetes alkonykor magokra hagyván Társaimat, a' szöke Dunának békés parttyaira kirándúltam, hogy ott a' csendes magányban, 's annak zajlú folyamában egy parányi időtöltést lelhessek. — Meglett: mert a' fényt-árasztó tellyes hódnak megütköztvén az úszó jégabláknak kristályai-ban ezüst sűgárai, azokat jádzadozó tükörként csillogtatták. Az enyelegve siető víz pedig édesden zajoga zúgó omlása' közben; a' melyeknek én természeti kellemetességeikre egész érzékenységgel figyelmeztvén, lehetetlen vala gyönyöröségeikben nem legeltetnem szememet. Azomban változatlan szokása szerint csak hamar jobbonnál termett a' szerelmes Kisasszonynak angyali tünképe, a' mellyel azután karöltve sétálgatván, a' mindenható képzelődés ezer játéku találmányaival szívemnek elbeszélhetetlen örömére, 's egészen kényemre múlattam magamat. Oh mennyit nem esedeztem jó szíve előtt, hogy harmadik levelemnek vakmerőségéért haragra ne háborodjék reszkető személyem ellen! Továbbá pedig minden erőmből azon tanakódtam, miképpen engesztelhetném - meg megsértődött menyeyi lelkét, ha majd bűnhödött levelemnek válaszába méltán megdorgállya tartózkó-

datlan szemtelenségemet. — Viszsa térvén innét végtére rideg hajlékomba, azonnal békétekintek a' kalendáriumba, hogy megtudjam, mikorra reménylhetem a' Kisaszszonynak 3-ik levelémre óhajtott választát. De mi történt? boldog Isten! a' szerelmes Kisaszszony' halhatatlan nevének napját tapasztaltam közelíteni. Tüstént gyorsabban vere ott szívem kebelében, 's nyomon eltökéllettem magamban újjonnal egy levelet írni, a' mellyben dicső Neve' napjának megülnésére én is megjelenék köszöntésemmel, a' mit olly' szent kötelességemnek tartok, hogy ha azt nem tellyesíteném, méltán azok közzé számlálnám magamat, a' kik nem csak a' Kisaszszonynak jó szívüségére, hanem önnön életekre is méltatlanok; méltán, és szoroosan megkívánnya ezt én tölem az az érdemem nélkül való szíves hajlandóság, a' mellyel erántam olly' különös kegyességgel méltóztatik viseltetni. — Örvendek tehát kedves Kisaszszony! szívemnek minden erejéből örvendek, hogy jeles Neve' napját kívántt épséggel érhetted el. Kívánom, hogy az élte fonalát eresztő Párka mindaddig pergesse fürge orsóját, míglen mind érdemes Nemzettségének tündököltetésére, mind pedig önnön magának eleget élt igaz öröme. — Éllyen, adják a' virtust kedvellő Egek! olly' napokat éllyen, mellyekre soha olly' köd ne borúllyon, a' melly mérget hinthetne kedve' virágára! — Lelkesíttse szívét a' virtus szent tüze, mellynek tündöklő nyomdokin olly' jelesen lépdes! — Vezesse a' természet olly'

úton, mellynek ösvényei távol minden bú's gondtól, csak örömvirágokat teremjenek! — Jól tudom, elegen lesznek a' kik forró kívá-
nattyaikkal mennyet-földet álmélködésre in-
dítandnak, úgy fognak majdan Névnapi tisz-
teletére zengeni, mindazáltal hitesse-el ma-
gával, hogy ha gerjedéseinket, a' mint azok
szíveinkben buzonganak, megtekénthetné, azo-
két se találná se buzgóbbaknak, se tisztább
ézésből, avagy egyenesebb szívből szármo-
zottaknak; sőt merem állítani, hogy az én
óhajtásaim, jóllehet tehetetlen pennám, túl
esvén azok az erőterjesztés' tartományán, ki
nem tudja is fejtegetni, mindannyioknak meg-
haladnák kívánságaikat. Vegye kedvesen drá-
ga Kisasszony! oh! vegye kedvesen igaz fo-
hászkodásomat 's tartson-meg továbbá is ke-
gyes szívének eddig tapasztaltt hajlandóságá-
ban! — Ne szabja azt, kérem, érdemeihez
személyemnek, a' mellyek nintsenek, és gon-
dollya-meg, hogy nem igyekezetem' fogyatko-
zása, hanem erántam mutatott, 's mutatandó
kegyének megérdemelhetetlen nagy vólta
okozza azokra méltatlan vóltomat. De mind-
azáltal bizonyos lehet abban, hogy ha hatal-
mában állna, mindenének feláldozttával is
megszerezné arra való méltóságát.

A' Kisasszonynak

örökös Tisztelője
Nyárády.

Ötödik Levél.

Oh melly igen megcsalatkoztam vólt a' minapában szerelmes Kisaszszony! midön levele vételével, a' hathatós öröm részegítő erejétől megtántorítottván, 's botlékony szívemnek hibás sugallásától is ösztönöztettvén, nem kételkedtem azt vallani, hogy a' tiszta örömnek, nem is lehet már nagyobb isteni ereje hogy sem a' miképpen akkorban éreztem. Azomban szeleskedő ítéletemnek megczáfolására már is ellenkezőt tapasztaltam, a' minthogy mostani véghetetlen örömemet csak hasonlítanom se lehet ahhoz, a' melly akkor futotta vólt el érzésimet. De hogy is ne? midön a' szerelmes Kisaszszony szívemet, a' melly vakmerőségének bocsánattyát se reménylven, haragjától irtózott, a' helyet, hogy merészsége' hibáját megdorgálná, kincsei közzé méltattya számlálni. Már ezen reményletlen szerencsémén, szerelmes Kisaszszony! örvendjek e, avagy vígasztalhatatlanúl szomorogjak, bizonyára nem tudom. Örvendhetek ugyan, a' minthogy örvendek is mérték nélkül, mivel a' Kisaszszonynak olly' mértéktelen kegyességére minden érdememen kívül méltattatnom valójában hallhatatlan szerencse! a' millyennel semmi egyéb halandó által nem boldogíthatatnék. De ellemben, ha azt meggondolom, hogy én ezen méltatlan személynemre árasztott kegyességének soha, ha bár minden erőmet oda intézem is, meg nem érdemelhetem legkisebb részét is, és e'

szerént örökös adóssává kénytelenítetem maradni, már akkor nem keskeny ösvényt látok ismét előttem tárva a' keserves búslakodásokra. Azzal vigasztalgotom még magamat, csak egyedül azzal, hogy nem rút háláadatlan-ságomnak, hanem vékony tehetségem' szomorú hijánosságának tulajdoníthatom reá való érdemetlen vóltomat, de adták vólna csak az Egek azt megérdemelnem hatalmamba!!! Mindent, mindent kész vólnék elkövetni drágalátos Kisasszony! hogy adómat lefizethetném, mindent, a' mit csak kívánhatna: A' halál Menyország vólna akkor előttem, ha a' Kisasszonynak szüz oldala mellett kellett fegyvert ragadnom, és ha halálom által boldogabbá reménylhetném tenni személljét, 's több életet vehetnék a' nagy Teremtőtől, oh! hány halállal nem áldoznék úgy életének, 's hányszor nem kívánkoznék az Égekből vissza térni, hogy annak, újonnan kiöntvén véretem érette, ismét egy élettel áldozhatnék! De mind ezeknek megbizonyítását megtagadták az álhatatos Egek' konok végzései tőlem!

Számtalanszor eltökéllettem már magamban hogy térdeimre horgadván a' Kisasszonynak drága személlje előtt, kijelentem mély alázattal vétkes szívemnek azon előlthatatlan tüzét, a' mellyet mennyei szemeinek még első pillantásával gyújtott-fel mellyemben, és a' mellyet a' múltkor írt leveleim' egyikében majd majd kiszalasztottam vólt vigyázatlan tollamnak heveteg hegyéből, de egy

Isten tudja! mi tolvaj félelem mindannyiszor meggátoló zabolátlan kívánságomat; — most ellenben, minekutánna minden nyomban panaszkodik a' szív kebelemben, és száz meg száz esztekéllő sűgaliásokat küldöz-fel elmémbe, e' mellett, minekutánna a' szerelmes Kisaszszony önnön maga is méltóztatik parancsolni, hogy vallyam-ki emésztő titkomat, most mondom már, akár melly nagy magamon való erővétellel is, csak ugyan kivallom, a' mit ha nem cselekednék, a' legigazságtalanabb vólnék ártatlan szívem eránt; úgy vagyon kivallom, az ellenem mostohálkodó farsangnak veszélyt-hajtó fergetegjei is azt cselekedni kényszerítvén, csak azért is kivallom, mert a' Kisaszszony kívánnya azt, csak hogy fel ne háborodjék, rá vetvén szemeit, 's juttassa eszébe, hogy nem éppen elszánttomból cselekedtem. — Oh mért szorították a' fősvény Engék olly' csekély határok közzé a' halandók' tehetségét! Vajha csak egy szikrája is vólna bennem az előlátásnak, mellynek fényével megvilágosítatván homállyal fedett elmém, eleve tudhatnám, ha megsértem e egyenes vallástételemmel angyali személljét? mert oh hányszor nem hagynám magamat inkább fogyasztó tüzem által megemésztetni, hogy sem a' sérthetetlen Kisaszszonynak ártatlan 's szent szívét legkissebben is megsebesíteni!!! De minn tünődök balgatag szerencsétlen? avagy nem többet jelenték e már is ki minden eremben elhatározott szent lángomról, hogy sem kétséget szenvedhetne halhatatlan szerelmem?

— Szeretem igen is, és minden irtódzásom mellett is azt kiáltja szívem, szeretem! még pedig annyira szeretem! hogy minden érütésben érzem érette szorongani szívemet, szempillantásról szempillantásra inkább tapasztalom, hogy a' Kisasszonytól elszakadva nem élhetek; ha író asztalomnál ülök, írásim között képe, ha kínom' feledésére a' hegyek' árnyas ligetjeiben szédelygek, jobbonnál terem személlye, szóval: Szüntelen előttem lebeg remek termete, 's valahányszor elmémbe reppen emléke mindannyiszor felforrallya egy szent varázslás véretem, 's felolvasztja érzésimet. Haj Istenem! ha azon szűz villámokra emlékezem, mellyeket szép szemei löveltenek reám, 's ha azon édes hangot hallom zengeni fülemben, a' mellynek bájoló nesze közben eleven parázként pattogtak-le az igék rózsás ajakiról, még most is indulatosan érzem, miként felgyúltanak általok lángjaim, a' mit midőn észre vettem, azontúl mentem, 's a' kedves Széplaki levegőtől, a' nélkül, hogy csak legkevesebbet mertem volna is gyűjton gyúló tüzemről szólni, zokogva búcsút vettem. Azt gondoltam tudniillik (hogy meggyónnyam kábaságomat) hogy ha majd igéző kellemei elől meszsze rejtőzködöm, megmenekszem szívemnek szilaj vendégjétől; de oh! szörnyen csalatkoztam! Ide is elhoztam abban a' bele hagyított tört, a' melly itt is olly' kíméletlenül, sőt még dühösbben vérezi szívemet, hogy sem a' midőn azt a' Kisasszony' kellemei balomba nyilazták. — Ez az ime szerelmes Kis-

aszszony! ez az a' vétkes titok, a' mellytől első látásától fogva szorongattatott sebesedett szívem, és a' melly rövid idő múlva síromba vitt volna, megváltozhatatlanul eltökélvén magamban: porrá égettetni inkább általa, hogy sem a' szerelmes Kisaszszonynak megbántódását eszközteni felfedezttével. Öntsön, oh drága Kisaszszony! oh öntsön, ha lehet, csak egy enyhítő cseppetskét is kegyetlenkedő lángjaimba, 's nyújttson, ha teheti, vagy csak egy morzsa írt is halálos sebemre, és mentsen-meg kegye által veszteimtől, a' mellytől csak csupán azért rettegek, mert ha itt távollétte miatt is meg kell halni szívemnek, úgy olly' világban, a' hol a' Kisaszszonyt éppen fel nem lelhetném, hányszor nem lehelném-ki csak egy perczenetben is gyötrődött lelkemet?

Fogja, oh fogja kegyesen e' levelet éltemnek Angyala! Minden betűje ezer kinnak tanúja minden vonása ezer érzések' tolmáccsa, a' mellyek tolakodva rohanván lelkemre, nem tudom mit írjak: minthogy szívem bánattyában csak nem megreped. Csekélységem rémít. — A' Kisaszszony' kegyessége reményltet, de a' lehetetlenség végre kétségbe ejt. — Oh! szánnya-meg a' Kisaszszony még a' gyászüreg' penészszel mohosodott boltozattyának örök zárja alatt is híven maradandó

Imádóját Nyárádyt.

Hogy ezen levelét elküldte Húgodnak Nyárády, így kezdé-el ismét újra beszédjét

Kincsey, a' ki még Parlaghy Nyárády' levelét olvasgatta, fel 's alá sétála: — Azután, úgy mond, hogy ezen levelét küldötte Húgodnak Nyárády, már közel két holnapok múltak-el, és még mind csak nem vehette válaszát, a' mi mennyi újj gyötrődéseire szolgálhatott szívének, magad is elképzelheted, ha Húgodhoz írtt utolsó levelét valamennyire megfontolod. — Mindég feleltt a' kegyes Angyal! azt mondá sokszor magában, és éppen erre nem küldi válaszát, a' mellyből életre vagy halálra lett ítéltetésemet megtudhatnám. Bizonyosan azért nem jelenti ő ki ellenkező akarattját, minthogy véghetetlen kegyü lévén, nem akarja szíve' megtagadásának jelentése által végső elkeseredésre kárhoztatni megsajnáltt szívemet. — De hijába kívánnya megkímélni szigorú életmet! ki-kell azt mondani — az ő mennyei szájának kell ki-mondani a' rémítő végezést! Leüle ekkor ismét asztalához, és papirost vévén kezébe, ismét egy levelet íra néki, mellynek foglalattját hogy vóltaképpen megérthessed, íme itt vagyon, tenmagad olvassad.

Hatodik Levél.

Szomorú dolog! már másodszor horgadnak egymásba a' kajács hóld' szarvai, és én a' reménytelenségnek kétségbeejtő ijedelmeivel mindúntalan' viaskodom. — A' keserü kínok' fülánkos érzései annyira megliggatták már szívemet, hogy abból az elevenségnek

minden gyökerei kiirtódtak. — Csak a' Kisasszonyért égő tüzem' gyúladozása tapasztaltatta még velem, hogy az élők' csapattyában fetrengék. Már semmit mást nem érez szívem, sem elmém egyebet már jónak ítélt; az csak csupán ezt kívánja, ez egyedül ezt javasolja! mind ketten levevék árva fejemről segéd kezeiket! — senkim nincs többé a' kegyes ég alatt, a' ki megvigasztalná lelkemet! — Senkim sins, a' ki megszáván ügyefogyott személyemet, felderítené búsongó szívemet, a' mellynek minden mulatsága aggódás, minden eledele szomorgás, 's minden foglalatossága szorongás! — Egészen bévonta már a' sorvasztó búbanat béesett képemet halvány fátyollal, a' melly alól a' kártékony kétségbeesés húnnyorgat - ki dühös tekintetével, minden nyomban réám tátván telhetetlen torkát, a' mellytől ha a' Kisasszony tovább is megtagadja tőlem levelemre adandó válaszát, lehetlenné tétettévvén megóvhatásom, a' legiróztatóbb áldozattá vá tétetem megátolkodottságának. — Miként férhet gyönyörű lelkéhez, oh drága Kisasszony! olly' edzett keménység, hogy egy szerencsétlent, a' ki a' Kisasszony eránt a' leghívebb szeretetnek lángjaitól gyúladoz, az örök feledékenység' feneketlen barlangjába taszíthat? Miként nézheti azt könnyörületlen szemekkel, midőn a' Kisasszony igéző kellemitől vett vérengező sebem miatt olly' kínlódva epedek? Hogy álhattya - ki azt olly' hideg, olly' indulatlan szívvel, midőn én a' szerelmes Kisasszonynak kevély békójában

olly' szabadúlhatatlanúl fanyalgok? Ah kegyetlen szerencse! melly könyörületlen Teremtés' kezébe adád életem' kormányát, a' ki tudniillik legkevesebbé sem törődik éltem' gyászos pusztulásán; jól láttya pedig a' szána-kozhatatlan! hogy azon mérges tör, a' mellyet bájai hagyítának kebeleembe, egész markolatig fördik hív véremben, 's jól tudja, hogy bilincsre vervén a' hatalmas érzések kezeimet, csak az ő mindenható kezei húzhatták azt ki sérelmes szívemből; de mit aggódjék ő kíno- mon? 's mért gondolna vesztemmel? — Ne sajnálja tőlem, oh drága Kisasszony! még végtére egy kevéske fáradtságát, 's méltassa azt még utólyára egy két sorú válaszára, a' kinek eddig egész lapokat is olly' kegyesen tele írta leveleiben. Avagy talán azért nem akar példa nélkül való kegyessége tudósítani végzéséről, minthogy el nem fogadhatván csekélynek találtt szeretetemet, sajnálja eszkö- zölni általa vesztemet? Meghalok, az igaz, akkor is meghalok, ha tudtomra adja is örö- kös szerencsétlenségemet, de legalább egy- szerre halok, és még azzal a' vigasztalással halok-meg, hogy a' világon a' legszebb száj mondotta-ki fejemre, 's a' legszebb kéz írta- le a' halálos ítéletet. Ellemben pedig, ha a' bizonytalanság' setét éjjében hagyattatom, úgy ezerszeri haldoklásom után, és még akkor is az által az irtóztató képzelet által gyilkolta- tom-meg, hogy a' drága Kisasszonyt megsér- tettem. — Oh ne hallaszsa tehát, ragyogó virtussára kényszerítem a' Kisasszonyt, ne

halaszsa továbbra kivallani szent végzését, és meggondolván, hogy minden szempillantásban a' legkegyetlenebb halállal küszködök, ne engedjen hervadozó éltemnek olly' kínosan vonaglani fonalán. Mondja-ki bátran rendeltetésemet, és minthogy az Egek kezeibe adták bús sorsom' kormányát, ölyve-meg egyszerre nyavalyás szívemet, a' mellynek annyira terhére vála boldogtalan élete. Álljon bosszút mérész szerelmemért, csak haragját vonnya-visza fejemtől, a' melly szívem ellen lobbana megsértetett keblében; miért hogy kimerte a' nyomorék jelenteni hév érzését. Vajh! miért nem tudtak megfagyni az igék pennámban, midőn vétkes szeretetem' kifejezésére a' rettegés' fagya között kezembe vevém azt? — A' Kisasszony' leveleit kényszeríttem itt akaratom ellen is okozni, úgy vagyon, csak egyedül azok cselekedték, hogy tüzetem, a' mellytől eltökéllett szándékom vala inkább titokban megemésztődni, hogy sem felfedeztével a' Kisasszonyt megsérteni, kivallani nem irtóztam. Ha százszor olvasom-el minden nap' leveleit, százszor esem vissza még most is elkövetett vétkembe, 's százszor gondolom azt, hogy a' Kisasszony megszenvedi szerelmemet, mert azoknak minden vonásai olly' kegyesek, 's minden igéji olly' édesek, hogy szívemnek lehetetlen elvesztenem fogszott reményét. De hogy is kizthette volna fel annyira már magától is bátor lelkemet ébretgető pennájával, ha most meg a' két-ségbeesésbe akarna taszítani reményem' öldöső

némaságával? Hogy csepegtethetett volna olly' gyúlasztó olajt édes kegyes szavaival már a' nélkül is forró érzésimbe? ha most meg egyszerre elfőjtani parancsolná lángjaimat haragot jelentő halgatásával? Késő! felette késő már akarattya! Akkor talán még tellyesíthetem volna szigorú parancsát, és csak akkor foganszó szerelmemnek gyengéded gyökereit kiszaggathattam volna talán, ha, midőn első levelemet szíve' trónusa elejbe bocsátám, megtiltotta volna további levelezésemet. Ám de most minekutánna reményt-teremtő válasznak gyújtogató szövetnekével szívemet már egészen lángba borította, 's szerelmemnek gyenge rojtyait kegyessége' élesztő balzámával minden érzésimben elszélyesztette, most mondom már, sem elhúnyhatatlan tűzemet, nints többé hatalmamban előltanom, se megerősödött érzéseimnek kiírthatatlan gyökereit kebelemből szaggatnom. Oh nagy Istenek! melly ügyefogyott habozásban hányódom! Elkeseredett elmém ezer szemrehányásokat útasít pennámba — fellázadott indulattyaím zsémbelödni kényszerítnek. — Szívem ellemenben, nem türhetvén, hogy imádott bálványa ellen kellyek-ki helytelen virrongásommal, nyög és zokog szorúlttában! Mellyiket kövessem már két ellenkező ösvényre vezető kaláuzim közzül? szívemet! oh! szívemet követem én, azt a' szívemet a' melly csak a' Kisasszonyért ver, 's a' melly csak a' Kisasszonyban leli-fel visszazaverettetése után is élte' minden boldogságát. Lecsendesítem tehát békételenkedő

elmémnek vétkes háborúját, és helytelen dagályának elfójtom mérges tajtékát. Csak még egyszer bocsássa-meg szerelmes Kisasszony megerőltetett elmémnek kénytelen botlását, 's juttassa eszébe, hogy a' megkeseredett lélek, fájdalmaitól vívattattván, panaszszainak kiáltásaiban szokta keresni kínnyainak enyhülését; — bizonyos lehet pedig benne, hogy még ezen leveletem kezihez veendi, már akkor, ha bár nem facsarhat is ki a' fájdalom többé könnyeket szemeimből, keserveser megzokogtam szívem' hibás gyengeségét. Szánnyamag oh drága Kisasszony! utóljára is csak arra kérem, oh szánnyamag nyugalma-vesztett szívemet, mellyet a' Kisasszony' nemestulajdoni tettenek olly' szegénnyé 's nyomorúttá. Töltsön enyhítő balzamat, különben orvosolhatatlan sebemre, mellyet ígéző ékeinek nyílai ejtettének szívemen; és ha fájlallya megölni, támaszsa-fel hosszú haldoklása után

boldogtalan Imádóját
Nyárádyt.

Ezen levélnek elküldése után: azt monda továbbá Kincsey, ismét közel egy hónapig várakozott hasztalanul válaszára. El nem tűrhethvén pedig már továbbá képtelen kínnyait, a' mellyek kétségéből szármoztanak, egy levelet íra hozzám, a' mellyben megvalván előttem, a' ki mind eddig legkevesebbet se tudtam róla, Húgod eránt gyúladtt szeretetét, 's a' legelevenebb festékkal írván-le előttem
fáj-

fájdalmas sorsát, mindenekre erőltetett, hogy Húgodnak tanúlyam-ki eránta való gondolat-tyát; de hogy ezeket is esonkátlanúl megért-hessed, íme a' levele, mindeneket bővebben megérthetsz belőle.

Nyárády Kincseynek.

Meg ne rettenj kedves Barátom! hogy eddig üzött víg szokásom' ellenére illy' gyász-ba - húrkoltt szomorú sorokat kénytelenített-tem pocsájtani elejbéd. Adták volna az E-gek! hogy illy' mogorva tudósításokkal soha se kellett volna megszomorítanom baráti szí-vedet. — De haj édes Barátom! nincs már né-kem tehetségemben azokról írni, a' mikkel olly' számtalanszor megörvendezettük vólt ro-kon szíveinket. Mind azt, a' mit az emberek víg-ság, a' mit öröm név alatt ismérnek, képzelni se tudom ezentúl magamban! Örök számkivetésbe vándorlott már belőlem minden kedv, minden elevenség, és azoknak pusztá helyét a' fon-nyasztó búbanatnak, 's a' sorvasztó gyötrel-meknek foglalták - el dühös fergetegi. Ízmos karokkal marczangollya az ádáz sors szívemet, a' mellynek megviselhetetlen fájdalmi alatt minden nyomban roskadozok. Búsan heme-lyeg még a' vér is megfásultt erimben, 's lan-kadt szívemnek idétlen szökései jajt mormol-nak szorongó halomban. — Végképpen lele-gelték a' délczeg kínok feselő életem' viruló tavaszszát, 's iliúságom' nyers épségét kóró-ként elhervasztották, úgy hogy ha bésüllyedt

szemeim közzé tekinthetnél, ott közel sem azt a' vidámságot lelnéd - fel többé, a' mellyel onnét hajdanában (a' mint magadnak mondanod szokásod volt) a' megelégedés, és nyugaltság olly' kedvesen mosolyogtak, ah! nem azt, nem! hanem a' kárhozatos kétségbeesést tapasztalnád most vánszorogni halavány' képeimen; -- nints is már egyéb hátra, hanem hogy vagy elsiessen a' visszás világnak veszályel gördülő tekéjéről, vagy lángoló szeretetemet elmegfojtsam. De micsoda szeretetet? ezt fogod, tudom, kérdeni meghökkenve: micsoda szeretetet? hiszen te még erről nékem semmit se szóllottál? Nem szóltam, úgy vagy legkedvesebb Barátom! útáld meg azért ezt az egyenetlen szívűt, 's hívtelent, a ki nem tartotta annyira érdemesnek Kásztori szívedet, hogy még nálatok fogantt szent tüzének eddig meg bízott volna titkában! Gyálázat! egy ollyan jó Barátot, a' ki mindenkor különösen hordozza hív szívén, 's a' ki már első ismérétségek' idején csalhatatlan bizonyosságait mutatta erántam valódi barátságának, ennyire megbántani! Bosszúld, bosszúld-meg most alacsony vétkeimet, mellyet az alakoskodó szerencse' vakító csábításából olly' vigyázatlanúl követtem-el. — Bosszúld-meg színeskedő hívtelen szívemet, ennen magam kezembe adom itt bűnös Barátodat, a' kit a' Parlaghy háznak dicső Csillaga szabadságától, Baráttától, és (a' mit nem sokára mondhatok) életétől is megfosztotta. — Dupplázva ostorozzák az igaz Égek szívemet, mert dup-

lázva vétkeztem: Vétkeztem igen is, még azon kívül, hogy a' te megérdemelhetetlen baráti szívedet megsértettem, még azon kívül is szörnyükép' vétkeztem, a' midön olly' dicső Angyalt mertem megháborítani nyomorúlt szerelmem' kijelentésével, a' kit a' halandók közzé nem egyébért küldöttek az Istenek, hanem hogy tüköre lévén az, a' szeplőtelen, a' menyeeikkel rokon erkölcsöknek, mintegy meglelkesegett napként sугárollyon például közöttünk, és megismértettvén a' földön vé- lünk szentséges virtusát, imádtassék általunk; és én, oh boldogtalan sorsom! még sem ir- tóztam olly' iszonyú vétekre vetni szerencsét- len fejemet! Megkellett volna, igen is meg- kellett volna azzal elégedni nyomorúlt szí- vemnek, hogy az Istenek' legtökéletesebb teremtményét, a' világ' legnemesebb angya- lát láthattam, 's szerethettem, 's nem kellett volna arra a' hallatlan vakmerőségre, arra az igazságtalan, 's vétkes kívánságra vetemed- nem, hogy köteles szeretetemnek, a' mellyel annak minden halandó adókép' tartozik, vi- szont szeretetét kívánnyam zsoldjául. Oh melly későn vettem észre szomorú hibámat! Vétettem igen is édes Barátom! szörnyükép' vétettem! de csak reménylhetném vétkemnek bocsánattyát, ezer örömmel áldoznám fel sa- nyarú életemet, mellynek a' miólta a' döczö- gös sorsnak ezen kínzó kerekébe kapódtam, minden órája más kinokat ébreszt-fel keblem- ben, 's minden perczenettye friss könnyeket olvaszt-fel szememben. Oh melly kegyetlenül

bán velem a' durva szerencse! Napjaim a' késedelmes órák' bús özönnyében enyésznek, minden újj nap' virradtával újj kínok tódulnak szívemre, mert hogy meggyónnyam végtére vétkes gyöngeségemet, még nálad.léttemkor imádni kezdettem ötet, de meggondolván fényes születéséhez képest alacsony voltomat, megtudtam még akkor, minthogy tüzem sem gyúla-fel még annyira mellyemben, zabolázni nyelvemet, 's gyáva hajlandóságomról egy szót se szóllottam. Továbbá pedig nőttön növény a' szikra keblemben, minekutánna Posonyba ismét feljöttem, lehetetlen vala már féken tartanom zúgolódó indulatimat, mire nézve hogy lecsillapítsam valamennyire háborgásokat, sok habozások után tollamhoz nyúltam, 's megírák néki remegő kezemmel első leveletem, és e' vala szerzője mind azon fájdaloknak, a' mellyeket mind eddig számtalanul szenvedtem, 's ez szerzője mostani végső elkeseredésemnek is, a' mellytől csak a' halál, a' kihez minden órában fohászkodok szabadításomért, választhat - meg semmisítő kaszájával: annyira megy vala tudniillik, választát vévén egy két levelemre, mellyeket természetes kegye szerént nyájasan készített, annyira megy vala, mondom, merészségem, hogy végtére szerelmem' megvallására vete-medtem. Ezzel, valaminthogy nem is leheto külömbben, haragot lobbanték szívében boldogtalan személyem ellen, és már a' harmadik hóld siet végezni pallyáját, 's mind csak nem vehetem választát, pedig oh szerelmes

Barátom! nem de semmi se természetesebb, mint hogy a' hűnyini indúltt pernyére olajt csepegtetvén, az újjonnan lángokba csapjon! annyira el is hatalmazott már a' szent tűz érzéseimben, hogy előbb reménylhetem az égő koh' temérdek lángjaiban olvadozó érczfolyamot megfagyni, hogy sem szertelen tüzetet hív szívemben kialudni — sokkal is erősebb gyökereket vere már bennem a' szeretet, hogy sem annak megértt sűrű lombjait a' kétségbeesés' fagylaló zúzmarázza ledúlhatná. Ezerszer mércsöre vetettem már tündöklő tulajdonít — ezerszer hozzá mértem vékonyka érdememet, és mivel mindenkor véghetetlennek leltem közöttünk a' külömbbséget, ezerszer eltökéllettem, felejtkezni személyéről. Ám de a' szív mind annyiszor makacskodott kebelemben, 's erőtlen elmémen mindannyiszor diadalmaskodott. Hijába tüntetett a' vesztemen rettegő ész ilyen, 's hasonló képzeteket elej-bém: Mit reménylsz boldogtalan! avvagy nem tudod e hogy ő remekje lévén az Isteneknek, semmibe se veheti szerelmedet? Nem látod e, melly fellengve repes ő feletted? Hogy kívánhatod azt még is szerencsétlen balgatag! hogy a' kinek szolgájává lehetni is szerencsédnek állíthatnád, szívét adja birtokodba? olly dús, olly' virtuosos, olly híres neves vérből fajzott szívet? Tedd-le hát nyomorúlt! igazságtalan, 's egyszerismind boldogtalan kívánságodat, 's ismérd-meg, hogy az Istenek már is büntetni indúltak telhetetlen sovárgásodat. — Hijába tüntetett, mondom a' vesztemen

aggódó elme ezer efféle rémítő képzeteket előmbé; haszontalan vitta makranczos szívemet — sikertelen' feszegette ércz retesszeit, 's hijába verhűdött megdönteni szerelmemet. — Nem vettem-bé idves tanácscsait, és mind eddig megmaradtam azon vétkes szerető, azon reménnyé-vesztett szerencsétlen, a' ki sírja' küszöbéig kénytelen vétkezni, ki lévén zárva tehetségéből örökre az akarat: nem szeretni. Számtalanszor zörgettem már a' nagy Egek' kékellő palotáját is panaszos kiáltással, 's hogy adjanak elég erőt elfőjtanom lángjaimat, számtalanszor esedeztem. De mindannyiszor zárva maradtanak siket kapuji könyörgésim előtt, 's nem hallták-meg síránkozó panaszi-mat. Folyvást lángol egész a' mai napig régi tüzem! sőt hogy az Egek' illetlen kívánságo-mért még súlyosabb csapásokkal ostromozzanak, napról napra nevelik bennem azt, ámbátor már lehetetlennek állítottam nöhetését. — Oh kedves Barátom! tudnád csak, melly hatalmas a' szeretet szava, 's melly felszaggathatatlanok bilincsei, mellyekbe rabjait békóvácsollya, melly örömet megengedné akkor erántad elkövetett bizatlanságomat. — Nem egyébért, oh! bizonyosan nem egyébért vezetett a' marczone szerencse azon megtestesültt Angyalhoz, hanem hogy gyönyörködtettvén egy kisség szememet ragyogó ékeiben, annál kínosabb szív-fájdalmakat áraszson-ki, minckutánna megkóstoltam nyájas-kodó társaságát, bús mellyemben. Ime, melly kíméletlenül hurczol a' kegyetlenkedő szeren-

cse epesztő göröngyein! 'S melly lankasztó gondnyomon kell tébolyognia éltednek! Itéld meg ezekből magad Barátom, ha nem méltó e, hogy szakadatlanúl könnyezzenek szemeim? minekutánna szünhetetlen gyötrelmeimben minden nyomban álélkodván, minden nyomban a' halállal vivódom. De ám lenne így bár, ha már a' dühösködő fátom ekként kívánna rombolni szívemet ellenem törő fene dagallyával. — Ám lenne így! én még ezen kényem' konczoló mérges nyílaknak kész vólnék eltűnni reám hulló záporát, csak azon párányi reményemet, hogy még érek, minke-előtte a' durva halál kiüzendi dőlékeny kunyhójából lelkeket, olly' szerencsés idő-perczenetet, mellyben megbocsátván ellene elkövetett vétkeket, édes társaságában tölthetem — el néhány óráimat, ki ne teperte vólna kebelemből szidalmazó némasága.

Benned, tebenned van még egyedül utolsó reménységem szerelmes Bátyám! édes Barátom! Ne tekéntsed, régi barátságunk szent lelkére kérlek tégedet, ne tekéntsed hívtelen szívemnek ellened elkövetett rút hibáját, gondold-meg inkább, hogy nem elszántt akaratomból, hanem a' szeretet' bilincseit csörgetvén már akkor lábaimon, kénytelenségéből esék megbotlásom. Nem is benned helyheztetett hitem' kicsinysége, hanem a' magam előtt is titkolódzó bátortalan érzésem' félelme kötötte — le nyelvemet, 's lehetetlen vala Húgodhozvonszó szeretetemet kijelentenem baráti szívednek. — Szánd-meg oh kérlek! ízekre törede-

zett szívemet! 's ne vond-meg tőlem végső áldozatodat, a' mellyet koporsója' ajtajánál kíván tőled haldokló Barátod. Menj, a' nagy Teremtőre kényszerítlek! menj-el Piroskához, 's mit dobog a' szív mellyében felőlem, tud-meg beszédjéből írd-le előtte forró nyaválamat, esedezzel előtte bűnömért, mellynek elkövetésére édes kegyes levelei ingereltek. Kérjed őtet továbbá azért is, hogy azon vét-kes szemrehányásokért, mellyeket utolsó leve-lembe a' kínok szöttek vólt bé, bocsásson-meg vonagló rabjának. Mondd, elkeseredett kétségbeesésem vezette vólt tollamat, 's annak zabolázhatatlan heve eszközölte, hogy fájdalom-maintól nógattatván, olly' mérget fecskendett papirosomra ártatlan személlye ellen: a' mindenható szeretetnek féketlen lángjaitól annyira magamon kívül ragadtatván, hogy mit mí-velnék, nem tudhattam. De töredelmesen megbántam én már azokat, 's minden szem-hűnyásban lakolok most is érettek. Ezeket hallván tőled, megszűnik talám ellenem ha-ragja, és ha nem áldozhat is alacsony sze-mélljemnek annyival, hogy viszont szeressen, sajnálkodni fog legalább talán nyomorú sor-somon, és megbánnya, hogy olly' tekervényes ösvényre kecsgettette szívemet, a' mellyen ha-lálomig bújdoklandok, mert hogy is lehessen olyan lépes veszsőről levergödnünk, a' melly-re természetes ösztönünk gedélle, és a' mellyen kényünkéből nyavalgunk? Oh hány-szor nem döltem vólna már ama' Kaszás Csontváz-**vak** hideg karjaiba, ha a' gondos örlélek eze-

ket nem sugdosta volna elmémbe. Mit mí-velsz kegyetlen! még nints vége szerencsédnek. Hát ha csak azért zaklat a' mord fátom illy' sivatag szítók között, 's az Istenek csak azért hörpöltetik véled az élet' keserü poharát, hogy keresztül törvén azokon, a' világ-
 nak Édenébe vezessen, a' hol az édessel annyi-
 val elevenebb érzéssel élhess, mivel a' méreg' keserüjét már előre megkóstolván, jobban tudod, azon külömbbséget, melly a' jó és rosz, keserü és édes, szomorú és vig között találkozik? — Ne csüggedj-el tehát! reményl-jél! Imhol vagyon szerelmes Barátom! ebben áll életem' helyhezése. — Tartózkodatlanúl kivallottam mindeneket jó szívednek, és szin-
 te enyhödésére esék szoruló keblemnek, hogy gyászos búslakodásom' tarjagos fellegeit elosz-
 lathattam szerelmes szümmek borongó tájjá-
 ról, 's hogy fájdalmim' egyetlen egy Barát-
 tom előtt olly' szabadon kipanaszolhattam. — Mert vajmi jól esik az nekünk halandóknak, ha fojtós kinyyainkat, mellyek minteggy szí-
 veinkbe szegődtenek, egy olyan szív előtt önthettyük-ki, a' mellynek részelkednek bajainkban szándékozó érzései. — Ollyan vagy te pedig édes Bátyám! bizonyosan, a' ki mi-
 ólta a' barátság' békójára verődtünk, minden-
 ben hív sorsosom vóltál. Elevenen lebeg én előttem minden múlttak' képe. Vajmi lehetetlen azokról az órákról felejtkeznünk, mel-
 lyeket egy hozzánk igaz hajlandósággal visel-
 tető Bajtársunknak éltünk-el enyelgő társasá-
 gában! Nem tudom, hogy érzed te magadban,

de én bennem minden indulat feldagad, valahányszor eléltt boldog óráinkra emlékezem. — Nem törtem bezzeg oh! akkor semmi igaz gondolatban fejemet, sem a' kaján világ' játékaiban járatlan együgyü szívemet nem nyaggatták a' boldog jövő után vágyadozó lelki szorongások!!! Siess, amazó barátságunk' örvendetes napjainak édes emlékezetére kérek, siess felderíteni halalos bánatimból, 's töröld-le bús arczámról minél előbb tudósító leveleddel könnyemet, a' melly vérrel vegyest forr patakozó szemekben.

Barátodnak

Sándornak.

Éppen töletek mentem haza, elkezdé itt Kincsey ismét folytatni beszédjét, a' midőn kezemhez adá édes Anyám ezen levelet, hozzá adván, hogy egy idegen hozta légyen Pozsonyból. Én Nyárády' írását még kívül a' levél' borítékján megismértem. Felszakasztottam azért, minél előbb megtudni, mit írna újságúl. Azomban melly rettenetes újság!

Nem szükség itt előszámlálnom, minek-utánna már magad is láttad bús levelét, nem szükség előszámlálnom véghetetlen csudálkozást, 's szomorúságot, a' melly ezen levélnek olvasása után elfogta szívemet. Elég az, hogy kimondhatatlan valamind a' kettő. Most érhettem már valamennyire azon nyúghatatlan-ságát és kedvetlenségét Húgodnak, a' mellyet egy darab idő ólta mindenkori nála léttemkor álmélkodva tapasztaltam komolykodni hom-

lokán, de azt semmiképpen meg nem foghatam válttig fáradozott elmém-mel, miként ejthette-meg Nyárádyt Húgod' delisége, a' ki Pozsony városának valamennyi bámúlandó szépei között is, kik úgy szólván önként kívánkoztanak nagy lelkének hódolni; egész épségben fentarhatta szabadságát, és a' kinek erős szívét, csak a' múzsák' kilencz szüzeinek látszattván egyedül áldozni tudni, minden egyébberemtéshez hajlatlannak álitottam. Szántam a' szerencsétlent, 's elképzelve magamban, mennyi kínoknak légyen, 's lészen utolsó órájáig alája vettetve, megvallom, keservesen megkönnyeztem állapotját, mivel magam közelebről ismervén házatokat, leginkább pedig Atyádnak nagyrayagyó természetét, eleven elláttam, hogy a' Piroskával soha öszve nem kelhet. Eltökéltem mindazáltal azon-túl magamban, hogy a' mi csak tehetségemben fog állani mindent elkövetek boldogításában, a' mellyben még azon napon elis kezdtem munkálódni.

A^o hogy tudniillik az ebéd-től felkeltem, mivel délelőtt is nála lévén, tudtam hogy egyedül légyen odahaza, azonnal Húgodhoz indultam. Lehetetlen vala a' mint béleptem szobájába, eltitkolnom szomorúságomat előtte, minden erőlködésem mellett is kigördültek szememből néhány könnyeim. A' mit észbevévén: mi bajod az Istenért édes Bátyám! azt kérdezé megdöbbenve. Én pedig ellévén szívem Barátom' bal sorsa miatt szorúlva, egy szót se válaszolhattam kérdésére míglen több-

szöri indúlatos kérdezőskedése után szülvén egy kevéssé fájdalmaim : véghetetlen az én bajom, azt felelém fájdalmassan, legkedvesebb emberemet egyetlen egy társomat, a' kinek lelkesítő barátságával mint legfőbb kincsemmel dicsekedtem, 's a' kit megtántoríthatatlan hív szívének halhatatlan erkölesiért életmennél százszorta jobban szerettem, azt a' kit sűgarló jeles tulajdoniért, 's mindenekközűl kifénylő nemes magaviseletéért az egész világ bámúlva tisztelt, 's szeretett, és a' kit te magad is számtalanszor dicsértél előttem, — egyszóval Nyárádyt — őt veszem el örökre nem sokára barátim' számából. Láttam míg ezeket mondtam, Hűgodnak tetemes megháborodását, hogy azért megindulását hasznára fordítanám Barátomnak, 's illetődött szívetől nagyobb nyereséget csikarnék-ki számára. Elvesztem igen is, folytatám panaszos könyörgésemet, ha, a' mitől védjen az Isteni könyörűlés! ha mondom már is, míg előtted panaszlom fájdalmimat, ki nem lehelte elkeseredett leikét. Elvesztem igen is, még egyszer megerősítem a' borzasztó valóságot, még pedig te miattad édes Hűgom! vagy is inkább a' te igazságtalan szemérmességédért veszem-el, a' minthogy mérték felett való tartózkodásoddal később vagy meggyilkolni ártatlan hív szívet, hogy sem végső levelére válaszolván, a' képzelt illendőségnek kelletinél szorossabb szabásait egykevéssé általhágni. Oh ragadd minél előbb újjaid közzé tolladat, 's írdd-meg néki hevennyiben válaszodat,

nem sokat kíván ő tetőled, sőt sokkal is kevesebbet, hogy sem talán kívánhatna, csak azt tudniillik, csak azt óhajtya ő a' szegény, hogy szeretete' kijelentéséért ne haragudj személyére. Gondold-meg oh édes Húgom! melly kevéske fáradsággal — melly olesó szerrel menthetsz-meg egy halandót a' kora haláltól, csak ezen két ige' feltételével tudniillik : nem haragszom : Ah! tedd-meg azt a' keveset szerencsétlen Barátomnak, 's ne vedd-el kevély mákacssággoddal életét, a' melly tenéked vagyon felszentelve általa. Elégd-meg azzal, hogy ezen az eggyen kívül már mindenét elrablottad, olly' előlthatatlan tüzet gerjesztvén bellyében, a' melly minden örömetől, minden reménylhetett szerencsájától, sőt esztől 's minden kínos indulattyaitn vehtë gyözedelmeskedhetésétől is megfosztotta. — Meg ne ütközz pedig rajta, hogy előttem szeretetét felfedezte, 's véled üzött levelezését megvallotta. Életének utolsó pillantattyában tette ő ezt, a' midön már semmi reménysége nincs többé, hogy élhet továbbá. De ugyan szerelmes Húgom! hogy lehetél erántam is olly' zártt szívü, hogy mind eddig ki nem nyilatkoztatád atyafiúi szívem előtt titkodat? Nem helyheztethetél e bennem annyi bizodalmat, hogy megtudom azt magamban, 's meg is akarom tartani? sőt, ha midön első leveleit vetted Nyárádynak, már tapasztaltad eránta érzéketlenségedet, vétkeztél, hogy azt valamellyikünknek tudtára nem adtad, mert úgy, ha magad általlottad azt cselekedni, értésére esvén általam ellenkező hidegséged,

elfőjtotta volna eddig indulatit, avagy legalább bizonyosan nem engedte volna annyira nevedetni nőttön növä gerjedelmeit. Így ellenben mi gyönyörüségedet lelheted, kérlek, abban, hogy a' világ' legtellyesebb emberét olly' kegyetlenül ölod-el, makacs kényed' mordságával? Vesd-ki, ah kérlek! kevély gondolatodat elmédből, 's tedd-le megkötött kártékony szándékokat, és írv, ha még nem hatalmazott-el az érzéketlenség annyira szívedben, hogy engem' is, kit külömbben mindig kedves vérednek neveztel, megölyél általa, oh! írv kérlek minél előbb, és ha a' büszkeség olly' szerencsétlenné tette érzésidet, hogy a' halandók' díszét, 's a' virtusok' legtisztább tükörét, azért, hogy a' mostoha sors megvoná tőle mulékony dússágát, nincs tehetségedben, örökké szeretni, írd-meg néki legalább azt, hogy végtelen nagy szerelméből elkövetett hibás tettét megbocsájtod. —

Elvégeztem vólt már minden beszédemet, és Húgod még se eszmélődött-fel mély álmélkodásából — csak sóhajtani tudott, és fohászkodni. Végre felém fordítván csak ugyan égő arczáit, 's reám vetvén mintegy félve könnyborította szemérmes szemeit, mintha Nyárady' végső ínségét számba se venné, és könyhullajtásával csak pirongatásom miatt öntözne gyúladozó képét: No édes Bátyám! azt mondá érzékeny fájdalommal, ugyan rám szórtad nagy igazságtalanúl haragod' szikrájít, azt ugyan soha meg nem érdemlettem, hogy illy' kiméletlen pirongatásokkal illessél. — Ha soha

balúl nem cselekedtél is életedben, most csak ugyan igazságtalanságot követtél-el ellenem, hogy minekelőtte meghalgattál volna, rám eregetted csípős fülánkidat, és a' helyett, hogy barátodat intetted volna meg ellenem elkövetett szentelenségéért, engemet tetéztél-meg húrolgatásiddal. De hogy kivilágosítsam előtted ártatlanságomat, halhadsza, melly illetlenül bána velem Barátod: Alig halada-el egy hónap, hogy Széplakról eltávozott, hát a' mit soha meg sem álmodhattam, levelét vevém Pozsonyból. Elgondolhatod, mennyire megütköztem rajta, annyival inkább, mint-hogy itt létekor valahányszor nálunk vólt, mindannyiszor azt sejtettem kedvetlen magatartásából, hogy társaságom únalmas vala előtte. Mivel mindazonáltal a' kik csak ismerték, mindenek dícsérték, és mivel magam is tapasztaltam leginkább leveléből nemes Lelkűségét, és jó szívűségét, jóllehet a' mint magad is tudhatod, soha senkinek nem írtam, válaszoltam levelére, ebből azután valóságos levelezés támadott közöttünk, míg végtére egy bizonyos jó Barátunk által meg nem intettem, hogy Nyárádyval való levelezésemet, ha kedves előttem becsületem, hagynám abban, mivel az, gyengeségéből e, vagy merő csúfságból (maga tudja) tőlem vett leveleimet mindenfelé fitogtattya. Én ugyan ezen tudósításnak nem egy könnyen adtam hitelt, többet állítván sokkal is Nyárádyról, hogy sem ő illy' alacsonyságra vetemedhetne, de minekutána ugyan azon tudósító jó barátunk mind-

azokat megírta, a' miket Nyárádyhoz küldött leveleimből maga is olvasott, és azokat szórúl szóra akként írtaknak tapasztaltam, végképpen meggyőzettem, 's kénytelen voltam elhinni állítását. Imhol édes Bátyám! e' vólt oka, hogy megváltozhatatlanúl elvégeztem, egy betűt sem írni nékie többé, a' mit ha rossznak ítélsz bennem, úgy nem vagy hozzám igazságos, sem egyenes szívű atyámfia nem vagy.

Én, hallván ezeket, olyanná lettem, mintegy kőbálvány, sokáig nem találhattam szót Barátom' véddésére; utólyára csak ugyan magamban szálván: már úgy jól cselekedted édes Húgom! azt mondom néki, ha a' veszett hír ilyeneket hazuda ellene előtted, mindazáltal életemet merném feltenni mellette, hogy ő azt soha nem cselekedhette. — Mindenekre kértem továbbat ötet, hogy ne hinne olly' könnyen a' ravaszkodó hírnek. Lehetetlennek állítottam kitelhetni Nyárádytól hogy akárminémű embertársát, annyival inkább ötet, a' kit a' bálványozásig imád, olly' alacsonnyan megtudná sérteni. — Tapasztaltam is nem sokára, hogy csak ugyan megkérleltetéek valamennyire haragja. Azután kegyesebb gondolkozásába ajánlván Barátomat, haza tértem, hogy annak még azon nap' elküldeném leveletem, a' mellyben ezekről tudósítást vehessen.

Haza érkeztén, tüstént íráshoz fogtam. Azomban elgondolhatod álmélködásomat. — Nyárády toppana eggszerre szobámba. De nem az a' piros, nem az a' hajdani ép és ele-

ven Nyárády, hanem az elhervadt, 's megszakaszkodott halavány Nyárády; — Karjaim közzé záram őtet örömben, és nem győzven eléggé ámúlni a' reménytelen történetet: Mi kedvező szél hozott hozzám olly' véletlen időben? azt kérdém tőle, 's leültetém. Azután míg a' legények behordták a' kocsiról holmi egyet-mássát, így szólla hozzám: Azután, hogy hozzád írt utolsó levelemet útnak bocsájtottam, annyira türhetetlenkedtek válaszd után vágyódó kívánatim, hogy lehetetlennek ítélem megvárhatni az időt, mellyben kezemhez történendő vételét reménylettem. — Tüstént el is tökéltetem magamban, hogy a' legközelebb kelendő napon útnak eredek, és hogy megtudhassam, mit lehessen reménylenem, magam fogok személyesen lejönni hozzátok. Úgy is történt, mert a' rá jövő napon mindjárt kocsira ültem, és a' mint látod, hála Isten! szerencsésen ide értem.

Imhol, azt mondám továbbá néki, kezébe adván az elkezdett levelet, éppen most szándékoztam megírni azokat, a' mikről tudósíttatni kívántál általam. Elbeszéllek itt néki mindeneket, a' miket Piroskától hallottam. Ő módnélkül megrémüle értésekkor. Elvagyok árúttatva! azt mondá keserves hangon, de tudja az Ég ártatlanságomat! Érdemetlennek tartanám magámat csak egyg órányi életre is ezentúl, 's magam üzném - ki ezennel szennyes lelkemet megbádjadott tetemimből, ha ollyasmit elkövetni tudtam volna. Nem mutattam én, ah! dehogy is mutat-

tam csak egy léleknek is leveleit, mindazáltal emlékezem, hogy egyszer (mivel szüntelen olvastam őket) asztalomon felejtettem egyikét, meg lehet tehát, hogy honn nem lettemkor Dombay Barátunk szobámban lévén, elolvasta azt, és minthogy (a' mennyire sejdítém) ő is imádója Piroskának, hasznára kívánván fordítani az alkalmatosságot, azért íra olyanokat ellenem, hogy Bálvánnya' szívességét, a' mellyet leveléből könnyen kiolvashatott, elidegenítettse tőlem. Ez pedig annyival hihetőbb, mivel, ha oda haza nem voltam, tudván kölcsom' helyét, szokása szerint béméne szobámba, és ott valamelyiket olvasgatva könyveim közül szokott várakozni visszatértemig. — Végezvén ezen rövid beszédjét, láttam, hogy elárúztatásán felette törődne. Elővettem azért minden tehetséget vigasztalására, 's azt ígervén végre neki, hogy magamra vállalom ártatlansága' védelmét, lenyúgtattam valamentég háborgását. —

Kimenénk nem sokára házi kertünkbe, 's letelepedvén ott egy agg diófa' árnyékos allyában, kértem ötet, beszélné-el szerelmének kezdetét. Meghallék itt tőle mindeneget, a' mik elejétől fogva egész utolsó szempillantásig történtenek raboskodó szívével. Minthogy pedig én annak előtte legkevesebbet se tudtam mindazokról, végnélkül volt rajtok való álmélgodásom. — Oh melly megfoghatatlanok az Egek' titkos végzései! azt mondom magamban. Ki hitte volna valaha, hogy ezen legtartózkodóbb, 's legerősebb szabad szív is

illy' véletlenül essék kelepcebébe?! — Nagyon sérlelvén pedig szívem, hogy Barátomat könnyezni láttam beszédje közben, mindenképpen vidítgattam; míglen, egy kis kurta vacsorában részesülvén, lenyúgodtunk.

Más nap' a' mint felöltözködénk, azonnal a' Szentegyházba indultunk, mivel az nap' búcsújárás lévén, korán tartatott az Isteniszolgálat. Azomban mire mi a' nagy útszába értünk, már megindult volt az ájtatos gyülekezet, hogy tehát mi is hozzá kapcsoljuk magunkat a' Férjfiak' sorához, előre siettünk. Eppen Pártássaink' csapattya mellett kell vala elmennünk. Azok között volt Húgod is Piroška, a' ki meglátván oldalvást mentünkben bennünket, olyan lett egyszerre ábrázattya, mint ha tengeri csigavér borította volna el egészen. Nyárády ellenben (minthogy jól vigyáztam reá) feléje se tekintett, attól tartván a' bátortalan, ne hogy meglátván kedvesét, a' kiről való elmélkedése is olly' véghetetlen zürzavarba zaklatta sokszor Pozsonyban érzéseit, annyira elragadtasson indulattyaitól, hogy minden ember észre vehesse változását. Beérvén pedig a' Temetőbe, (mert az abban lévő Kápolnához mentünk, a' mellyet a' mint tudva vagyon előtted, még hatvan 's néhány esztendőök előtt fogadásból építtettek őseink, hogy a' Mindenható megszabadította őket a' mirigy haláltól, mely akkorban uralkodék városunkban) Beérvén, mondom a' temetőbe, ugyan azon sírdombhoz vevők magunkat, a' mellynél a' mint már tegnap elbeszéllem, azon

temetés' alkalmatosságával állapotunk - meg, a' midőn Nyárády először látta Húgodat. A' többiek pedig, minthogy a' Kápolna kised lévén, abban csak öreg szüléink, a' kik törődöttségek miatt nem álhattanak, és hajadonnyaink mehettenek - bé gyengéded nemekre tekintve, a' többiek mondom szerte - szélyt telepedtenek-meg a' szilvafák' árnyaiban. — Szüzeink éppen mellettünk mentenek-el, 's itt másodszer tekintte Húgod Nyárádyra, látván pedig, hogy ugyan azon ravatal' mellett von-ta légyen meg magát, a' mellynél egy esztendő előtt olly' társatlan büszkeséggel állott, hogy még csak feléjek se tekintett, a' midőn elmentek mellette, minden múltaknak felébredett elméjében emlékezete, 's szíve azonnal kész vala megbocsájtani nékie, ha mindjárt Isten tudja melly nagy lett volna is el-lene elkövetett hibája. — Mivel pedig Nyárády ismét előbbi bátortalanságától indítottván, a' világért se merte volna reá vetni szemeit. Ezt tapasztalván Húgod, a' mint ezt, és mindazokat, a' miket elejétől fogva mind addig beszéltem, 's beszélni fogok felőle, ön-nön maga vallásából tanultam későbbben, fe-lette megszomorodott, 's boszorkodott. De még inkább megneheztelt ő akkor, a' midőn az Istennek adott tisztelet 's hálaadás után a' kápolnából vissza-indúlttokban nem akadhat-tanak többé Nyárádyjára szemei. Tudniillik míg a' szent Mise tartatott, olly' annyira érez-te Barátom gyengülését-erejének, hogy végső fogytától tartván, még minekelőtte a' kápol-

nából kijövének, nyúgodalomra álltván szükségét, haza mentünk.

Hogy Piroska a' búcsújárás után haza érkezett, legelső foglalatossága vólt, elbeszélteni Nénikéjének (a' ki nem legjobb egészséggel bírván, otthon marada) azon kedves újságot, hogy Nyárády Széplakon lenne. Azután pedig, minekutánna a' jó Nénike, a' mennyire egészsége hanyatlásán támadott kedvetlensége megengedte, egy kevéssé dévajkodott vólna véle, hogy majd elárúllya szeretéjének a' levelezésben tapasztaltt lajhaságáért, béméne a' maga szobájába, és ott minekutánna tízszer is megnézte vólna magát tükörében, ha elég csínossan vólna e öltözködve, 's nem találhattak e benne valami rendetlenséget Nyárády' szemei, annak magaviseletét kezdé elméjében hánytorgatni. Ah! hogy hi-hessem én azt, azt mondá végre magában, hogy az a' kedves Teremtés, a' kinck olly' vétlen ártatlanság, 's olly' nemes lelkűség mosolyog-ki szelíd szemeiből, nem szánta vólna lealacsonyítani személlyemet leveleim' kicsevegésével. Nem, azt tellyességgel nem hi-hetem. — De ha bár úgy vólaa is, nem tudnék e neki megengedni ezen csekély vétkecskéjéért, a' mellyet ő bizonyosan nem rossz végre követett vólna-el, mert ha az igaz, hogy ő engem' olly' igen szeret, a' mint leveleiben kijelentette előttem, a' minthogy lehetetlenek is tartom, hogy egy olyan derék Ifiú hazudhasson, már úgy képzelem, melly erőszakos maga meggyőzéssel kerülhette vólna-el

hogy valamellyik meghit Baráttjának ki ne jelentette légyen hozzá mutatott hajlandóságomat. Magamról tudom, melly nehezemre esék az nékem is, míg Nénikémnek ki nem nyilatkoztattam levelét, és míg felöle senkivel nem beszélhettem. Hiszen én csak egy nap' se álhattam-meg, hogy ki ne fecsegetem volna kedves levelkáját, 's rajta támadtt örömmöt. Ezt pedig én nem tarthatom véteknék, egyéb ha megszegyenítettésemre cselekedte volna, de azt én ő róla fel se tehetem, holott ő engemet, a' mint leveleiből világosan kitetszik, mindenek felett szeret. Több ilyen okoskodásokkal fárasztotta elméjét 's végtére erősen feltette magában, hogy elő se hozza előtte, ha majd meglátogatására jövend, elárúltatását,

Óhajtvá várta az nap' Piroska a' szempillantást, mellyben látogatására menendünk. Mi azomban minthogy Nyárády még nem állította magát olly' erőben lenni, hogy a' véle leendő öszvejövetelt kiálthatná az nap' sehová se mentünk. Nehezére esett az Piroskának, minden szempillantás hosszabbnak tetszék ránk váró szívének; midön pedig már alkonyodni kezdett, és mi még folyvást elmara-dánk, valójában haragudni kezdett, azt vélvén (mivel a' búcsújárásban is olyan különös rátartós magaviseletét tapasztalta) hogy talán neheztel reá Nyárády, hogy véle üzött levelezését félbeszakasztotta, és hogy annakokáért nem is ő végette, hanem csak egyedül, az én kedvemért jött légyen Szépla kra.

Én azon éjszaka nem háltam oda haza, mert édes Atyám a' Pusztahelyi Kastélyunkból; a' hol az ősznek nagyobb részét szokta vólt eltölteni, beizent szülémhez, hogy rándúlnék-ki hozzá, némely rendelései vólnának a' mellyeket közölni kívánna vélem. És ez vólt azon gyászos éjszaka, a' mellyben nagyobb része városunknak hamuvá tétetett, Honnosinknak pedig feles száma egész a' koldulásig megszegényítettet. Az éj csendes vólt, de komor, 's rendkívül feketé. Semmit nem láthatott az ember' szeme egyebet, csak a' felleges égnek tisztásabb párkányairól lelepillantó csillagokat néha néha. Már éjszél közelgetett, a' midőn a' veszélyt hordó szelek lengedezni kezdettenek. Azomban, oh szerencsétlen óra! egyszerre tűzbe borúl szomszédotok' háza; a' békés levegő felháborítotték, és a' vészes fúvalmak azonnal mérgessebben lehelték dülő párájikat. — Lakosaink az álomtól méllyen eltemettette nyugodtanak, e' szerént a' veszedelem kényne szerént terjedhetett. — Először is a' te házatokra csaptanak által a' dühösködő lángok, 's azt egészen elborítván, töletek ismét hovátovább harpództak, úgy, hogy egynehány szempillantatok múlva már a' harmadik útszában pusztítottak, és csak akkor kondúla-meg a' tűzvést hirdető öreg harang, midőn az erőszakoskodó szelekkel küzdő lángok már több mint száz ötven ház' fedémein legeltenek. — Felrezzenvén a' szerencsétlenek a' rémítő hangra álmaikból, a' midőn az eláradott iszonyú

tűzvészt tapasztalták, elszörnyedve irámlottak szerteszélyvel, senki sem a' tűznek oltásában, úgymint a' melly már lehetetlennek tetszék nékik, hanem mindenki életének megmentésében fáradozván.

Azomban a' te házatok' haját már egészen ledúlták a' hatalmas lángok, 's a' gerendák, szaluk, léczek mind eleven zsaráttá válván, egymásra dőlve nagy halmokra torlódtanak a' leomlott pitarban már a' szobák' ajtaji is gyúladozni kezdettenek. — Atyád, Nénikéd, 's Húgod csak a' harangkonkásra serkenvényfel, a' midőn tudniillik már erejek' eszterhája ajtójokra roskadott, minden nyomban a' kétségbeeséssel küszködtének szobájokban, minden nyomban jobban jobban irtózkodván, ne hogy a' szobák' padolattya is reájok szakadván, a' kegyetlen tűznek egyig prédájává tétessenek. — Végre már az ablakzsenedelyek is tűzbe borúltak. Húgod egyik ájulásából a' másikba dőle, Nénikétek pedig rajta támadott szánakodásában esztől is eltávozott. — Édes Atyád ellenben minden erejéből üvöltözött, hogy az emberek segítségekre sietnének, de minthogy közelíteni is alig leheté házatok' falához, senki nem találkozott, a' ki oltalmazásokra kiszánta volna életét.

Az alatt Nyárády is meghallván a' szomorú harang' borzasztó szózattyát, azonnal kapunk' eleibe szalada, hogy, melly részén támadott légyen a' veszedelem városunknak, megtudhassa. Látván pedig, hogy a' tűz már több útszákra elszélyedett, és a' többi között

házatokon is dühösködne. Eszébe ötle hirtelen azon gondolat, hát ha Piroskája is veszedelembe forogna, 's erre mint egy tébolyodott rohana azonnal kétségbeesve felétek, 's alig közelíte házatokhoz, rémülve látá, hogy annak már nagyobb része merő parázsló üszögből állana. Meghallván pedig Atyádnak kiáltásait, 's Húgodnak ájulásából éppen akkor történt feltenyészésekor tett sikótását, minden érzékenységet elvesztette, és mintegy kölykei' rablója után rohanó tigris, midőn azokat ellenségétől nyaggattatni hallya, akként esett a' tüzgarmadakon keresztül-törvén, a' lángokba-csapott ajtónak, 's felszaggatván annak a' mindenható szerelem által érzéketlenekké tétetett karjaival lángnyaltta zárjait, bőszültten rohana közibek, 's felragadván mint egy hatalmas sas szerelmes galambját, szelmódjára repüle ki véle a' halál fészekből. — Ájúlttan ada őt' az ámuló jelenlévők' karjai közzé, 's azután ismét visszairamlván, Néni-kéddel együtt Atyádat is kihurczolta. Maga pedig, minekutánna édes Atyádra bízta Húgodat, a' tűz 's füst' erejétől elbágyadva, félholttan szédelygett vissza szállására.

Felvirradván a' gyászszal keltt nap, mint-hogy szertelen ijedtségek miatt egyike sem ismérte-meg véreid közül Nyarádyt, mindenfelé tudakoltatták, és keresve kerestették életek' megmentőjét, hogy azt, a' mennyire tehetségekben állana, nemes cselekedetéért megjutalmaznák, azomban hiába esett minden igyekezetek, minden fáradságok után se

jelenté magát senki is előttök, 's a' hálaadásra kisztegető kívánság erősen gyötrötte nyughatatlan szíveiket.

Én azomban megérkezvén, szemmeredve néztem a' sivatag pusztaságot, 's házunkhoz jutván előszer is szobámba mentem, hogy Nyárádyt megláthassam. De melly irtózatos látomány! Barátomat holtthalaványon, 's magán kívül elálélva leltem, a' midőn pedig közelebb vonulék hozzája, mind a' két kezét elégettette tapasztaltam. Tüstént orvosért is szaladtam, a' kivel, megérkezvén, szaporán írt rakattam sebjeire. Sokáig nem vehettük szavát, míg végre csak ugyan felveté szemeit, 's kimondhatatlan csudálkozásomra reám mosolyoda. Kérdezém azután, mi történt legyen véle a' nagy Isten' kedviért? Igen kevés, azt válaszóla erőltetett vidámsággal, a' mint az éjszaka én is azon szerencsétlenek' segítségire igyekeztem, kiknek vagyonyát a' kegyetlen tűz emésztette, véletlenül egy-nyaláb lánggal vegyes kanócz esék hegyembe, és attól egy kevéssé megperzselttenek tagjaim. De reménylem, nem sokára felgyógyúlok. Annyira kitetszék ezen nyögve ejtett néhány szavaiból nyavalyája' súlyossága, hogy abból következő halálától kezdettem tartani; látván mindazáltal, hogy ő nem venné észre gyengeségének nagyvólttát, magam sem akartam elrémíttetni baján támadt félelmemmel, hanem, minekutánna buzgón kértem, hogy vigyázna magára, 's mindég bétakaródzva nyugodaa, magára hagytam, és mivel még haza-

menttemben észrevettem, hogy a' ti házatok is az elégettekhez számláltattna egyenesen hozzátok siettem.

Édes Atyádat az ágyban betegen találtam. Húgod pedig Nénikéjével a' tüztől megmentetett háznémüket tisztogattatták cselédjeikkel. Előszer is édes Atyádtól tudakoltam baját. Ki is azt mondá, leültetvén ágya mellé; hálá az Egeknek! édes Öcsém, hogy így is lehetek. Éjfél tájban már semmi reménységem se vólt, hogy ma illyenkor az élők' között fetrenghetek, csak igen kevésbe múlva, hogy mind a' hárman hamuvá nem égtünk, a' mi bizonyosan meg is történt vólna, mert már a' szerhaj is ajtónkra dőlven, semmifelé ki nem mehettünk, ha csak egy jótévő teremtés, ha nagy szívére nézve csak ugyan annak mondhatom, nem jött vólna segítségünkre, 's bennünket az elkerülhetetlen halál' torkából ki nem ragad vala. — Én hallván ezeket, azonnal gyanítani kezdettem, hogy Nyárády vólt légyen megtartója élteknek, de nem tudván bizonyosat, nem bátorkodtam Atyád előtt kijelenteni vélekedésemet, hanem azt még is előbeszéllém előtte, hogy Nyárádyt nem külömbben nagy veszedelem érte légyen, úgy hogy csak kevés reménység lehetne feltengüléséhez. Atyád még mindeddig nem tudta, hogy Nyárády Széplakon lenne, a' kinek, rendes magaviseletéért, 's kitetsző jeles eszességéért, megkérdezvén mikorba történtt érkezését, mód nélkül sajnálkodott szerencsétlenségén.

Édes Attyádtól Húgod' szobájába mentem, a' hol Nénikéd hasonlóképpen beszélte el veszedelmes eseteket. Itt már nem halgathattam-el Nyárádyról való vélekedésemet, a' mellyet ők is helyben hagyni látszattak, míg végre egy közibénk érkezett szolga, minnekutánna erről kérdeztetett, azt felelvén, hogy ő azon Istentől küldetett véd-lelket szemével tartván, elmenetele után, mihozzánk látta légyen bémenni, egészen megerősíte ítéletünkben.

Módnélkül sajnálták mind a' ketten, olly' veszedelmes karban hallván tőlem helyhez-tettve lenni. Azomban Húgodban semmi különöst nem tapasztaltam, a' miből hozzá való szeretetét következtethettem volna, mert azt megkell jelelned, hogy én még akkor semmit se tudtam bele, hogy ő Nyárádyt szereti. Boszonkodtam, meggondolván, hogy még ezen csalhatatlan bizonyoság-tette után, a' mellyet Nyárády csak egyedül érte égő szíve' indulattyából cselekedhetett, se hagyna alább hidegségében. De meg is pirongattam háládatlan szívének makacs hegykeségéért. Ládd édes Húgom! azt mondom néki a' többi között, ládd melly igazságtalanúl haragudtál szegény Nyárádyra! Ha ő téged' Istenigazában nem szeretne, bizonyosan nem rohanna éretted, se más tiédért olly' bizonyos halálba? tovább is akartam még feddegélni makacságáért, de látván megpirulását, megszántam szemérmességét. — Az alatt, míg én itt beszélgeték véle, Nénikéd bésuhana édes Attyádhoz, 's hogy Nyá-

rády volna, a' ki életüket megszabadította, fájdalmassan jelentette. — Szegény édes Atyád (soha se felejtethem-el) azonnal kívánszorgott ágyából, és jóllehet minden inai reszkettenek, még is nyomon akara hozzánk futanni, hogy Nyárádynak véghetetlen szíves-ségét megköszönne, és ha csak mennyre földre nem kényszerítettük volna, hogy maradna békességben, míglen megerősödnének tagjai, minden bizonyal el is ment volna — engedett csak ugyan végre kérésünknek, erősen megparancsolá mindazáltal Nénikédnek 's Húgodnak, hogy mentenmennének örangyalokhoz 's köszönnék meg addig is megtartásokat, míg erőre kapván, maga is tellyesítheti kötelességét. Mi tehát — mind a' hárman azonnal Nyárádyhoz menénk, a' ki éppen inassával beszélgetett.

Mihelyest meglátá Húgodat, olly' szerfelett vala azonnal ijedése, hogy azon kevés eleven szín is, a' melly annyi szívbeli fájdalomai 's mostani nyavalája után, még hátra maradt vólt, elenyésze bús képeről. Ágyához menénk azután mind a' hárman, 's a' Nénike mind édes Atyádnak, mind pedig a' magok' nevében megköszönte a' haláltól általa esett megtartásokat. Nyárády semmit se válszola beszédjére, háromszor is megújította ugyan felelni törekedő szándékát, de a' gyengeségtől, főképpen pedig Húgod' jelenléte miatt támadott szemérmétől elnehezült nyelve mindannyiszor megtagadta tőle szolgálattját. — Csak béesett szemeinek bádjadtt forgásával

jelentette megvédlésekből származott végtelen örömét. — Piroska' szívének pedig minden iparkodása mellett is kitetszék szemeiből mérték nélkül való gyötrelme. Könnyen elgondolhattam ezekből, hogy mind a' kettőnek a' bátortalan szemérem némította el nyelvét, mirevalónézve, hogy őket akadémikus hínárjokból kisegéllyem, Nénikédet karon fogám, 's mintha valami különös dologról kívánczoknék beszélni véle, az ablákhöz vezetém. — Magokra hagyattatva látván magokat a' két szerelmesek, még erősebb szemérmességgel küszködtenek, míg végre a' valamennyivel mérészebb Piroska: és nagyon rosszul vagyon Nyárády? azt kérdezé tőle sajnálkodva; melyre, ah éppen nem, azt felelé amaz, éppen nem! Egy olyan gyönyörűséges Angyalnak szolgálattýában támadott betegség, mint a' millyen magad vagy, újjulás énnékem, és édes szívemnek. Ugyan azért csekély szíveségemért, a' mellyet ti olly' véghetetlenül nagyoknak állítotok, én pedig pusztá kötelességemnek tartok, éppen nem érdemlettem meg hálaadástokat, úgymint, a' mellynek már akkor elvettem jutalmát, a' midőn annak megmutatására szerencsém adódék. — Igazságtalan magához, azt viszonózá erre Piroska, valamint szintén mihozzánk is igazságtalan, ha el nem fogadja hálás köszönetünket, a' mellyel, míg csak bírni fogjuk életünket, mellyet ezután egyedül Nyárády' nemes szívének köszönhetünk, mindenkor tartozni fogunk nagy lelkének. Igazságtalan vagyok, drágá

Kisaszszönyom! azt válaszolá egyszeribe Nyárády, az vagyok igen is, még pedig erántad vagyok igazságtalan, hogy Angyali személyednek tett vékony szolgálattal életemet is fel nem áldoztam egyszerismind védelmedben. Kiontott vérem által lemoshattam volna talán részént azon vétkéből szívemet, mellyel bánt-hatatlan személyedet, midön vakmerő szeretetemet kivallottam, olly' képtelenül megbántottam. — Ollyan lett ezeknek hallására Piroska, mint egy lelketlen kő oszlop, a' világért se mert volna többé se szólni, se reá tekinteni, mihelyest a' szeretetet említette. Soha se mondotta ő néki ezt még senki is szemei' közébe, se nem repüle még soha az ő szemérmes rózsa-ajakiról illy' kérdésre válasz, — a' föld alá bújt volna szégyenletében, ha teheti vala. Én, ámbár nem hallám beszédjeket, mindjárt észre vevém zavaródásokat, hogy azért felmentsem őket szíveik' vívódása alól, oda menék, 's a' másik karomra fogván Húgodat, minekutánna serény javulást óhajtottak Barátomnak, kimenének tőle.

Mire én töletek véreid' hazakésérése után visszatértem, iszonyú emlékezet! már Nyárádynak minden sebjeit felszaggattva, orvosló szereit kidöntögette, magát pedig átkozódó szidalmakat ordítva találtam ágyában. Az Istenekért! szerelmes Barátom! azt mondom neki elrémülve, mit cselekedtél magaddal? szántszándékkal akarod e magadat a' halál' karjaiba vetni? 's nem gondolod e meg, hogy az által mindazokat megfosztandod életektől,

a' kik csak add'g kívánnak a' világban részesülni, míg magadat is, a' kit halálba szeretnek, abban látnak tündökölni. Mit fognak cselekedni édes Szüléid, ha eggyetlen eggy fíjokat, a' kiben legfőbb örömeket, 's aggkoroknak eggyetlen eggy vígasztalását lelik még fel, örökre elvesztették? mit fog mívelni kedves Piroskád? 's mi lesz végre belölem is, a' ki megbecsülhetetlen barátságod nélkül csak eggy óráig sem élhetnék? Ah változtasd-meg kegyetlen szándékokodat, és ne foszd-meg olly' időnek előtte magadat még reménylhető boldog jövendődtől, a' mellynek Piroskád' szívességével, a' mint imént tapasztaltam; olly' szépen kezdenek fakadozni mosolygó bimbóji. Ah szépen! azt viszonozá kéttségbeesést ábrázoló szemeket fordítván felém, beszédemre, igen szépen fakadoznak, úgymond: de nem a' boldog jövendőnek bimbóji, hanem azon örök búforrásnak árjai, a' mellyek ha tovább is megmaradok közöttetek, feneketlen özönnyökben fogják eltemetni szerencsétlen éltetemet. Mit reménylhetnék én már minekutánna szembetűnő-világosan tapasztalom, hogy azon kegyetlen Angyálnak lehetetlen megnyernem valaha szerelmét. Ah nincs énnékem már mit reménylenem szerelmes Barátom! minekutánna az a' szív elzárta előttem templomát, a' mellyben minden áldozatimat lerakni készültem, és a' mellytől minden reményemnek bételyesedését vártam. Mit használ már nékem többé a' világban nyavalognom? minekutánna a' kínok minden érzésimet megdurvíták, 's

minden

minden értelmemet megtompíták, terhére válnék én csak a' vígadó emberi nemnek, 's únalomra minden nyájas társaságnak! Ah! hagyj - el tehát, kérlek szerelmes Barátom, hagyj - el végső veszélyemben, 's engedd a' világból kivándorolni ezt a' nyomorúttat, a' kit csak az érzéketlenítő halálnak fagyaló lehellete téríthet - el egyedül azon tövises búóvénnyről, a' melyre lecsillapíthatatlan indulati vezették volt.

Minden haja' szála felborzadott eliszonyodott fejemnek, midőn legkedveltebb Barátomnak eme' végső elkeseredését tapasztaltam. — Elővettem minden tehetségemet, 's minden vigasztalására szolgálható okoskodásokat elejbe számláltam, de minden igyekezetem sikertelen vala, semminek nem lehetett kegyetlen feltételének megmásolásában foganattya! Kiszaladtam tőle utólyára édes Atyámhoz, 's azt kértem - meg, hogy késértene - meg ötöt, ő általa talán behagyná köttetni sebjeit. Én pedig az alatt hozzátok mentem, 's ott Húgodat, Nénikéjének jelenlétével se gondolván, minden csillagra, minden fűszálra kértem, keserülne Barátomon, a' kit ha csak véle való bánását kegyesebbé nem változtatná, csalahatatlanúl, és talán még az nap' örökre elvesztenék. Elbeszéllem azután előttök, miként hányta légyen - le karjairól írjait, 's miként konokította légyen meg magát szándékában. Semmi orvosló szert el nem fogadni, csak hogy minél hamarább elhúnyhasson életéből.

Alig mondám ki ezeket, a' midőn az el-
 rémült Nénike egyszerre felkerekedék, 's
 édes Atyádhoz szalada. Mit cselekedett az-
 zal, könnyen elgondolhatod, ha a' mi követ-
 kezék belőle, elmondom előtted: még én
 tudniillik Nénikéd' kimenetele után Piroskát
 mindenekre kényszerítém, hogy vetköznék-ki
 igazságtalan szemérmességéből, 's kegyetlen
 szerénységéből, úgymint a' mellyekkel bizo-
 nyos gyilkosságot vinne véghez, 's mutatna
 valami édes hajlandóságot élete' megmentő-
 jéhez, a' mit ha mindjárt nem tehetne is e-
 gyenes szívéből, ámbátor azt Nyárádynak
 hasonlíthatatlan mind lelki, mind testi tulaj-
 doni könnyen megérdemelnék, legalább csak
 színből is cselekedje meg azt, e' lévén egy-
 gyetlen egy út a' haláltól való megszabadítá-
 sára. Míg én mondom, ilyenekkel, 's hason-
 lókkal kényszergettem Barátom' megtartására
 Húgodat, vissza-szalada egyszerre Nénikéd,
 és hogy édes Atyád tüstént magához menni
 parancsolná, jelenté Húgodnak.

Piroska azonnal engedelmeskedett, a' ki-
 nek is midőn hozzá érkeze, azt mondá nyá-
 jas kegyességgel édes Atyád. Ugyan lehetsé-
 ges e, a' mit hallottam édes Leányom?! az
 mondatik felőled, hogy te nála létedkor meg
 se köszönéd Nyárádynak végettünk elkövetett
 halhatatlan tettét, hanem inkább valami meg-
 vető hidegségedet mutattad eránta a' helyett,
 holott ő miérettünk, de legfőképpen a' te
 életed' megtartásáért életét is kockára vetet-
 te? Már ezt soha fel nem tettem volna felő-

led, a' kinek annyi számtalanszor tapasztaltam szánakodó szívedet, midőn valamely szegény Jobbágyunknak esék is valami tetemes szerencsétlensége. Meg se magyarázhatnám magamnak, miképpen durvulhattak volna el olly' egyszeriben eddig tapasztalt szelíd érzéseid. És ha gondolhatnám, hogy igazságtalan véle való bánásod valamely nemtelen büszkeségből származik, úgy valamint legédeesebb gyönyörűségére vála ez előtt szívemnek, hogy benned az ember-társaid eránt való szeretetet napról napra nevedkedni láttam, szinte annyi, sőt kétszeres fájdalmára szolgálna most éltes szívemnek az, ha Leányomban az érzéketlenséget, 's keményszívűséget sejdíteném keletkezni. De én ezt nem is hitethetem-el felőled magammal, tudom is, hogy nem megvető fennyhézásosodból cselekedted, sem szíved nem háladatlan véghetetlen érdeme eránt, hanem szüz nemednek szemérmessége követtette-el veled hibádat, és ez' a' gondolat minden rólad támadható bal gyanakodásomat meszsze üzi elmémtől, sőt azt is megígéri egyszerismind, hogy atyai kéresemnek a' mellynek te mindenkor szorgos tellyesítője voltál, most se fogod ellene szegezni magadat. Ekkor megfogá kezét, 's minteggy mosolygó szánakodással imígy folytatá hozzá tett beszédjét: De úgy e igyekezni fogsz édes Leányom! bétellyesíteni édes Atyád' könyörgését? Emlékezz csak jól vissza, mennyiszer nem esedeztél te már énnékem, hol egyért, hol másért életedben, és

nem de, ha csak igazságtalannak, avagy éppen szükségtelennek nem tanáltam kívánságot (a' mit véled is mindenkor megismértetem) mindannyiszor megfeleltem nékie? Most édes Leányom! megfordult a' koczka, most én folyamodom hozzád, te pedig tetszésed szerént helyben hagyhatod, avagy megvet-heted kérésemet. Ollyanért könyörgök előt-te tudniillik, a' minek tellyesítése csak csu-pán akaratódtól függ. — Látod édes fiam! Nyárády téged' magyarán szeret, a' mit hogy ő tenéked még mindeddig ki nem nyilatkoz-tatott, azt nagyon dicsérem benne. — Ez a' szeretet vólt annak is leginkább indító oka, hogy tégedet, 's véled együtt minket is, még pedig élete' veszedelmével óva-meg a' halál-tól, és miattunk, a' mint magad is láttad, halálos betegségben sínlődik. Mivel pedig nála léttedkor sajnos ügyét fel se vevő, és eránta érzéketlenséget mutató pillantásokat vetettél reája, olly annyira elkeseredett szí-vében, hogy eggy nap' se kívánczik többé élni, minekutánna te, a' ki nélkül nem él-het, hozzá való hidegségedet világosan meg-mutattad, ennél fogva, hogy változhatatlan szándékát minél bizonyosabban, és minél ha-marább elérhesse, semmit nem hágy az orvo-sok által betegségén segíteni. Ime kedves magzatom! azért hittalak magamhoz, hogy a' véle való kegyesebb bánásra megkérje-lek; útálatos 's embertelen szívetlenséget kö-vetnének - el, ha azt, a' kinek úgy szólván ke-zreiből vevők - vissza életünket, meghagynók

emésztődni miattunk: rajtad áll pedig egészen Piroskám! meg ne vond tőle szíves nyájasságot, úgymint a' melly csak egyedül való eszköz megtartására. Orvosold - fel hát csekély fáradságod által éretted támadott nyavalyájából azt, a' ki tenéked életedet tartotta meg, még pedig az övé ellen elkerülhetetlen halállal fenyegetődző veszedelemtől. Ha mindjárt nem szeretheted is úgy ötöt édes Leányom! a' mint ő kíván általad szerettetni, csak azért is szükséges kegyesebb hajlandóságot mutatnod eránta, hogy elkeseredett szívét felvigasztaljad, 's halálos szándékától elállítsad. Mennyetek-el azért még ma Néni-kéddel látogatására, 's méltóbb véle való bánásoddal önts vigasztaló írt szomorú lelkébe. De te csak halgatsz édes Leányom! avagy talán nem akard helyben-hagyni kérésemet? Ezen végső szavai édes Atyádnak úgy megjárták érzékeny szívét, hogy már a' Nyárády' sérelmes sorsán megindúlt könnyei özönnel zúdultak-ki földre szegzett szeméből, 's azután felemelvén azokat, az angyali szemérmesség' ártatlan színétől elborítottva: Ah! hogy gondolhatsz olyas mit felőlem édes Atyám! azt mondá zokogva; micsoda idegenséggel bánsz ma árva fejemmel! mi által vesztettem - el erántam való bizodalmat, hogy kéréseidnek tellyesítésében, a' mellyet a' világon mindenkor a' legszorosabb kötelességemnek tartottam, kételkedhetsz? Parancsollyál velem, a' miben csak kedved tartya, semmi sem lesz, (bizonyos lehetsz benne) a'

mit bé nem tudna tellyesíteni kedvedért leányod, a' kinek mindenkor örömeire szolgált parancsid' tellyesítése, úgymint olyanoknak, a' mellyekben lehetetlen gyönyörüségét nem lelnie egy olyan édes Atya' leányának a', millyené magam vagyok. — Ne gondold pedig, hogy háladatlan vólnék életünk' megtartójához, a' kit csak azért is örökké tisztelni fogok, hogy édes Atyámat vissza-adta magzati szívemnek. Hogy pedig eránta idegenséggel vádoltattam, azt ne kevélységemnek tulajdonítsad, hanem azon parancsolatid' végre hajtásában törekedő szándékomnak, mellyekben annyiszor javasoltad a' férfiakkal való tartózkodó társalkodást. De mint hogy most magad óldozol-fel ez egy esethen parancsid eránt megkívántató szófogadásom' kötelessége alól, elmegyek kívánságod után életünknek azon védlelkéhez, 's megmutatom néki, hogy nem pazérlotta nemes Nagyszívűségét olyanokra, kikben a' háladatosság' érzései elhűnytának. Ezeket mondván kiméne édes Atyádtól, 's közibénk lépven, maga sürgeté Nyárádyhoz teendő útunkat. Mihezképest, hogy Barátom meg ne tudná kegyetlen végezésének általam történt felfedezését, magam előre hozzá siettem, és a' mint ötlet, hogy engedné békötteni általam sebeit, és a' bádjadtsága' elosztatására szolgáló friss szerekből, mellyeket még hozzátok menttem előtt megisméltettem, venne be egy kiszabott csészikével, minden kigondolható okoskodások mel-

lett hijába kértem volna, egyszerre csak békopogtatának hozzánk Nénikéd 's Piroska.

Élégtelen vagyok, Barátom! megmagyarázni azon véghetetlen zavarodást, mellybe szegény Nyárady Húgodnak véletlen hozzá érkezte által ejteték, csak azt mondom azért, hogy szemérmetes ijedése még azon kevés jelenvalóságától is megfosztotta, a' mellyet kimondhatatlan kínnyai még ki nem facsartanak elrongyollott tetemiből, azután pedig, hogy elkerülhesse Piroskának nyilazó pillantásait, elfordítá tőlünk halavány ábrázattyát, mellyen a' halál már láthatóképpen kiütötte magát. A' mit megsejtván Piroska, ágyához vonódék, és a' mit még most se győzők eléggé csudálni, semmibe se vévén jelenléttünket, imígy tevé hozzá nagy bátran szavait: Hát annyira haragudhatsz reánk Nyárady! hogy még látogatásunkat sem akarod elfogadni? de hogy is ne lenne terhedre azoknak látása, a' kik miatt olly' nagy kínokat kell kiállanod! Nem halgathatta tovább Húgodnak beszédjét Nyárady, mert annak minden szavai nyíl gyanánt estenek szívére, hozzá fordúlván azért: Terhemre vagy igen is angyali Teremtés! azt mondá vissza néki, terhemre vagy igen is, nem tagadom, de közel sem azért, hogy ezen csekély fájdalmaimat te miattad szenvedem, a' mellyek édesek teértted énnékem, — nem, hanem lelkiisméretemnek kimondhatatlan gyötrelmiért, a' mellyek minden szempillantásban de leginkább megbántódott ártatlan személynednek látásakor hasgattyák szívemet. Még

sokat akara itt mondani, de Húgod megakadályoztatá szándékában, a' midön imígy szólta sóhajtása közben hozzája: Ah mit látok kegyetlen! Hát így kell e vígyáznod életedre? Hová lettenek sebeidről az íros ruhák? avagy erőszakkal akarod e magadat életedtől megfosztani? 's az által minket is halálunkig tartó szomorúságra kárhoztatni, a' kiket az a' gyászos gondolat, hogy a' világ mi miattunk veszté-el, legtellyesbb emberét, soha meg nem szünne gyötreni? már ezt soha meg nem gondolhattam volna a' felől, a' kinek minden cselekedetéből, sőt minden szemeütéséből nemes Lélek tetszék ki! Engedd most mindjárt, ha tudsz még valami szívességet mutatni erántunk, engedd, kérlek, békötlettni általam sebeidet, és minekutánna megtartottad életünket, ne kívánnjad azt kegyelenséged által keserüvé tenni. — Sőt éppen azért sietek innét áltköltözni, azt mondá Nyárady azon utolsó könnyei hempelyegvén - le halavány képen, a' mellyek csak egyedül e' végre rekedtenek még meg valamelly' szögében kiszáradott szemeinek, sőt éppen azért sietek kedves Kisaszszonyom! örökre eltünni előled, hogy ártatlan 's épülő életednek, a' mellyet a' magaménál ezerszerte nagyobbra betsülök megszerezzen nyugalmát, a' mellynek, ha megmaradnék közöttetek, akaratom ellen is háborgatóji lennének zabolázhatatlan érzéseim, a' mellyekkel már is annyi alkatmatlanságot szereztem mennyei szívednek. — Engedd-meg tehát, oh imádandó Teremtés!

engedd-meg legalább azt az egy végső gyönyörűséget a' boldogtalan Nyárádynak, hogy éretted halván-meg, tisztíthassa-ki magát éretted verő szíve' bűnéből, ha csak ugyan elég-ségesnek itéled annak elégtételére egy éltem' feláldozását, 's ne kívánnyal vissza-vezetni halálom' órájából azon életre, a' mellyben napról napra kénytelen leszek nagyítani ellened vétkeket. — Nagyon balúl ítélsz felőlem, ezt mondá néki ismét Húgod, félbeszakasztván keserves szavait; — nagyon balúl ítélsz felőlem, ha olly' megkérdelhetetlen haragúnak gondolod szívemet, hogy egy olyan nagy Léleknek, a' micsodás Nyárády, meg nem tudom bocsájtani egy keveske gyengeségét, és olly' háláadatlanak, hogy életem' megtartójához nem ismérem-meg kötelességemet. Ne szerezz tehát ezentúl szántsándékkal olyan gyötrelmeket szívednek, a' mellyekre érdemetlen vagy, 's légy bizonyos benne, hogy azon kicsiny hibádat, a' mellyet vigyázatlan indulatoskodásod követtetett-el veled ellenem tollad által, végképpen elfelejtette házunkhoz mutatott nemes szívűséged, sőt, ha találhatsz abban valami gyönyörűséget, és el nem bízza magát benne nagy érzékenységű szíved, még azt is mondhatom, hogy még, minelőtte halhatatlan teted által kötelesséddé tettem, már megbocsájték levelednek. — Ezt mondván Húgod, úgy elpirúla, hogy merően rózsákká válának arczáji, azután maga keresé-elő az írokat, 's maga kötözé azokkal bé sebjeit, felkeresgélte egyéb inni való

orvos szereit is, a' mellyekből maga öntvéni a' csészébe a' kiszabott italt, azt is bévéttette vele esenkedő könyörgése által. Végtére: No már most megígéred e, azt kérde tőle nyúghatatlan hangon, hogy ezután szorgalmatossan vigyázni fogsz életedre, és javasolt orvosságaidat rendessen bévészed? Vigyázni fogok reá igen is, drága Kisasszonyom! azt felelé Nyárády már nyugodtabb lélekkel, vigyázni fogok reá ezentúl, úgymint ajándékkodra, a' mellynél lehetetlen kedvesebbnek lenni akárminek is előttem, csak hogy — — De parancsolom is, azt mondá reá Húgod, egy szemérmes büszkeséggel, félbe szakasztván Barátom' szavát, de parancsolom is, és ha óhajtasz még megörvendeztetni bennünket, meg is kívánom, hogy minél előbb vissza-adjad látogatásunkat. Ezeket mondván, még egyszer megfenyegeté újjával Barátomat, 's azután induló szándékjokat tapasztalván, kikésérem őket hajlékunkból.

Mire vissza fordúltam, már Nyárádynak tapasztaltam véghetetlen öröömre vidulását. — Húgodnak hozzá mutatott nyájassága egészen eloszlatta kétségbeesését, 's halálára törekedő kegyetlen szándékát véle végképp' letétette. Már most nem hagylak - el benneteket, édes Barátom! azt mondá, a' midön ágya mellé ülök, nem hagylak már el benneteket többé, minthogy megvagyon engedve életem, a' mellyre Asszonya kívánnya vissza-térésemet. Adjátok már most mellém orvosságaimat, ezer örömmel fogom őket bévenni ezen-

túl, hogy minél hamarább megbizonyíthassam, melly nagyra becsüllyem ajándékát annak, a' kit az Istenek legjelessebbnek teremtettek, és a' ki valamint mindenemet elrablotta szívemmel, úgy kegyessége által életemmel egygyetemben nem csak ismét mindenemet visszaadta, hanem még olly' reménységet is tenyészte szívemben, a' melly minden veszteségemet úrsorával megtéríté. Többeket is mondott ilyeneket, de azokat, hogy hosszú-ra ne terjeszszem beszédemet, elhalgatom. Elég az, hogy ő azután minden tehetségét oda fordította, hogy minél előbb felgyógyulván, Piroskáját minél előbb megláthassa, a' mit lelkének Húgod' nyájassága által visszacszerzett békessége rövid napok múlva végre is hajt vala; olly' hathatós volt tudniillik Piroska' hozzá mutatott szívességének fogannattya, hogy negyed napra már kikelhetett beteg ágyából, a' hatodikára pedig már látogatására is mehetett véreidnek.

Le nem írhatom Húgodnak mérték nélkül való örvendezését, a' melly, midőn hozzá menénk, kimosolyga szemciből. — Nagy örömmel ugrott-fel asztalkája mellül, 's ki-mondhatatlan nyájassággal fogada bennünket. Én azomban, hogy jelenlétemmel akadályára ne lennék beszédjeknek, egy két perczenet után kimenék tőlök udvartokba Nénikédet felkeresni. Azután Nyárády megbátorítván valamennyire reszkető szívét, ezeket mondá nagy tisztelettel Húgodnak. Eljöttem íme drága Kisaszszonyom! a' minthogy magad mél-

tóztattad parancsolni megjelenésemet, eljöttem, hogy megtartását életemnek megköszönnyem, a' mellyre szívednek mennyei kegyessége, minden érdememen fellyül vezérle-visz-sza. Ne véld mindazáltal, hogy a' halálnak is, a' mellynek szívességed védette-meg személyemet kegyetlen kaszájától, hogy mondom, a' halálnak is nem mentem volna örömet sivatag honnyába; azt az egyetlen egy útat láttván előttem tárva, a' mellyen haragos szép szemeid elől eltávozhattam volna, mellyektől külömbben lehetetlennek tartom távoztatásomat. Kedvesen fogadtam volna én halálomat is, mivel azt személyednek tett szolgálattal kerestem, 's mivel az által eltörölödni reménylettem vétkeket, mellyet lelki-isméretlen vakmerőségem követett el ellened. Minekutánna mind azáltal, letévén ellenem szegezett haragodat, megméltóztattad bocsájtani bűnömet, és hogy éllyek, tennen szép ajakaid engedték-meg, már így végnélkül többre betsülöm életemet, a' mellyhez egyedül kegyességed' adakozásából juthattam; csak hogy kimagyarázhatatlan a' miként rettegek, ne hogy el-elragadtattván ezeknek utánna is indulatimtól, mellyek mintegy erőt vettenek immáron elmémen, arra kényszeríttessem israét jutni általatok, hogy vétkeket, mellynek most az egyszer kegyelmét nyertem nagy szívedtől, megújjítsam. Azomban most se tudom drága Kisaszszonyom! ha megbocsájtván halálom' óráján vétkeket, elengedted e büntetését is egyszerismind? a' mellyre olly'

annyira érdemessé tettenek bűnhödött érzéseim! Itt vagyok azért mostan, megbántódott Angyal! ha csak ugyan (a' mit méltán cselekedhetsz) boszszút szomjúhoz megsértett szíved, itt vagyok most, elődbe hoztam a' gonosztévőt, a' ki halhatatlan személyedet nem irtódozott megháborítani nyomorútt szerelmével. Büntesd őt' kívánságod szerint most, édesen fogja ő szenvedni, bizonyos lehetsz benne, mindazokat, a' mellyekkel illetni fogod vétkéért, csak azt az egy reménységet hagyd-meg néki, hogy levészed rólla szívét öldöső haragodat. Büntesd-meg külömbben a' bóldogtalant, 's vesd alá érdemlett szenvedéseinek, de juttasd, kérlek, azt is eszedbe egyszerismind, hogy erőszak kénthette vétkezni, olyan erőszak, a' mellynek, egyéb ha az Istenek közlötték volna véle mindenhatóságokat, lehetetlen vala nem engednie. — Felette igazságtalan volnék, azt felelé neki Húgod, ha minekutánna olly' annyira kimutattad jeles cselekedeted által házunkhoz hajlandóságodat, még se szünnék-meg haragudni személyedre, 's nem volna nálam a' világon érzéketlenebb, ha nemes szívednek, mellyet olly' kétségbehozhatatlanúl kivilágosítál, semmibe tudnám venni, avagy éppen kárhoztatnám indulattyát. — Felindúltam ugyan akkor, egy kevéssé, nem tagadom, a' midőn tisztességből írt leveleimnek általad üzött kifittatásáról tudósítottunk Dombaytól, a' mellyért, úgy gondolom, magad se fogsz igazságtalannak mondani, ha, hogy nekem az

által betsületem szenvedett volna, meggondolod. De minekutánna mind Kincsey Onoka Bátyámnak hallottam ártatlanságodat támogató okait, mind magadnak tapasztaltam ellenkező természetedet, a mellyet erántunk viseltető hajlandóságodnak adott eleven példáji egészen nyilvánvalóvá tettenek; bévészem véltenséged' védelmét, 's elfelejtem vígyázatlanságodból származott, 's ugyan azért csekélyke hibádat. De minthogy az én lecsillapíthatatlan haragom, azt mondá útólyára mosolyogva, a' mellytől méltán retteghettél, meg nem kérlettethetik még ez által egészen, és boszúját, a' mellyet vélekedésed szerint olly' kimondhatatlanúl szomjúhoz, csak ugyan kiakarja rajtad tölteni, arra nézve, minekutánna magad is hatalmam alá vetted szívvedet, azt hagyom-meg büntetésedül, hogy várasunkban, a' mellyet tavál olly' hirtelen elhagytál, most tovább múlassál, 's egészségedre, a' mellyet mindannyiszori hozzánk jöttödkor (a' mit ha egészen megkérlelni óhajtasz, sűrűbben megkívánok tőled) számon fogok kérni tőled, úgymint a' mellynek ten-nen magad tettél vala Aszszonyává, napról napra nagyobb gondod légyen. Ezekután, minthogy mérték nélkül szereté ötet, még jobban kívánván kedvezni nékie, és őrizkedj ezekután, azt mondá néki ismét elmosolyodván, és őrizkedj megbántani ezekután személyemet, a' melly soha meg nem fogja bocsájtani többé vétkeidet, készebb lévén megpat-tanni haragjában, hogy se Nyárádynak meg-

engedni második vétkéért. Jól vigyázz pedig magadra, mert olly' kémek lesznek ezen túl cselekedeteidben szemeim, hogy lehetetlen leszen elrejtelkednie előlük legkisebb mozdulatodnak is, mellyet én mindenkor mértékre vetendek. — Ládd, ládd! miként elvesztheti az ember egy botlása által minden hitelét. Ezen néhány utolsó szavait olyan szánakodó mosolygással ejtette ki, hogy Nyárády valóban észre kezdte venni eránta vonszódó hajlandóságát, a' mellyért hogy adóssa ne maradna nékie: Mindenkor megismértem, drága Kisaszszonyom! azt válaszó-lá-viszsa, könnyek csüngvén örömétől szemekben, mindenkor megismértem kimeríthetetlen kegyét szívednek, 's ez vólt oka, hogy az abban való bizodalom, jóllehet végzetetlennek ismértem vétkeket, soha el nem hagyhatott, de — — Már az szép kis bizodalom! azt felelé reá Húgod, egy kis gúnyolódással, serényen belé vágván szavaiba, bizony szép kis bizodalom, a' melly annyi reménységgel táplála, hogy annak kecsgettései ellen a' halált kelle segítségül hívnod. Húgodnak ezen szavaira, a' szemérem' pirúlatya egészen elborította Nyárádyt, 's elné-műlván az igék nyelvél, a' melly máskor mindeneket bámulására indított, gyönyörködtető ékeser-szóllásával, keresve kereste szegény a' szavakat vissza, mellyeket a' szemérmes zavaradás reppente-el nyelvéről, de hijában iparkodott, semmit nem segíthe-

tett most rajta gazdag elméje. A' vólt egyedül szerencséje, hogy én; 's Nénikétek éppen akkor érkezénk-be hozzájok, 's ez által a' válaszáadás' nehéz terhétől felszabadították.

Ki nem mondhatom, melly jó kedvét tapasztaltam, midön egygy kevés vártattva vissza-menénk magunkhoz; — azután napról napra nevedett elevensége, és az a' vidámság a' melly minekelötte Húgodat látta volna, ül vala homlokán, már egészen vissza-térni látszaték épülő képére. Az alatt csak nem minden nap meglátogatta Húgodat, a' kinek már nem utolsó hajlandóságát tapasztalta maga eránt. Ritkán jött haza töletek a' nélkül, hogy ki ne olvastam volna szemeiből örömét, a' minthogy ritkán is esék-meg a' nélkül látogatása, hogy Húgoddal legalább is egygy két pillantatig magán ne lett volna, a' melly kevés perczeneteket olly' szerencsésen hasznára tudta fordítani, hogy Piroška, ha csak az a' szüz szemérem a' melly leginkább ragyogtatta szépségét, fékre nem kapatta volna véle néha indulatit, egész valóságában elárúlta volna szeretetét, a' melly a' Nyáradyénak már egygy szemet sem engedett hévségében.

Történtt egykor, hogy felkelvén az estaszaltól, csendes idő lévén, 's a' tellyesedő hóld szépen világítván, kedvünk kerekedék egygy kevéssé az útszákra kirándúlui sétálni. Alig érénk az árosok' házaihoz, a' midön véletlenül szembe találkozánk Nénikéddel 's Húgod-

goddal. — Ők nem különbben az est' illatos langyában. indúltanak részesülni. Hozzájuk kapcsolánk azonnal magunkat, 's a' Hársfás felé vevök társaságokban útunkat. Elgondolhatod, melly kedvesen - esék ezen reménytelen történet Nyárádynak, úgymint, a' melly olyan alkalmatosságot nyújt vala kezébe, a' müllyenre már rég' vágyóda nyúghatatlan szíve. Megvallom magamnak is örvendezett szerencséjén szívem, annakokáért, hogy el ne szalasztaná töre' körül repkedő madarát, csak hamar Nénikédnek nyújtám jobbomat; e' szerént néki maradván Húgod, én a' mennyire észrevehetetlenül meg-tehettem, mindég halkabb lépésekkel haladtam, úgy hogy a' szerelmes pár jóval is elhagya bennünket. Ezt megsejtvén Nyárády, élni kívántt a' szerencsés órával, és minekutánna egyy titkos sóhajtást szöktetett - ki akarattya ellen is szívéből: Ah melly gyönyörűséges öszi est ez! kedves Kisaszszony, ilyen szavakra fakada örömmel eltelve, ugyan lehetnek e a' világon olly' boldogtalanok, a' kik ennek lengetek fűvalmaiban kedveket nem lelnék, 's elevenítő balsamában meg ne újjúlnának? Bizonyosan! azt felelé néki Húgod nyájas gúnyolódással. Bizonyosan találkoznak ollyan szánakodásra méltatlanok. Avagy nem tartozol e magad is azok közzé? hiszen te most itt a' csendes éjszakának, 's a' nyájas hóldvilágnak társaságába. mülatsz, és nem jelent e még is vígasztalhatatlan szomorúságot tekinteted. — És te azokat méltatlanoknak ítéled a' szána-

kodásra? Drága Kisasszonyom! azt kérde
 tőle Nyárády megütközve, így tehát engemet
 is méltatlannak tartassz reá? Ah! hogy tart-
 hatod az efféle szerencsétleneket méltatlanok-
 nak szánakodásodra, kik, ha vólnának, mélt-
 tán megérdemelnék, hogy az egész világ saj-
 nálkodjék irtóztatós sorsokon. Ha vólnának?
 ezt mondá egy kisség elnevetvén magát Hú-
 god. Minden bizonyval vannak, még pedig
 nem vagy e magad is egyik közülök, és hogy
 magadat méltónak tartod szánakodásomra,
 nem kevéssé sérted-meg szívességemet, mel-
 lyet, megfontolván nememet, felesleg is pa-
 zérlok már személlyedre. Igazságtalan vólnál
 Nyárády, ha még most is méltónak tartanád
 magadat reá, és akkor kicsiny hited miatt
 valóban megérdemlenéd, hogy tettiben azok
 közzé számláltassál, a' kik szánakodásra in-
 dittyák sorsok által szívceinket. De mit mon-
 dassz reá, ha még azt is bizonyítani merem
 előtted, hogy még olyan szerencsétlenek is
 találkoznak, a' kik semmi gyönyörüségeket
 nem lelvén a' világban többé, erőnek erejé-
 vel törekednek életeket végezni? ezt pedig
 nékem bátran elhiheted: magam voltam a'
 minap eggynél, a' ki önnön maga fedezte-fel
 előttem afféle kegyetlen szándékát. Mindjárt
 elérte Nyárády Húgod tréfaságát, s hogy
 őt kívánta megcsípdesni szavaival, azonnal
 észre vette, azt mondá azért néki, igazán
 elkeseredvén, a' mint szomorúbb sorsára visz-
 sza-émlékezett, jámbor szíve; engem arányoz-
 nak, jól tudom! drága Kisasszonyom! fedde-

gélő szavaid, de minthogy kedvedet leled vagdolódzásodban, örömmel szenvedem csapásokat, a' mellyekkel míg csak múlattatásodra szolgálhatsz általok magadnak, lehetetlen olly' sebeket ejtened szívemen, a' mellyeket örvendezve ne vennének érzéseim. — Sokat bízol magadban Nyárády! azt mondá ismét Húgod, szemeibe tekintvén mosolyogva, de hát ha még halálosan is megsebesítelek szemrehányásimmal, avagy talán éppen nem fog a' fegyver rajtad? De mondd-meg már most nékem igazán, ha valóban nem félsz e' tőlem? Oh ki tudna félni tőled drága Kissasszonyom! azt felelé Nyárády, ki tudna félni tőled, a' kiben csak a' kegyesség, és nyájasság lakozik!? — És a' kinek közbe szólla Piroska, és a' kinek haragjától való rettegésben még a' világból is kiakarál bújdoklani! Az már más, azt felelé ismét Nyárády elszégyenedve, de ki is ne rettegne egy olyan ártatlan teremtésnek haragjától, a' micsodás magad vagy, a' kinek valamint kegyessége ezer életet teremthet, úgy felingerlett haragja meg-meg annyi el-elhalaszt eszközölhet. Csak ez az egy az a' téres világon, a' minek még képzelésétől is irtódzom, minek-utánna már tapasztaltam rám ütött menykővét. Nem volt akkor nálamnál szánakodásra méltóbb teremtés! Én pedig azt gondolom, azt válaszolá Húgod, hogy arra éppen nem valál méltó, mert azt, a' miért arra méltónak ítéled magadat, igazságtalanul képzeléd felőlem. — Ezek után, mivel egy nappal

előtte megtudta tőlem álmatlankodását, azt mondá néki ismét, minekelőtte felelhetett volna előbbi szavaira; és a' mint hallottam még most is folyvást álmatlankodsz, hát így kell e megfelelned ígéretednek? Így kell e vigyáznod egészségedre? nem megparancsolám e, hogy arra legszorgalmasbb gondot viselleyél. Újjonnan meghagyom azért azon hatalmammal, a' mellyet tenmagad engedtel magadon, és a' mellyet, ha csak csalárd hitetgetőnek nem akarod mondattni magadat, vissza nem vehetsz többé birtokomból — újjonnan meghagyom, mondom, hogy épülésedre vigyázóbb légy, és ha sajnálsz megszomorítani egészségedet féltő szívemet, üzd-el nyúghatatlan elmédnek álmatlanító gondjait, és a' nyugalomra rendelt éjnek fordítsd pihenésedre órájait, a' mit ha nem cselekednél, erántad való kétségtelen szívességemet, hidd-el, nem kevésbe sértenéd-meg engedetlenséggeddel. — Itt vissza-tekinte felénk Piroška, és látván, hogy mi tőlök jól elmara-dánk, abban hagyá tüstént beszédjét, 's azt kiáltá hozzánk enyelgő nehezteléssel, bizony nem is szólnának az embernek, ha bár a' világból kimennének is! Néked édes Bátyám mindég van valami különös beszélgetni valód! nó ugyan jól jártam volna én, ha csak magatok volnátok itt vélem, úgy énnékem bizonyosan a' fákkal kellene beszélgetnem! — Míg ezek így történtenek, hozzánk érkezék Húgod' szobaleánya, 's hogy édes Atyád haza meneteleket kívánná, jelentette. Elképzelt-

heted, micsoda csapás gyanánt esett ez a kedvetlen hír Nyáradynak. Haza késértük tehát, nem tehetvén egyebet, véreidet, 's azután magunk is vissza-fordúltunk szállásunkra.

Piroskának se kevesebbé esett a' híradás kedvetlenül. Mindenkor örömmel tellyesítette édes Attya' tetszését, csak most talált abban előszer alkalmatlanságot. Bémenvén, haza érkezése után, szobájába, a' folyt beszélgetések ötlődtek fejébe, 's azokról támadott édes elmélkedései között ablakához üle. Mint-hogy pedig a' szeretet már annyira felserdüle mellyében, hogy a' szempillantások, mellyeket Nyáradynak nem tölthetett kedves társaságában, már elszenvedhetetlen-únalmasokká váltanak szívének, azt kezdette hánytorgatni elméjében, miképpen nyerhetné-ki édes Attyától, hogy másszor is elmehessen jó Nénnyével sétálni. Azomban béméne hozzá édes Attya, ki is észrevévén szomorgását, felette megdöbbene, attól tartván, ne hogy régi kedvetlenségébe vissza-essék, a' mellyből csak nem régiben, a' midőn t. i. Nyárady Széplakra érkezett, derüle-fel. Mi bajod édes Leányom! így szólítá-meg szokott atyai kegyességével, mért vagy ma ismét olyan szomorú? De hogy is ne vólnék az, édes Atyám! mikor olyan gyönyörű éjszaka van, és még se engedél sétálni bennünket, pedig úgy is egész napon a' szobámba senyvedek. — Édes Atyád kedvezni kívánván neki. Csak az a' bajod édes gyermekem! azt mondá neki, hi-

szen arról még lehet tenni, én azt gondolám, hogy nagy szelek támadnak, és majd ferge-
 teg érend benneteket, a' minthogy már el is
 kezdék fúvalmokat, és azért hívattalak haza
 benneteket, tartván tőle, ne hogy valami
 bajtok támadjon, de mivel az idő ismét le-
 csendesedék, hol a' Nénéd? mennyetek - el
 tehát még egyszer, hiszen még nem nagy
 idő vagyon, a' mint gondolom, még csak
 kilenczre jár az óra, csak hogy vigyázz egész-
 ségedre, 's ne soká késsetek. — Piroska' szí-
 ve, hallván az adott szabadságot, azonnal
 tellyes lett örömmel, tüstént fel is kereste
 Nénikéjét, a' kit meglelvén, mennyünk - ki
 még egy kevéssé édes Nénikém, azt mondá
 néki reménykedve, már édes Atyám is meg-
 engedte, úgy se vagyok egy cseppet is ál-
 mos, legalább csak az útszánkban járkállunk
 még egy kis ideig. Bűnnek tartotta volna
 Nénikéje megszegni kívánságát, tudván pedig,
 hogy álmatlanságának Nyárády lenne valódi
 oka, jóllehet vonakodását tettette Piroska, a'
 mi útszánk felé tartott véle, attól a' remény-
 ségtől tápláltattván, hogy tán házunk előtt
 lelvén bennünket, velünk ismét öszvejönek,
 minthogy mi azomban már lefeküdtünk, in-
 gyen esett kegyeskedő szándéka. Haragudott
 a' reménységében megcsalattatott Piroska, 's
 minekutánna végig menvén útszánkon, reánk
 sohol nem akadtak, egyenesen haza fordultak.
 Boszonkodott nyúghatatlan szíve, hogy Nyá-
 rády olly' hirtelen haza ment. A' nyúgosz-

alta-meg végtére, hogy hiszen máskor is fog még vele sétálni.

Más nap' délután Nyárády ismét látogatására méne Húgodnak. Én ellévén egy kevéssé foglalva, otthonn maradtam. Nálatok az nap' senki se vólt odahaza Húgodon kívül. Elképzelheted, melly nagy lehetett Barátomnak öröme, midőn még udvartokban megértette, hogy csak a' Kisasszony lenne egyedül odahaza. Módnélkül örvendett Húgod, a' midőn Nyárády, kit szív-szakadva vár vala, szobájába bélépett. Sokáig beszélgettek egyről másról, míg végre elkezdé Húgod természeti nyájasságát, és azt kérdé mellette ülő szerelmesétől. No tehát bétellyesítetted e fogadásodat? úgy aludtál e, a' mint tegnap megígérted? Bizonyosan drága Kisasszonyom, azt felelé Nyárády, és ha meg nem vonod tőlem továbbá is parancsoló kegyességedet, már mindenkor jól nyugodok ezekután. De elég nem is jól tennéd, ha nem vigyáznál egészségedre, a' mellyet csak nem rég' nyervén-viszsa, nyugodalommal szükséges ápolgatnod: nem is merném tanácsolni, hogy esténként sokáig sétálgassál! mert minél gyengébbek az embernek tagjai, annál hosszabb nyúgovásra van szükségek. Ellátván itt Nyárády, melly szívessen törödnék egészsége' épülésén Piroskája, minden érzeményei repkedtenek örömében, 's azután, hogy megköszöné kedvesének eránta kitetsző kegyes indulatját, jobbja szorítván picziny kezetskéjét. Engedd-meg édes Kisasszonyom! azt mondá

néki, ah engedd meghálálnom kegyességedet, 's hagyj ajakimhoz soríttanom ezt a' kedves kezét, a' mellyel olly' számtalan édes órákat teremtetél gyönyörű leveleidben szívemnek, ekkor szájához vivén gyenge kezecskéjét, olly' nagy érzékenységgel csókolta azt, hogy ha a' természetes lehetetlenség el nem rontaná szavaimnak hitelét, azt mondanám, hogy ajakaihoz forrada. Vonakodék ugyan egy kevéssé a' szemérem' piros árjaiban feredő szűz, mert ez még soha se tétetett néki illy' forró indulattal, de mivel maga se főjthatta-el lángba lobbant érzéseinek lángjait, csak ugyan hatalmaskodott rajta a' szerelmes erőtlenség. És ez vőlt Nyárádnak Húgodon vett első boldog diadalma, és egyszerismind mind azon többieknek szerzője, a' mellyeknek elvesztén támadott szüntelen kesergése kevés idő múlva sírjába szállíttya. — Elbocsájtván Húgodnak kezét Nyárády, Piroska önnön maga törekedett erőt venni szemérmességén, a' mit hogy elrejtene Barátom előtt, maga kezdé-el nyá-jaskodását, azt mondván néki mosolyogva, 's szemeibe tekintve: No már most nem fogsz e többé meghalni kívánni? Nem szerelmes Kisaszszonyom! azt válaszóla Nyárády, mind addig, míg csak egy szikrája fog bennem pislogni a' reménységnek, hogy állandóan megtartasz mostani szívességemben, mind addig nem lesz előttem rémitőbb dolog, 's dorvább a' halálnál, úgymint a' mellynek még csak képzése is rettegtetni fogja ezentúl elmémet, meggondolván, hogy az által attól

kell

kell örökre megválnom, a' kit még temetési dombom alatt is siratni fognának elhamvadt szívemnek szomorú porai. Míg ezeket mondá Nyárády, annyira elfogták Piroska' szívét a' felgyúladott érzések, hogy a' legnagyobb erőszakok kelle vélek küszködnie, és ha a' hatalmasbb szemérem, a' melly minden egyéb tündökölő erkölceit meghaladta, győzedelmet nem vett volna ki kicsapó indulatin, bizonyosan nyakába ugrott volna imádójának. Észre vették Nyárády' égő kém szemei, hogy Húgod' erőszakos lehelletét, érzéseinek feltámodása okozta, megbátorítván azért a' Húgod' eránt buzgó mély tiszteletétől mérsékelt szívét, 's határtalan szerelmének erős ingerétől is ösztönöztetvén, sebesen kinyújtá karjait, hogy Angyalát kebelébe szorítaná, 's hogy rózsás ajkait megcsókolná; de Piroska, megsajdítván akarattyát, ellene szegezé kezét szándékának, 's azt mondá néki valódi neheztelését mutatván: Csillapítsd-le kérlek, kormányok-vesztett érzésidnek háborgó habjait, 's ne merítsd-el fellázzadott árjaikban tisztességed' sajkáját — elégedj-meg szívességgemmel, mellyet az indulatok a' nélkül is felesleg zsarolgatnak hű szívemtől — ne kívánnjad, hogy az illendőséget feledékenységbe temettesem érzésimmel, a' mellyekre érdemlenné tennéd igazságtalan kívánságod által magadat. Felkele, ezeket mondván, a' párnaszékről Húgod, 's útszára szolgáló ablakához méne. — Nyárádynak itt hiába törekedném megmagyarázni abból eredt fájdalmát,

hogy elragadtatott indulattyait zabolán nem hordozta, név nélkül voltak eggy szóval kínnyai, hogy gondatlan vakmerőségével magától is kegyeskedő Kisaszszonyát megsértette — szívét a' legkeserűbb bánat öldöste, 's végtére potyogni kezdettenek a' bús nedvek szeméből. Meghallván sóhajtásait Piroska, meg nem tartóztathatta magát, hogy feléje ne tekintsen, a' mit midőn tellyesített, bánkodva tapasztalta Nyárády szemében a' könnyzáport csillogni. — Megesett szíve keserűségén, 's azonnal megszánta, hogy őt nagy érzéseinek tiszta heveskedéséért annyira megpirongatta, és mivel már ismérte hathatós érzéseinek veszedelmes voltát, attól is tartott egyszerűsmind, ne hogy abba a' vélekedésbe essék, hogy valójában megharaguvék reája, és azután keserűségében ismét megbontakozzék egészsége, hogy tehát felvidítaná búslakodó gondolattyaiból, vissza-méne ismét melléje, és erőt vévén szemérmességének szándéka' eleibe hánytt akadályain, így szólla hozzá enyelgő fenyegetődzéssel: látod látod kedves Nyárády! melly vígyáztalan vagy te magadra — te azt tartod, hogy semmitől sem irtódzol annyira, mint engem megharagítani, és még is olly' könnyen tudnál okot szolgáltatni reá: az a' szerencséd, hogy sem életem' megtartójára nem szabad, se személyedre nem tudok haragudni. — Nyárádynak egészen eltelt örömmel Húgod' kegyes szavaira szíve, 's látván, melly jó indulattal viseltette alacsony személyéhez, ollyan keserve-

sen megbánta újjonnan helytelen cselekedetét, hogy a' bánat' könnyei egymást-üzve tódultak-ki eláradott szemeiből. — Térdeire esedezvén bal tette' bocsánattyáért: Engedj-meg oh ártatlan Teremtés! azt mondá néki, szép jobbját csókolván — engedj-meg zabolatlan indulattyaimnak, mellyeknek erőszakától az illendőség' rendes ösvényéről olly' meszsziire elkarodtat. Ne tekintsd oh! kérlek, elköve. — Azt, a' mellyre egyedül angyali szelvednek mennyei tulajdonitól megbájjoltatott érzéseim kentettnék — bocsásd-meg még emez utolsó vétkét megígézett szívemnek — soha nem fogom többé, bizonyos lehetsz benne, soha nem fogom annyira megereszteni érzeményim' gyenge kantárját: készebb lévén megszakadni inkább terhek alatt, hogy sem bántódásoddal menteni-fel alólok magamat. — Míg ezeket mondotta, olyan keserves szemekkel néz vala Húgod' tekintetébe, hogy még a' köszik-lák is keserűltenek volna nyomorúltt sorsán. — Többeket is szándékozott mondani, de a' gyötrelmein felettébb szánakodó Piroska nem hallgathatván továbbá kesergő szavait, megfogván gyenge karjaival öszve-külsoltt kezeit, felemelte őtet lábaitól, és ezután, hogy a' meggyültt setét szomorúságot egészen elszelleyesztené gyöttrődő szívének borongó köréről, ezerféle ártatlan jádзи-beszédekkel devajkoda körülötte, úgy hogy mire Nénikétek haza ment, már Barátom nem csak bújából

feleszmélkedett, hanem még nagyobb örömmel vála-él tőlök, hogy se valaha csak reményleni is mérészelte; olly' különös hajlandóságát tapasztalván maga eránt Húgodnak, a' mellynél nagyobbat seha nem is óhajthatott. —

Vége

ion u
szent
sett
h



270611

